SALA DE LECTURĂ

ANUL XXXII
4
(1 394)
Sîmbătă
28 ianuarie
1989
8 pagini
4 lei

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

SUB SEMNUL UNITĂȚII DE GÎND ȘI CONȘTIINȚĂ

ȚARA ȘI-A SĂRBĂTORIT EROUL

Cu sentimente de profundă stimă și înaltă prețuire față de marele Erou al României, conducătorul partidului și statului, joi, 26 ianuarie, la Palatul Consiliului de Stat a avut loc solemnitatea omagierii tovarășului Nicolae Ceaușescu, moment de amplă rezonanță politică și socială prilejuit de sărbătorirea Zilei de naștere și a îndelungatei activități revoluționare. Această sărbătorească manifestare rămîne o elocventă expresie a prețuirii și respectului prin care întregul partid, întregul popor, națiunea română își îndreaptă gîndurile spre cel ce, investit în fruntea destinului național, și-a consacrat vasta operă teoretică și practică înfloririi socialiste multilaterale a țării, bunăstării și fericirii poporului. Exemplul său marchează în mod strălucit istoria contemporană a țării, prezentul și viitorul națiunii. Unanimitatea gîndurilor și sentimentelor își are izvorul viu, nepieritor, în toate marile realizări ale **Epocii Nicolae Ceaușescu**, în toate marile ctitorii materiale și spirituale ale timpului pe care îl trăim.

În cadrul solemnității de la Palatul Consiliului de Stat s-a dat citire **Scrisorii omagiale a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România**, în care sînt evocate momente esențiale ale biografiei de excepție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, înaltele calități de militant comunist, revoluționar, prodigioasa activitate teoretică și practică a secretarului general al partidului, strălucitele merite în elaborarea și aplicarea politicii interne și externe a partidului și statului. Congresul al IX-lea al partidului reprezintă evenimentul crucial în noul destin al României și are, pentru noi toți, o semnificație istorică : „Puternica personalitate, gîndirea și acțiunea dumneavoastră revoluționară au imprimat un suflu profund înnoitor întregii opere de edificare a socialismului în patria noastră, au descătușat mariile energii ale poporului și au deschis calea punerii depline în valoare a strălucitelor virtuți ale socialismului ca orînduire superioară oricăror forme de organizare socială care au existat pînă acum în istoria umanității. Pornind de la adevărul, întru totul confirmat de viață, că socialismul se construiește în condiții diferite de la o țară la alta, de la o etapă la alta, că nu există și nu poate exista un mod unic, dumneavoastră ați arătat, într-o concepție originală și cuprinzătoare, că făurirea noii orînduiri presupune, ca o condiție esențială, aplicarea fermă, creatoare, de către fiecare partid, a principiilor fundamentale ale socialismului, în concordanță cu realitățile naționale, cu particularitățile concrete ale fiecărei țări, cu transformările care au loc în societate".

La solemnitatea omagială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a rostit o importantă cuvîntare, urmărită cu viu interes și subliniată cu aplauze de cei prezenți : **Doresc ca, și în aceste împrejurări să aduc omagiul nostru tuturor acelora care, în decursul istoriei grele, zbuciumate, de luptă îndelungată, au făcut totul pentru libertatea și progresul patriei noastre. Doresc, în primul rînd, să aduc un omagiu poporului nostru — adevăratul făuritor al propriilor sale destine, al istoriei națiunii noastre. Subliniez aceasta pentru că, întotdeauna, nu trebuie să uităm — și subliniez aceasta încă o dată — că datorăm totul poporului, că vom putea asigura dezvoltarea României, independența și suveranitatea sa numai împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor, pentru bunăstarea și fericirea sa !**

Manifestările omagiale care au avut loc în întreaga țară se constituie într-un înalt și semnificativ sentiment al participării, al mîndriei și satisfacției pentru toate cuceririle socialiste, pentru realizările industriei, agriculturii, științei și culturii dobîndite în anii care au urmat Congresului al IX-lea al partidului. În același timp, aceste manifestări reprezintă hotărîrea fermă, angajamentul că programele și obiectivele stabilite de Congresul al XIII-lea, tezele și ideile cuprinse în Expu-

Continuare în pag. a 2-a

Cuvîntarea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU

Dragi tovarăși,

Doresc să exprim, în primul rînd, cele mai calde mulțumiri Comitetului Politic Executiv, partidului, Consiliului de Stat, guvernului pentru Scrisoare, pentru aprecierile și urările adresate.

De asemenea mulțumesc tuturor organizațiilor și tovarășilor care mi-au înmînat, cu acest prilej, în numele organizațiilor respective, mesaje de felicitări.

Folosesc acest prilej pentru a adresa cele mai vii mulțumiri clasei muncitoare, țărănimii, intelectualității, întregului nostru popor, pentru sentimentele de prietenie și căldura cu care sînt înconjurat în aceste zile.

În toate acestea văd expresia încrederii întregii noastre națiuni în justețea politicii revoluționare — bazată pe concepția materialist-dialectică și istorică, pe principiile socialismului științific — a partidului nostru, care, prin întreaga sa activitate, a demonstrat și demonstrează că nu are țel mai înalt decît acela de a înfăptui aspirațiile întregului popor, de libertate, independență, de bunăstare și fericire.

Iată de ce, în aceste împrejurări, primele mele gînduri se îndreaptă către poporul nostru, căruia îi urez o viață tot mai demnă, mai îmbelșugată, liberă și independentă ! **(Aplauze puternice).**

În Scrisoarea care s-a citit aici, s-a făcut — s-ar putea spune — un bilanț larg al realizărilor pe calea înfăptuirii Programului partidului, a dezvoltării socialiste a României. Trebuie să mărturisesc deschis, și în aceste împrejurări, că tot ceea ce s-a realizat în România în anii construcției socialiste — și mai cu seamă după Congresul al IX-lea al partidului — reprezintă o continuare a preocupărilor de dezvoltare independentă a patriei noastre. Toate aceste realizări sînt strîns legate de întreaga istorie, de tot ceea ce a făcut poporul nostru, în diferite etape ale dezvoltării sale, pentru formarea ființei sale naționale, a națiunii, a statului național unitar, pentru scuturarea dominației străine, sînt legate de lupta împotriva asupririi moșierilor și capitaliștilor, pentru a deveni stăpîn deplin pe destinele sale, stăpîn deplin în țara sa. Fără aceste lupte îndelungate, nici realizările de astăzi nu ar fi putut fi obținute !

Doresc ca, și în aceste împrejurări, să aduc omagiul nostru tuturor acelora care, în decursul istoriei grele, zbuciumate, de luptă îndelungată, au făcut totul pentru libertatea și progresul patriei noastre. Doresc, în primul rînd, să aduc un omagiu poporului nostru — adevăratul făuritor al propriilor sale destine, al istoriei națiunii noastre. Subliniez aceasta pentru că, întotdeauna, nu trebuie să uităm — și subliniez aceasta încă o dată — că datorăm totul poporului, că vom putea asigura dezvoltarea României, independența și suveranitatea sa, numai împreună cu poporul, făcînd totul pentru popor, pentru bunăstarea și fericirea sa ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Fără îndoială, etapele istoriei sînt multe, orînduirile sociale au fost multe. Am vorbit de toate acestea la plenara din luna noiembrie anul trecut — și nu doresc să mă mai refer acum la ele. Menționez numai că, în diferite etape istorice, în formele și orînduirile sociale corespunzătoare, au fost întotdeauna forțe care și-au propus și au acționat pentru unirea poporului în vederea dezvoltării sale, indiferent de greșelile pe care le-au făcut într-un moment sau altul, legate, într-un anumit sens, de însăși orînduirea socială, de etapa respectivă de dezvoltare istorică. Trebuie să prețuim pe toți cei care au făcut cît de puțin, dar au făcut ceva, pentru existența națiunii noastre, pentru existența statului național unitar ! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

Desigur, criticăm și vom critica întotdeauna vechile orînduiri sociale, pe care, de altfel, însăși istoria le-a considerat că trebuie să părăsească scena și să facă loc unei noi orînduiri, mai drepte, mai bune. Criticînd orînduirile sociale din trecut, nu negăm și nu trebuie să negăm niciodată pe cei care, în acele împrejurări, au avut în vedere dezvoltarea poporului, a națiunii, întărirea independenței țării noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Anul acesta se împlinesc 96 de ani de la făurirea primului partid muncitoresc în România. Tot în acest an se împlinesc 100 de ani de cînd, pentru prima oară, clasa muncitoare și oamenii progresiști din România au sărbătorit 1 Mai, ca zi a solidarității muncitorilor de pretutindeni, de luptă împotriva asupririi, pentru o viață liberă, mai demnă și mai bună. În 1921, a fost creat Partidul Comunist Român — continuatorul, de fapt, al primului partid muncitoresc din România, care și-a propus să ridice — și a ridicat — lupta revoluționară a clasei muncitoare, a forțelor înaintate, la un nivel superior, pe baza unei concepții noi.

În ce mă privește, în 1930, deci cu 60 de ani în urmă, am făcut prima cunoștință cu mișcarea muncitorească, cu sindicatele din România. **(Aplauze puternice, prelungite).** Era o situație grea pe plan mondial și, deci, și în țara noastră. Avea loc marea criză economică, politică și socială a lumii capiteliste. Mulți — mai în vîrstă, desigur — își amintesc de situația grea, de atunci, din România, de șomajul, de reducerea salariilor, de condițiile înrobitoare din domeniul financiar-economic impuse României de capitalul străin, și care au fost acceptate de guvernele de atunci. Așa se și explică marile greve, mișcările revoluționare din anii 1929, 1930, 1931, 1932, culminînd cu marile mișcări și greve din județul Prahova și din București — de la Griviță și din alte întreprinderi —, practic din întreaga țară.

S-ar putea spune că, în acele împrejurări, aceste greve uriașe au demonstrat forța clasei muncitoare, a partidului nostru comunist de a organiza și conduce luptele maselor muncitoare. Merită, totodată, subliniat că luptele din februarie 1933 — din Prahova, de la Griviță și alte întreprinderi din București și din alte centre muncitorești — au fost primele mișcări revoluționare de mare amploare, după venirea hitlerismului la putere în Germania, și care au avut și un net conținut antifascist, de luptă pentru apărarea libertăților democratice, pentru independența țării. **(Aplauze puternice).**

În acest an, la 1 Mai, se împlinesc 50 de ani de la marea demonstrație antirăzboinică și antifascistă din Capitală, care, după ocuparea Austriei și Cehoslovaciei de către Germania nazistă, a fost prima mișcare puternică în Europa, care a chemat poporul român, clasa muncitoare, dar a chemat, practic, clasa muncitoare de pe întregul continent la luptă împotriva fascismului, pentru apărarea independenței tuturor statelor. **(Aplauze puternice, prelungite).** Ceea ce spun este o redare a aprecierilor presei străine din acea perioadă — nu o apreciere făcută acum — reprezintă realitatea și demonstrează justețea politicii partidului nostru, atît pe plan intern cît și pe plan internațional.

Nu doresc să mă refer la alte momente istorice. Am trecut să construim socialismul. În 1988 am aniversat patru decenii de la naționalizarea industriei, băncilor și a altor sectoare importante de activitate, iar în acest an, la începutul lui martie, se împlinesc 40 de ani de cînd Plenara Comitetului Central a hotărît trecerea la organizarea, pe baze noi, a agriculturii — la cooperativizarea agriculturii.

Am lichidat exploatarea omului de către om, am lichidat asuprirea iar clasa muncitoare a devenit cu adevărat clasă conducătoare a societății și proprietară a mijloacelor de producție.

Nu a fost ușor ! Am realizat aceasta prin luptă. Chiar în această perioadă, de după 23 August 1944, au căzut mulți, inclusiv în această piață, azi Piața Republicii, uciși de gloanțele forțelor reacționare din România. Și atunci cercurile imperialiste, străine, care nu se puteau împăca cu gîndul că vor pierde pozițiile lor dominante, ce le-au adus profituri

Continuare în pag. a 3-a

SCRISOAREA OMAGIALĂ

a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România

Mult stimate și iubite tovarășe
NICOLAE CEAUȘESCU

În aceste momente de mare sărbătoare a partidului, a poporului român, prilejuite de aniversarea zilei de naștere și împlinirea a peste cinci decenii și jumătate de eroică activitate revoluționară, pe care ați consacrat-o cu neasemuită dăruire și abnegație idealurilor supreme de libertate socială și națională, aspirațiilor de independență, pace și progres ale națiunii noastre, vă adresăm dumneavoastră, ilustru conducător de partid și țară, cele mai calde felicitări, urări de sănătate și fericire, ani mulți și rodnici de viață, încununați de mari satisfacții și bucurii, nesecate energii creatoare și deplină putere de muncă pentru a conduce partidul și poporul cu aceeași înțelepciune, clarviziune și fermitate pe drumul unor noi și mărețe victorii, al făuririi visului de aur al omenirii – comunismul.

Împreună cu întregul nostru partid și popor, însoțim urările fierbinți, ce vi le adresăm în această zi aniversară, cu cele mai alese sentimente de dragoste, de profundă stimă și nemărginită recunoștință ce le nutrim față de dumneavoastră, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu – ctitorul de geniu al României socialiste și conducătorul vizionar al partidului și statului, Erou între eroii neamului românesc, strălucit militant al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, luptător ferm și consecvent pentru cauza socialismului și comunismului, pentru destindere, dezarmare și securitate, pentru triumful păcii și colaborării în întreaga lume.

Istoria națională a înscris pentru totdeauna în paginile sale nepieritoare înaltul dumneavoastră exemplu de viață și activitate, faptul că din cei mai tineri ani ați ales, cu fermitate și neînfricare, calea luptei revoluționare, participînd cu dăruire exemplară și eroism la marile bătălii de clasă împotriva asupririi și exploatării, a fascismului și războiului, pentru apărarea libertăților democratice, a integrității teritoriale, independenței și suveranității patriei, pentru salvgardarea intereselor naționale.

Vasta experiență acumulată în anii luptei ilegale, devotamentul nemărginit față de idealurile socialismului, gîndirea clarvăzătoare și înaltele dumneavoastră calități organizatorice și moral-politice au cunoscut o deplină încununare în perioada inaugurată de Congresul al IX-lea, cînd istoricul forum comunist, exprimînd voința unanimă a întregului popor, v-a ales, mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, în suprema funcție de secretar general al partidului.

Puternica personalitate, gîndirea și acțiunea dumneavoastră revoluționare au

Continuare în pag. a 2-a

**COMITETUL POLITIC EXECUTIV AL C.C. AL P.C.R.,
CONSILIUL DE STAT,
GUVERNUL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA**

SCRISOAREA OMAGIALĂ

a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat şi Guvernului Republicii Socialiste România

Urmare din pag. 1

imprimat un suflu profund innoitor întregii opere de edificare a socialismului în patria noastră, au descătuşat marile energii ale poporului şi au deschis calea punerii depline în valoare a strălucitelor virtuţi ale socialismului ca orînduire superioară oricăror forme de organizare socială care au existat pînă acum în istoria umanităţii. Pornind de la adevărul, întru totul confirmat de viaţă, că socialismul se construieşte în condiţii diferite de la o ţară la alta, de la o etapă la alta, că nu există şi nu poate exista un model unic, dumneavoastră aţi arătat, într-o concepţie originală şi cuprinzătoare, că făurirea noii orînduiri presupune, ca o condiţie esenţială, aplicarea fermă, creatoare, de către fiecare partid, a principiilor fundamentale ale socialismului, în concordanţă cu realităţile naţionale, cu particularităţile concrete ale fiecărei ţări, cu transformările care au loc în societate.

În fundamentarea strategiei şi tacticii edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi a înaintării României spre comunism, aţi acordat şi acordaţi o atenţie primordială definirii locului şi rolului partidului comunist în societate, a căilor şi modalităţilor sale de afirmare drept centru vital şi forţă politică conducătoare în toate domeniile vieţii economico-sociale. Ne mîndrim cu toţii că sîntem membrii unui asemenea partid, cum este Partidul Comunist Român, pe care dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe secretar general Nicolae Ceauşescu, l-aţi caracterizat magistral ca inima vie şi puternică a ţării, conştiinţa înaintată, revoluţionară a naţiunii, marele generator de energii al poporului, partid al progresului neîntrerupt, al umanismului socialist, al dreptăţii şi echităţii, al înaltelor valori morale ale poporului român, pe care l-aţi transformat efectiv într-un puternic partid revoluţionar de masă, integrat organic în viaţa societăţii româneşti, urmat cu încredere şi nemărginit devotament de întregul popor. Constituie un înalt exemplu pentru noi toţi pasiunea şi consecvenţa cu care acţionaţi pentru creşterea rolului conducător al partidului în toate domeniile construcţiei socialiste, pentru întărirea forţei sale politice şi organizatorice, a capacităţii de a uni şi mobiliza larg energiile creatoare ale întregii naţiuni în marea operă istorică pe care o înfăptuim pe pămîntul patriei. Ne călăuzim în întreaga noastră activitate de teza dumneavoastră potrivit căreia partidul trebuie să-şi perfecţioneze continuu activitatea organizatorică şi politico-ideologică, stilul şi metodele de muncă, să promoveze în permanenţă spiritul revoluţionar şi să-şi întărească necontenit legăturile cu masele largi de oameni ai muncii pentru a putea să determine, la rîndul său, schimbări radicale în întreaga societate, să conducă neabătut întregul popor pe calea socialismului şi comunismului.

Sînt de asemenea unanim apreciate concluziile dumneavoastră cu privire la evoluţia statului nostru în anii construcţiei socialiste, la însemnătatea şi complexitatea funcţiilor sale în conducerea ştiinţifică a societăţii, în planificarea întregii vieţi economico-sociale, în asigurarea dezvoltării armonioase a ţării. Pentru întreaga operă de edificare a noii orînduiri în patria noastră are o excepţională importanţă concepţia dumneavoastră privind construirea socialismului cu poporul şi pentru popor, orientare potrivit căreia întărirea statului socialist şi creşterea atribuţiilor şi răspunderilor sale în organizarea şi conducerea vieţii economico-sociale se înscriu în mod organic în procesul general şi permanent de dezvoltare a democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, de creştere a participării nemijlocite a clasei muncitoare, ţărănimii, intelectualităţii, a oamenilor muncii la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii societăţi.

Datorită dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, ţara noastră dispune, de peste 20 de ani, de un larg sistem al democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, original şi unitar, în centrul căruia se află principiile autoconducerii, autogestiunii şi autofinanţării, care oferă tuturor oamenilor muncii posibilitatea de a lua parte nemijlocit la elaborarea şi adoptarea deciziilor, la conducerea tuturor sectoarelor vieţii economice şi sociale. Fundamentînd unitatea organică indisolubilă dintre socialism şi democraţie, aţi pus în lumină sensul autentic al democraţiei socialiste, ca formă de guvernare a poporului de către el însuşi, relevînd astfel superioritatea socialismului, singura orînduire socială care asigură cele mai largi drepturi şi libertăţi democratice, deplina egalitate socială şi naţională.

Pe baza orientărilor dumneavoastră clare, ştiinţific fundamentate, în ţara noastră au fost create toate condiţiile pentru afirmarea plenară a personalităţii umane în societate, pentru realizarea în fapt a deplinei egalităţi în drepturi a tuturor cetăţenilor, pentru exercitarea efectivă a drepturilor fundamentale la muncă, la retribuire egală pentru muncă egală, la învăţătură, la participare nemijlocită la conducerea societăţii.

Mult stimate şi iubite t o v a r ă ş e Nicolae Ceauşescu,

Vă revine dumneavoastră meritul nepieritor de a fi elaborat, într-o viziune ştiinţifică globală şi unitară, strategia făuririi societăţii socialiste multilateral dezvoltate. Subliniind că problema fundamentală de care depinde realizarea unei politici de propăşire economică a ţării şi de prosperitate a maselor o constituie stabilirea justă a proporţiilor dintre fondul de acumulare şi cel de consum, îmbinarea armonioasă a ţelurilor imediate şi de perspectivă ale societăţii, dumneavoastră aţi demonstrat, încă de la Congresul al IX-lea, importanţa hotărîtoare a stabilirii unei rate optime a acumulării, ca singură modalitate pentru realizarea în condiţii normale a reproducţiei socialiste şi pentru recuperarea rămînerii în urmă a ţării noastre, a înlăturării decalajelor mari faţă de statele dezvoltate din punct de vedere economic.

În lumina acestei orientări, la temelia căreia stau efortul propriu, munca plină de abnegaţie a întregului popor, partidul şi statul nostru au pus şi pun un accent deosebit pe dezvoltarea şi modernizarea continuă a forţelor de producţie, pe repartizarea lor armonioasă pe întreg teritoriul ţării, pe crearea unei structuri industriale moderne, capabilă să valorifice la un înalt nivel de eficienţă resursele materiale şi umane ale ţării.

Din iniţiativa şi sub îndrumarea dumneavoastră, au fost elaborate programe de dezvoltare intensivă, de organizare şi modernizare a industriei şi celorlalte ramuri pe temeiul celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii. Datorită preocupărilor dumneavoastră, România dispune astăzi de o industrie puternică, dotată cu o tehnică modernă, care produce de peste 123 de ori mai mult decît în 1945 şi ale cărei produse devin tot mai competitive pe piaţa internaţională. În toate judeţele s-au realizat numeroase platforme industriale, mari obiective economice şi sociale — mărete ctitorii ale acestei epoci de puternică înflorire a întregii ţări.

Este, de asemenea, unanim apreciată preocuparea dumneavoastră pentru dezvoltarea şi modernizarea agriculturii — ca ramură de bază a economiei naţionale. Datorită măsurilor de organizare pe baze socialiste, de dotare şi mecanizare complexă a lucrărilor agricole, în ultimele două decenii a fost creată practic o agricultură modernă, intensivă, de înaltă productivitate, capabilă să asigure an de an recolte tot mai bogate, să contribuie într-o măsură sporită la creşterea venitului naţional şi la buna aprovizionare a populaţiei. Vă revine dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, meritul istoric de a fi elaborat conceptul de nouă revoluţie agrară, menit să determine schimbări radicale, de ordin calitativ, în domeniul forţelor şi al relaţiilor de producţie din agricultură, în dezvoltarea economică şi socială a satului românesc, în transformarea treptată a agriculturii într-o variantă a muncii industriale şi dispariţia deosebirilor esenţiale dintre sat şi oraş.

Pornind de la adevărul potrivit căruia dezvoltarea şi modernizarea forţelor de producţie nu sînt posibile fără aportul susţinut şi permanent al celor mai valoroase cuceriri ale creaţiei şi cunoaşterii umane, dumneavoastră aţi ridicat ştiinţa la rang de politică de stat, transformînd-o într-o puternică forţă materială de producţie, implicată nemijlocit în modernizarea continuă a economiei naţionale, sporirea productivităţii muncii şi reducerea cheltuielilor materiale, în valorificarea superioară a materiilor prime şi materialelor, în realizarea de produse de înalt nivel tehnic şi calitativ în toate domeniile de activitate.

Vă revine dumneavoastră meritul incontestabil de a fi conferit noi dimensiuni învăţămîntului românesc, procesului complex de pregătire pentru muncă şi viaţă a tinerei generaţii, pentru lărgirea continuă a orizontului său de cunoştinţe, precum şi pentru educarea ei în spiritul iubirii de ţară, al glorioaselor tradiţii de luptă ale înaintaşilor, al hotărîrii de a-şi pune toate cunoştinţele şi întreaga capacitate de muncă şi creaţie în slujba patriei, a dezvoltării multilaterale a României socialiste.

Ne facem o înaltă datorie de conştiinţă din a sublinia că în întreaga perioadă inaugurată de Congresul al IX-lea, alături de dumneavoastră, în fruntea efortului pentru creşterea şi afirmarea cercetării ştiinţifice, învăţămîntului şi culturii s-a aflat şi se află permanent tovarăşa Elena Ceauşescu, eminent militant revoluţionar, remarcabilă personalitate a vieţii politice, strălucit om de ştiinţă de largă recunoaştere mondială, căreia îi exprimăm, şi cu acest prilej, întreaga noastră gratitudine pentru contribuţia de mare însemnătate pe care a adus-o şi o aduce la dezvoltarea cercetării, învăţămîntului şi culturii, la progresul general al societăţii.

Gîndirea dumneavoastră clarvăzătoare, vizionară, mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, s-a evidenţiat cu deosebită forţă şi strălucire în tezele şi conceptele consacrate, în ultimele două decenii, dezvoltării şi perfecţionării relaţiilor de producţie, a ştiinţei conducerii, cărora le-aţi conferit noi sensuri şi semnificaţii în magistrala Expunere prezentată în faţa marelui forum democratic din luna noiembrie 1988. Relevînd că în anii de după istoricul Congres al IX-lea — perioadă de ample deschideri în toate domeniile — au fost înfăptuite mari transformări revoluţionare în organizarea economico-socială, în introducerea celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, în dezvoltarea democraţiei muncitoreşti-revoluţionare, dumneavoastră aţi subliniat că toate acestea cu asemenea şi vor asigura ce mai deplină aplicarea fermă a principiilor socialiste, consolidarea şi mai puternică a proprietăţii socialiste — de stat şi cooperatiste, baza dezvoltării sigure şi neîntrerupte a întregii economii naţionale, a ridicării bunăstării celor ce muncesc.

Acţionînd cu fermitate pentru transformarea revoluţionară a societăţii, pentru perfecţionarea activităţii în toate domeniile, dumneavoastră aţi pus şi puneţi întotdeauna, mai presus de orice, omul — bunăstarea şi fericirea lui — ca scop suprem al politicii partidului, esenţa societăţii socialiste pe care o edificăm cu succes în România. Vastul program de construcţii de locuinţe şi obiective social-culturale ce se desfăşoară în ţara noastră, acţiunile de dezvoltare şi modernizare a tuturor localităţilor patriei, de asigurare a locurilor de muncă pentru toţi cetăţenii ţării, în primul rînd pentru tineret, ca şi măsurile de majorare a retribuţiilor şi pensiilor, de creştere a veniturilor reale ale oamenilor muncii sînt tot atîtea expresii concrete ale grijii şi preocupării permanente a partidului, a dumneavoastră personal, mult iubite şi stimate tovarăşe Nicolae Ceauşescu, pentru făurirea unei vieţi demne, civilizate şi fericite pentru întregul nostru popor. Este, totodată, unanim apreciată preocuparea dumneavoastră pentru intensificarea activităţii ideologice, politico-educative de formare a omului nou, înaintat, însufleţit de o fierbinte dragoste faţă de partid, patrie şi popor, de nemărginit devotament pentru cauza socialismului şi păcii.

Mult stimate şi iubite t o v a r ă ş e Nicolae Ceauşescu,

Promovînd o concepţie unitară cu privire la interesele poporului român — şi ale tuturor popoarelor lumii — de a se dezvolta şi conlucra într-un climat trainic de pace şi securitate internaţională, dumneavoastră v-aţi afirmat în conştiinţa întregii naţiuni ca marele făuritor şi promotor al politicii externe româneşti — politică profund constructivă, dinamică şi realistă, pătrunsă de o înaltă răspundere pentru destinele poporului român, ale vieţii şi păcii tuturor popoarelor lumii. Prin tot ceea ce aţi întreprins în cei aproape **24 de** ani, v-aţi impus ca o remarcabilă personalitate a vieţii politice internaţionale, ca un înflăcărat militant pentru cauza păcii, destinderii, prieteniei şi colaborării între popoare. Tezele de bază ale politicii externe româneşti, numeroasele idei pe care le-aţi formulat în dialogul permanent cu conducătorii de partid şi state au găsit un amplu şi puternic ecou în rîndul opiniei publice mondiale, al popoarelor lumii, sînt însuşite şi adoptate în documente de bază ale diferitelor foruri internaţionale.

Apreciind că problema fundamentală a zilelor noastre este preîntîmpinarea unui nou război mondial, care s-ar transforma inevitabil într-un război atomic nimicitor, dumneavoastră v-aţi pronunţat ferm pentru un cuprinzător program de dezarmare, care să pornească de la necesitatea lichidării treptate a tuturor armelor nucleare, a armelor chimice şi a celorlalte mijloace de distrugere în masă, sub un strict control internaţional.

În spiritul aceleiaşi înalte răspunderi pentru destinele păcii, dumneavoastră acordaţi o atenţie primordială lichidării politicii de forţă şi de ameninţare cu folosirea forţei, stingerii focarelor de conflict şi rezolvării pe calea tratativelor a tuturor problemelor litigioase dintre state.

Pătrunsă de un puternic umanism este concepţia dumneavoastră privind lichidarea subdezvoltării, instaurarea unei noi ordini şi a unor relaţii noi între state, bazate pe egalitate şi echitate, care să asigure progresul economic şi social al tuturor popoarelor, şi în primul rînd al celor mai puţin dezvoltate.

De o înaltă preţuire şi unanimă aprobare se bucură în rîndul comuniştilor, al întregului nostru popor activitatea intensă pe care o desfăşuraţi pentru dezvoltarea colaborării şi solidarităţii Partidului Comunist Român cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti, cu partidele socialiste şi social-democrate, cu mişcările de eliberare naţională, cu toate forţele progresiste, democratice şi antiimperialiste în lupta pentru progres social şi pace în lume.

Încrederea nemărginită în forţa creatoare a omului, în capacitatea popoarelor de a-şi realiza năzuinţele lor de pace, progres şi prosperitate, de a-şi făuri — acţionînd unite — un viitor luminos conferă strălucitei dumneavoastră opere în domeniul politicii externe valenţele unui profund umanism, care vă caracterizează întreaga viaţă şi luptă revoluţionară, puse cu exemplară dăruire în slujba celor mai nobile idealuri ale poporului român, ale omenirii, pentru triumful socialismului, al păcii şi înţelegerii între toate naţiunile lumii.

Mult stimate şi iubite t o v a r ă ş e Nicolae Ceauşescu,

Partidul Comunist Român, întreaga naţiune omagiază pe conducătorul său iubit, pe marele Erou între eroii neamului, care de peste cinci decenii şi jumătate — vibrînd cu toată fiinţa sa la marile aspiraţii şi idealuri ale poporului — slujeşte cu exemplară abnegaţie şi neasemuit devotament cauza partidului, a socialismului şi comunismului.

Cu cele mai profunde sentimente de dragoste, stimă şi preţuire, cu întreaga recunoştinţă pe care v-o datorăm pentru tot ceea ce aţi făcut şi faceţi spre gloria şi măreţia scumpei noastre patrii, pentru binele şi fericirea celor ce muncesc, vă exprimăm, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, în deplină unitate de cuget şi simţire cu comuniştii, cu toţi fiii patriei, urarea şi dorinţa noastră arzătoare de a vă şti în permanenţă în fruntea partidului şi statului nostru — chezăşie sigură a progresului şi înfloririi multilaterale a României socialiste, în funcţia de supremă răspundere de conducător ferm şi încercat al destinelor poporului român.

Puternic mobilizaţi de tezele şi orientările cutezătoare, profund ştiinţifice, cuprinse în excepţionala dumneavoastră Expunere la şedinţa comună a Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a organismelor democraţiei muncitoreşti şi a organizaţiilor de masă şi obşteşti, de înaltul exemplu de muncă şi viaţă pe care ni-l oferiţi permanent, de acţiunea şi fapta dumneavoastră eroică, cutezătoare, ne angajăm solemn să facem totul, să muncim fără preget, cu pasiune, cu abnegaţie şi spirit revoluţionar — aşa cum ne-aţi cerut şi ne cereţi — pentru înfăptuirea neabătută a politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru. Vom acţiona cu toată răspunderea pentru înfăptuirea exemplară a planului pe acest an şi pe întregul cincinal, a obiectivelor actualei etape de dezvoltare economico-socială a patriei, a luminosului Program al partidului.

Conştienţi că mai avem multe de făcut pentru a răspunde înaltelor exigenţe pe care dumneavoastră, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, le puneţi în faţa noastră, a întregului partid şi popor, vă încredinţăm, din adîncul fiinţei noastre, că, şi în viitor, Comitetul Politic Executiv, activul de partid şi de stat vor acţiona cu cea mai mare hotărîre pentru afirmarea continuă a spiritului revoluţionar, a răspunderii şi intransigenţei în muncă, pentru întărirea ordinii şi disciplinei în toate sectoarele de activitate, vor milita întotdeauna cu fermitate pentru unirea eforturilor comuniştilor, ale întregii naţiuni în vederea înfăptuirii neabătute a hotărîrilor de partid şi a legilor ţării, pentru cimentarea unităţii poporului în jurul partidului, al dumneavoastră, mult iubite şi stimate tovarăşe secretar general — garanţia supremă a înfloririi în deplină libertate şi independenţă a României socialiste.

Răspunzînd înflăcăratelor îndemnuri pe care le adresaţi partidului şi poporului, vă asigurăm că vom depune toate eforturile pentru ca în 1989 — anul în care va avea loc Congresul al XIV-lea al partidului şi cînd vom aniversa 45 de ani de la victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă — să obţinem, în toate sectoarele, cele mai bune rezultate în înfăptuirea obiectivelor stabilite de partid, a orientărilor şi indicaţiilor dumneavoastră pentru dezvoltarea ţării şi ridicarea nivelului de trai material şi spiritual al poporului, pentru progresul şi înflorirea necontenită a scumpei noastre patrii — Republica Socialistă România.

În acest moment aniversar, de luminoasă sărbătoare pentru ţară şi popor, vă adresăm, din adîncul inimilor noastre, încă o dată, mult stimate şi iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, cele mai calde urări de sănătate, viaţă lungă şi fericită, plină de satisfacţii şi bucurii, nesecată putere de muncă pentru a conduce ţara, partidul şi poporul spre noi şi noi victorii — spre comunism.

Să trăiţi ani mulţi şi fericiţi, mult iubite tovarăşe Nicolae Ceauşescu, împreună cu mult stimata tovarăşă Elena Ceauşescu, cu toţi cei ce vă sînt dragi şi apropiaţi.

Din toată inima vă adresăm un călduros **„LA MULŢI ANI !"**.

26 ianuarie 1989

Sub semnul unităţii de gînd şi conştiinţă

Urmare din pag. 1

nerea secretarului general al partidului la marele forum democratic de la sfîrşitul lunii noiembrie din anul trecut vor deveni fapte ale muncii şi creaţiei, în acel consens general pe care conducătorul partidului şi statului îl realizează prin teza construirii socialismului cu poporul şi pentru popor, cu oamenii pentru oameni.

Cuvîntarea rostită în cadrul solemnităţii de la Palatul Consiliului de Stat subliniază cu pregnanţă aceasta şi se constituie într-un pilduitor îndemn şi o amplă orientare pentru înfăptuirea tuturor programelor bunăstării şi fericirii patriei, pentru realizarea întocmai a politicii interne şi externe a partidului şi statului.

Drumul pe care îl mai avem de urcat, deşi mai are multe obstacole, este incomparabil mai uşor decît drumul pe care l-am parcurs pînă acum.

Tot ceea ce am realizat, am realizat cu poporul, pentru popor, sub conducerea partidului. Vom străbate deci noile căi spre piscurile înalte ale comunismului — în strînsă unitate, sub conducerea partidului, cu poporul şi pentru popor!

Cît timp vom acţiona în acest fel vom fi de neînvins !

Cît timp vom acţiona în acest fel vom asigura bunăstarea, dezvoltarea continuă a naţiunii noastre !

Să facem totul pentru aceasta !

Contribuţia de inestimabilă valoare teoretică şi practică a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la întărirea continuă a rolului conducător al partidului, centrul vital al întregii naţiuni, la fundamentarea şi aplicarea sistemului democraţiei socialiste muncitoreşti-revoluţionare reprezintă pe plan politic şi ideologic una din marile victorii ale gîndirii revoluţionare, patriotice, ale cutezanţei şi viziunii deschise, înnoitoare. Marele Erou al patriei, sărbătorit de întregul partid şi popor, îşi leagă numele de noua arhitectură a oraşelor şi satelor, de înflorirea necontenită a economiei, ştiinţei şi culturii, de făurirea conştiinţei noi, revoluţionare, a constructorilor ssocialismului şi comunismului. Aşa cum, pe drept cuvînt, se sublinia, „Toate victoriile obţinute în acest timp de glorioasă istorie revoluţionară sînt strîns legate de activitatea prodigioasă şi neobosită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, de rolul său decisiv în înfăptuirea întregului proces de edificare a noii societăţi. Este marele merit al partidului nostru comunist care, sub conducerea înţeleaptă a secretarului său general, a promovat consecvent o strategie ştiinţifică revoluţionară de dezvoltare armonioasă şi echilibrată a tuturor zonelor şi localităţilor patriei, de dezvoltare multilaterală a ei, la temelia căreia stă efortul propriu. Înfăptuind neabătut orientarea profund ştiinţifică de a aloca o treime din venitul naţional pentru fondul de dezvoltare, România a depăşit, într-o perioadă scurtă, înapoierea în care se afla datorită politicii claselor exploatatoare şi dominaţiei imperialiste, devenind o ţară industrial-agrară dezvoltată, cu o industrie modernă, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane, cu o agricultură socialistă în plin progres, cu o puternică dezvoltare a ştiinţei, învăţămîntului şi culturii".

Într-un vibrant şi înălţător omagiu, ţara şi-a sărbătorit conducătorul. Ideile şi orientările cuprinse în cuvîntarea rostită călăuzesc spre fapte de muncă şi de creaţie care să sporească neîntrerupt zestrea materială şi spirituală a patriei, către viitorul luminos al socialismului şi comunismului pe pămîntul românesc.

Omagiul scriitorilor

Scriitorii români, alături de întregul nostru popor, aniversează ziua de naştere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului, preşedintele Republicii Socialiste România, exprimîndu-şi cele mai alese sentimente de dragoste şi recunoştinţă faţă de neobosita sa activitate revoluţionară, pusă în slujba dezvoltării economico-sociale a României, a ridicării sale pe noi culmi de civilizaţie şi progres.

Volumul editat recent de Uniunea scriitorilor *) se constituie într-o „mărturie a literaturii despre măreţia epocii contemporane, a cărei altitudine glorioasă în reliefurile

Mircea Cristea

Continuare în pag. a 5-a

Dreptul de-a fi şi-a ne numi români

Celui care ne-a înveşnicit cu acest
drept inalienabil, tovarăşului
NICOLAE CEAUŞESCU

Sînt multe lucruri pentru care-ţi mulţumim,
Toţi fiii patriei — şi tineri şi bătrîni
Dar dintre toate unul e pentru noi sublim :
E dreptul de a fi şi-a ne numi români.

Nu biată seminţie, rătăcitori, nomazi,
De pripăşiţi aiurea, prin codri, pe la stîni,
Ci luptători statornici mereu, şi ieri şi azi,
Cu dreptul sfînt de-a fi şi-a ne numi români

Atotputernici prin viitori, iar azi şi suverani
Nu slugi la noi acasă, ci liberi şi stăpîni,
de cînd EL, CEAUŞESCU ne-a-nveşnicit prin ani
Cu dreptul sfînt de-a fi şi-a ne numi români.

Prin Ceauşescu astfel făcurăm legămînt,
Nestăvilit precum izvoarele-n fîntîni,
Să fiinţeze veşnic pe-acest străbun pămînt :
Supremul drept de-a fi şi-a ne numi români.

Niculae Stoian

CEAUŞESCU — TINERII

Momentul sărbătoresc pe care-l trăim — încorporat organic în însemnele luminoase ale unei benefice tradiţii — vine tocmai să recunoască şi să exprime un anumit sentiment al poporului nostru, care-i particularizează trăirea, referitor la modul în care înţelege să-şi cultive valorile perene, să le înnobileze neîncetat printr-un efort de reevaluare a sensurilor lor vizionare. Un moment precum aceasta pe care-l trăim — aniversarea zilei de naştere a tovarăşului Nicolae Ceauşescu — pe lîngă încărcătura afectivă, de mari reverberaţii, specifică întregii naţiuni, totodată luminează dinlăuntru şi determină gîndul la dimensionarea spaţiului nostru de faptă în perioada celor mai bine de două decenii, de cînd în funcţia supremă a fost ales cel ce avea să fie recunoscut drept ctitor al României moderne.

Dintre nenumăratele idei îndrăzneţe, novatoare — şi care se regăsesc cu pregnanţă în relieful vieţii social-politice-culturale a deceniilor din urmă — anunţată cu deosebită limpezime de deschiderile referenţiale ale Congresului al IX-lea al partidului, idee referitoare la statutul moral-social al tinerei generaţii ocupă un loc privilegiat. Definirea tinerei generaţii drept „o puternică forţă socială, viitorul însuşi al naţiunii" şi-a aflat în practica vieţii social-politice a ţării nu doar valabilitatea, dar ea, exprimă la modul plenar o realitate în fapt, fascinantă, imposibil de ignorat ori de nerecunoscut. Expresia cea mai elocventă a tinereţii revoluţionare este activitatea rodnică a secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, pusă în slujba idealurilor de progres şi civilizaţie, ale naţiunii noastre încă de de la o fragedă vîrstă. O realitate înregistrată cu fidelitate de filele istoriei noastre contemporane : tinerii, într-o unitate nedezminţită, s-au aflat şi se află şi astăzi în linia întîi a muncii pentru ţară, alături de întregul popor, ei tinerii, realitate şi prefigurare a celor viitoare. Practic, nu există domenii de activitate în care prezenţa şi fapta lor să nu imprime acea neconfrafăcută, necesară şi dinamică energie, acea infuzie de elan şi inteligenţă creatoare specifice vîrstelor entuziaste dintotdeauna. Dar niciodată ca în anii ce au urmat Congresului al IX-lea al partidului, ea, tînăra generaţie, nu a fost investită cu atîta încredere, niciodată nu i s-au oferit atîtea şanse reale pentru afirmarea deplină a personalităţii sale. Este aici, ideea-forţă intuită, exprimată şi susţinută cu remarcabil devotament de îndrumătorul apropiat al tinerei generaţii. Acestei investiţii de încredere, tinerii i-au răspuns totdeauna printr-o extraordinară mobilizare, în amfiteatrele muncii care au nevoie de participarea lor plină de dăruire, în toate compartimentele activităţii sociale.

Emblema simbol „Ceauşescu-tinerii" exprimă sintetic ideea tinereţii revoluţionare : ca o recunoaştere a întregii activităţi a secretarului general al partidului pusă în slujba idealurilor întregii naţiuni, ca o recunoaştere a virtuţilor ce se regăsesc în preocupările şi năzuinţele tinerei generaţii. Exprimă ideea de permanenţă a unor idealuri şi, totodată, a perenităţii lor. Alături de întregul popor, ei, tinerii ţării, aduc prinosul lor de recunoştinţă celui ce conduce destinele naţiunii, în acest moment sărbătoresc încorporat în însemnele unei tradiţii benefice ce-şi dezvăluie astfel, cu elevaţie, semnele inconfundabile ale personalităţii sale.

Viorel Sâmpetrean

Cuvîntarea tovarăşului Nicolae Ceauşescu

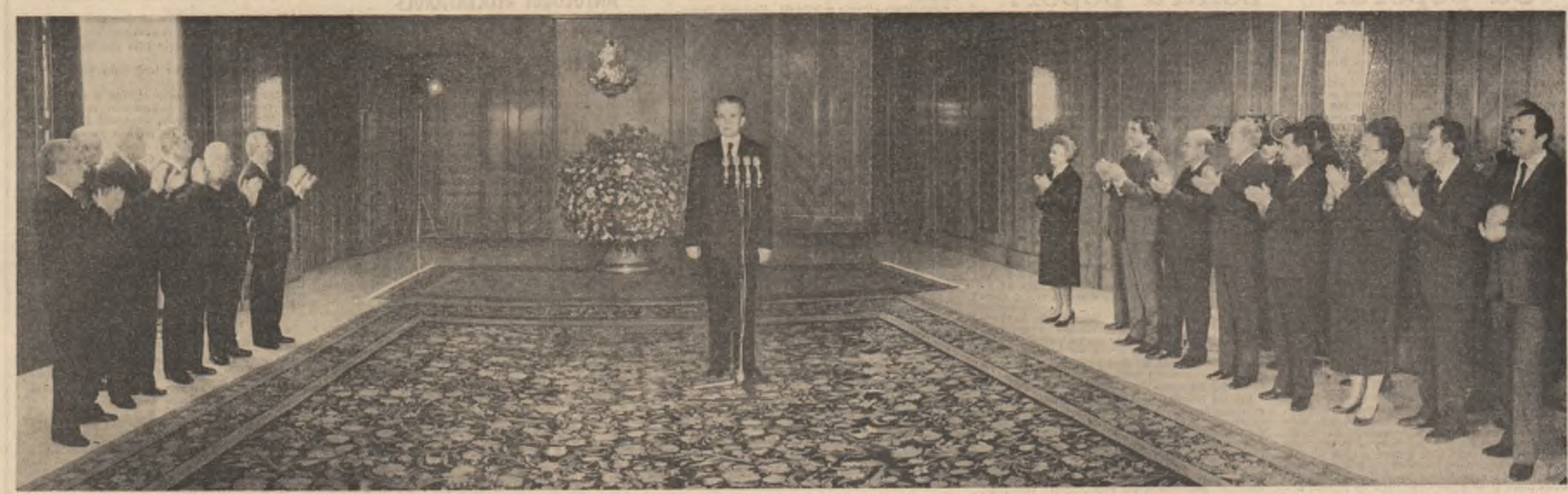

Urmare din pag. 1

de zeci şi zeci de miliarde de dolari numai între cele două războaie, au făcut totul pentru a sprijini reacţiunea, forţele cele mai negre, antinaţionale, în scopul împiedicării procesului revoluţionar de trecere la construcţia socialistă.

Este un merit al comuniştilor, al partidului nostru, că au reuşit să realizeze unitatea clasei muncitoare, în primul rînd unitatea Partidului Comunist cu Partidul Social-Democrat, unitatea mişcării sindicale, a mişcării de tineret, de femei şi a altor organizaţii, creînd un puternic Front Naţional de luptă pentru progresul României, pentru lichidarea deplină a dominaţiei străine şi trecerea la făurirea socialismului în patria noastră.

Trebuie să subliniem şi să dăm o înaltă apreciere, politicii partidului nostru, tuturor acelora care, într-o măsură sau alta, au contribuit şi au făcut totul pentru realizarea acestor obiective ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Am fost participant la toate aceste acţiuni, în muncile încredinţate de partid, de popor. Din 1965 partidul mi-a încredinţat înalta funcţie de secretar general, apoi — prin voinţa întregii naţiuni — de preşedinte al României socialiste.

Putem, într-adevăr, să privim cu mîndrie la tot ceea ce am realizat în decursul anilor de construcţie socialistă, în care, — fără îndoială — Congresul al IX-lea reprezintă un moment hotărîtor pentru dezvoltarea de astăzi a României. Fără Congresul al IX-lea, fără linia generală stabilită de acest congres, şi de congresele şi conferinţele naţionale ulterioare, fără măsurile organizatorice, economice, politice adoptate în această perioadă, România nu s-ar putea prezenta astăzi cu realizările pe care le are.

Am înţeles, încă de atunci, că trebuie să rupem cu dogmatismul, cu şabloanele, cu concepţiile perimate, înapoiate, să repunem socialismul ştiinţific în drepturile sale. Nu socialismul este cel care a dus la unele stări de lucruri negative într-o ţară sau alta, ci încălcarea principiilor ştiinţifice ale socialismului, nesocotirea cerinţelor legilor obiective şi, în primul rînd, a necesităţii dezvoltării continue a forţelor de producţie — factorul revoluţionar hotărîtor pentru construcţia socialismului, ca de altfel pentru dezvoltarea oricărei orînduiri sociale.

Nu se poate vorbi de progresul şi dezvoltarea unui popor fără dezvoltarea forţelor de producţie, corespunzător etapei în care se găseşte ţara sau societatea într-un anumit stadiu, fără a pune la baza acestui proces cele mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii, în toate domeniile ! Întregul progres al omenirii, de la comuna primitivă pînă astăzi, este procesul dezvoltării revoluţionare a forţelor de producţie, a ştiinţei, a culturii, a cunoaşterii umane. Fără o îmbinare dialectică a tuturor acestora, nu se poate obţine nici un progres, în nici un domeniu ! Şi, subliniez din nou, o dezvoltare care să aibă permanent în vedere interesele maselor populare, ale oamenilor muncii, ale întregii naţiuni. Putem spune că partidul nostru a acţionat cu hotărîre şi a formulat teza ştiinţifică a construirii socialismului cu poporul şi pentru popor, pe baza legilor obiective generale, a principiilor revoluţionare ale socialismului ştiinţific.

Iată de ce pentru noi sînt de neînţeles tezele care-şi fac loc în unele ţări, şi care deschid calea, din nou, diferitelor forme de proprietate particular-capitalistă. Oare muncitorii care au devenit proprietari ai mijloacelor de producţie trebuie să se întoarcă înapoi, să predea din mîna lor mijloacele de producţie unor particulari ? Să devină din nou salariaţi — în număr mai mare sau mai mic — la un capitalist, fie el cetăţean al ţării respective sau străin ? Ce are comun cu socialismul acest lucru ?

Vă spun drept că, în ce mă priveşte, sînt preocupat şi îngrijorat de această orientare care are loc în unele ţări şi, gîndind la începuturile mişcării noastre muncitoreşti — de la apariţia socialismului ştiinţific, de la activitatea mea în mişcarea revoluţionară — mi-e greu să înţeleg cum se poate justifica o asemenea dare înapoi. Pentru că, în realitate, cedarea mijloacelor de producţie din mîna clasei muncitoare, a poporului, indiferent sub ce formă, înseamnă o activitate care echivalează cu lichidarea bazelor socialismului în dezvoltarea societăţii !

Am avut de gînd să discutăm aceasta într-o şedinţă specială, dar profitînd de faptul că sîntem aici un număr important de cadre de bază ale partidului şi statului nostru, anticipez, referindu-mă la aceste probleme. Noi ne-am pronunţat întotdeauna şi am acţionat conform tezei că fiecare popor, fiecare partid, trebuie să-şi elaboreze de sine stătător linia sa general-politică, să aplice legile generale şi principiile socialismului la realităţile şi condiţiile din fiecare ţară. Dar, — am subliniat întotdeauna şi nu pot să nu subliniez şi acum — că toate acestea presupun o poziţie clară, consecventă faţă de principiile revoluţionare, faţă de apărarea intereselor clasei muncitoare, — care reprezintă forţa şi clasa conducătoare în societate.

Este adevărat, în lume sînt multe probleme. Criza economică, politică, socială, financiară este foarte gravă. La aceasta se adaugă, desigur, situaţia generală — politică, militară — existenţa armelor de distrugere în masă şi, în primul rînd, a armelor nucleare. Dar, privind această situaţie, în comparaţie cu alte perioade, şi chiar cu situaţia de astăzi din diferite ţări cu orînduiri sociale deosebite, putem spune — aşa cum am arătat şi la plenara comună din noiembrie — că orînduirea capitalistă a demonstrat că este incapabilă şi nu poate, istoriceşte, să soluţioneze problemele fundamentale ale dezvoltării societăţii. Nu sînt printre cei care afirmă că societatea capitalistă va dispărea mîine. Şi, în orice caz, nu va dispărea fără lupta clasei muncitoare, a popoarelor din ţările respective. Dar, nici nu sînt — şi nu vreau să fiu — în rîndul acelora care îşi pierd încrederea în justeţea socialismului, a concepţiei revoluţionare despre lume şi care nu văd situaţia reală, perspectivele luptei revoluţionare.

După criza din 1929—1933, capitalismul şi-a găsit o ieşire prin fascism şi război. Acum, desigur, problema unui război mondial e mai grea, armele existente putînd să distrugă, deopotrivă, şi pe unii şi pe alţii, însăşi viaţa pe planeta noastră. Deci, o recurgere la un război mondial pentru a soluţiona problemele este greu de presupus, deşi nu se poate exclude cu desăvîrşire această posibilitate, atît timp cît nu se vor distruge armele nucleare, chimice şi alte arme de distrugere în masă. Omenirea a mai cunoscut oameni care au dat foc însăşi propriei capitale — cum a fost cazul Romei — deci, un asemenea pericol există şi trebuie să fim conştienţi de aceasta. De aceea, este într-adevăr necesar să facem totul pentru a înlătura cu desăvîrşire pericolul unui război nuclear, al unui război mondial, în general, pentru înlăturarea definitivă a armelor nucleare şi chimice, a altor arme de distrugere în masă, pentru reducerea radicală a armelor convenţionale.

România s-a pronunţat, a acţionat şi va acţiona cu toată hotărîrea, împreună cu alte state, în această direcţie. Şi facem aceasta pornind de la cerinţa creării condiţiilor pentru dezvoltarea construcţiei socialiste în ţara noastră. Avem deplina încredere că numai socialismul poate să asigure adevărata egalitate între oameni — atît socială cît şi naţională —, să creeze condiţii pentru afirmarea personalităţii umane, pentru ca fiecare om să-şi poată pune în valoare, în strînsă colaborare şi unitate cu semenii: săi, aptitudinile creatoare, în orice domeniu de activitate. Mă refer acum la toate acestea, avînd în vedere experienţa mişcării noastre revoluţionare dar şi a mişcării comuniste şi muncitoreşti-revoluţionare, internaţionale, a dezvoltării sociale în general, ţinînd seama de faptul că, practic, de la vîrsta de 10 ani a partidului, am acţionat în rîndurile sale, am crescut odată cu partidul şi consider că numai întărind partidul, forţa sa, spiritul său revoluţionar, vom reuşi să înfăptuim obiectivele noastre. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Mi-am început activitatea ca muncitor în rîndurile clasei muncitoare, de care sînt, în continuare, strîns legat. Sînt muncitor din rîndul milioanelor de muncitori români. De altfel, minerii m-au şi proclamat „minerul lor de onoare". Sînt strîns legat de clasa noastră muncitoare şi sînt ferm convins că numai în măsura în care clasa muncitoare îşi va îndeplini misiunea sa istorică — de a realiza o nouă orînduire, mai dreaptă şi mai bună, fără exploatatori, o orînduire în care muncitorimea şi toţi ceilalţi oameni ai muncii vor rămîne stăpîni pe mijloacele de producţie — numai aşa, clasa muncitoare va avea un viitor demn, liber, un viitor de bunăstare şi fericire, împreună cu întreaga naţiune! **(Aplauze puternice).**

Este, deci, necesar să facem totul pentru a asigura dezvoltarea forţelor de producţie, întărirea clasei muncitoare, ridicarea nivelului său de cunoştinţe — profesionale, tehnico-ştiinţifice, culturale, ideologice —, pentru a făuri o clasă muncitoare înaintată din toate punctele de vedere — clasa muncitoare constructoare a socialismului şi comunismului ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

În nici un fel nu ne putem gîndi să lăsăm posibilitatea ca proprietarii noştri asupra mijloacelor de producţie — muncitorii — să devină din nou proletari, lipsiţi de mijloacele de producţie, să devină din nou robi la un capitalist, mai mare sau mai mic ! Nu aceasta este calea socialismului — şi trebuie să facem totul pentru a întări proprietatea socialistă, pentru a întări rolul muncitorilor ca proprietari colectivi, care să asigure dezvoltarea puternică a industriei noastre, pe baza celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii ! **(Aplauze puternice).**

Ţărănimea noastră a parcurs un drum lung, aproape 14 ani, pentru a intra în cooperativele agricole de producţie. Practic — şi sînt aici tovarăşi care ştiu — nu a fost judeţ unde eu să nu fi participat activ la realizarea cooperativizării agriculturii.

Avem rezultate minunate în dezvoltarea agriculturii. S-a schimbat radical înfăţişarea satelor noastre. Mai avem lipsuri, dar viaţa însăşi demonstrează că numai marea proprietate cooperatistă a descătuşat energiile creatoare ale ţărănimii, ale progresului agriculturii. Cine nu cunoaşte producţiile dinainte — de 700, de 800 kilograme la hectar — şi asta pe ţară ! —, la porumb, la griu şi aşa mai departe ! Eu nu sînt mulţumit nici astăzi cu ce realizăm. Vrem să realizăm mai mult şi avem deja asemenea rezultate care demonstrează de ce uriaşe posibilităţi dispunem în agricultură. Producţiile de astăzi — de 10.000 kg la hectar la griu şi orz, de 20.000 şi, deja, de 30.000 kg. la porumb sînt o realitate, nu visuri ! Ele sînt obţinute în multe, în multe unităţi din ţara noastră !

Este, oare, posibil, să ne gîndim să renunţăm la tot ceea ce am făcut în această perioadă de 40 de ani, la ceea ce am realizat în organizarea pe baze ştiinţifice a agriculturii ? Ar fi un nonsens ! Pentru noi, proprietatea cooperatistă, a întregii ţărănimi, asupra pămîntului şi mijloacelor de muncă reprezintă singura cale pentru a asigura atît progresul agriculturii cît şi dezvoltarea, în mod armonios, a industriei şi agriculturii — ca două ramuri economice fundamentale, care se condiţionează obligatoriu în procesul general, de făurire a socialismului şi comunismului în România. **(Aplauze puternice).**

Am vorbit, nu o dată, şi doresc să mă refer numai pe scurt la marile realizări din domeniul ştiinţei, învăţămîntului şi culturii. În decursul anilor am avut mulţi oameni de ştiinţă, multe personalităţi care au realizat lucruri minunate în diferite domenii de activitate ; dar niciodată, ca în anii socialismului, ştiinţa, învăţămîntul, cultura nu au cunoscut o asemenea dezvoltare generală. Niciodată intelectualitatea nu a avut un asemenea rol hotărîtor în întreaga dezvoltare a societăţii noastre, desigur, în strînsă unitate cu clasa muncitoare şi cu ţărănimea, cu întregul popor. De altfel, astăzi intelectualitatea este — aproape în totalitate — ieşită din rîndurile muncitorilor şi ţăranilor. Ea este strîns legată de popor, serveşte poporul şi va merge întotdeauna cu poporul, pentru că numai aşa vom asigura progresul societăţii, vom face să crească rolul ştiinţei, culturii, învăţămîntului, vom asigura ridicarea generală a nivelului de cunoaştere ştiinţifică, culturală al întregii noastre naţiuni. Să facem astfel încît clasa noastră muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, întreaga naţiune să devină o naţiune a unei înalte ştiinţe şi unei culturi înaintate, care să asigure progresul continuu al societăţii noastre, bunăstarea întregului nostru popor ! **(Aplauze puternice).**

Avem multe lucruri bune ; sîntem mîndri de ce am realizat. Dar, trebuie să spun şi acum, că, dacă lucram puţin mai bine, am fi avut rezultate şi mai bune. Puteam să fim cu cel puţin 2—3 ani mai înainte, dacă lucram mai bine. Desigur, programe am avut şi avem. Nu ne-am ţinut, însă, aşa cum trebuie de realizarea lor. Am discutat foarte mult în ultimele luni, inclusiv în prima parte a lunii ianuarie, despre aceste probleme, pe care le ridic pentru a trage fiecare concluzii privind necesitatea perfecţionării întregii noastre activităţi.

Să facem totul pentru înfăptuirea programelor de modernizare şi organizare mai bună a întregii activităţi ! Există, realmente, posibilitatea ca — realizînd programele de modernizare şi de mai bună organizare a muncii — să obţinem în următorii 4—5 ani, cu actualele mijloace, o creştere de cel puţin 50 la sută a producţiei industriale, fără nici o altă investiţie, inclusiv fără materii prime şi combustibili în plus, printr-o mai bună organizare şi folosire a lor. Referindu-mă la combustibili şi materii prime, este posibil să obţinem o reducere a consumului la energie în unele domenii de 3—4 ori, şi aceasta nu prin lucrări prea deosebite, ci prin aplicarea unor tehnologii care sînt cunoscute, pentru unele existînd chiar soluţii concrete. De ce mă refer la toate acestea ? Avem mari posibilităţi, avem şi o bază materială bună, avem şi muncitori, şi tehnicieni, şi ingineri, şi oameni de ştiinţă care au capacitatea să soluţioneze — în general — orice probleme. Trebuie, însă, să lucrăm mai bine, cu mai multă răspundere ! De fapt, acestea sînt, astăzi, problemele fundamentale ale perfecţionării activităţii în ţara noastră !

Aceleaşi probleme se pun şi în agricultură şi în celelalte sectoare.

Avem forme organizatorice, democratice bune. M-am gîndit : poate avem noi, undeva, greşeli? Am luat şi m-am uitat în Constituţie. Să spun drept, n-am găsit nimic ceea ce am putea să introducem nou în Constituţia noastră ! Am luat Statutul partidului — m-am uitat la formele de alegeri democratice, de sus pînă jos, la sistemul de organizare a consiliilor oamenilor muncii, la funcţionarea organismelor democraţiei. Avem, tovarăşi, un cadru minunat ! Nu există astăzi în lume un asemenea cadru democratic, în care toate categoriile sociale să participe în mod organizat într-o formă sau alta, la întreaga activitate a societăţii ! Frontul Democraţiei şi Unităţii Socialiste cuprinde, practic, întreaga naţiune. În sindicate, în organizaţiile de tineret, în celelalte organizaţii — ştiinţifice, ale oamenilor de creaţie şi altele — sînt cuprinşi, de asemenea, mulţi cetăţeni. Avem şi o organizaţie democratică largă, a celor care nu sînt membri ai partidului, care numără deja peste 4 milioane de membri şi care oferă un cadru larg de participare la întreaga viaţă politico-organizatorică. În toate acestea putem — şi trebuie să dezbatem şi mai larg — toate problemele politicii noastre interne şi externe, să stabilim cum să acţionăm pentru înfăptuirea programelor de dezvoltare.

Ceea ce ne preocupă este să fie mai multă iniţiativă, să se acţioneze mai intens pentru realizarea acestor programe, să se dezbată şi să se discute cum să perfecţionăm activitatea dintr-un sector sau altul, pornind însă, desigur, de la principiile socialismului ştiinţific, de la asigurarea dezvoltării socialiste a patriei noastre. Nu este posibil, şi nu vom accepta nimic care să vină în contradicţie cu interesele socialismului — care reprezintă interesele întregii naţiuni, garanţia bunăstării poporului, a independenţei şi suveranităţii sale ! **(Aplauze puternice, îndelungate).**

M-am referit la una din problemele importante ale vieţii internaţionale, la necesitatea de a face totul pentru eliminarea armelor nucleare, chimice şi altor arme de distrugere în masă. De ce considerăm că trebuie să privim în mod unitar această problemă ? Pentru că nu este posibil să se asigure pacea, independenţa popoarelor, acţionînd în mod izolat pentru eliminarea doar a unora sau altora din aceste arme. A proceda aşa înseamnă a deschide calea pentru a se crea centre de putere care să-şi impună dominaţia asupra lumii. Numai eliminarea concomitentă a armelor chimice, nucleare şi a altor arme de distrugere în masă, reprezintă garanţia că asemenea posibilităţi nu vor apărea — şi trebuie să acţionăm cu toată hotărîrea în direcţia aceasta. Este, de asemenea, necesar să acţionăm pentru reducerea radicală a armelor convenţionale. România a luat o asemenea măsură încă de acum doi ani — prin consultarea întregului popor — şi a redus aceste armamente. Unele din tancurile pe care le-am redus lucrează astăzi pentru realizarea programelor de îmbunătăţiri funciare şi irigaţii. Putem împărtăşi din exnerienţa noastră şi altora.

Reducerea cheltuielilor militare este o necesitate obiectivă, vitală, pentru depăşirea problemelor economice grave din întreaga lume.

Este necesar să acţionăm în continuare, să facem totul pentru ca problemele litigioase să se soluţioneze numai prin tratative, să se pornească însă ferm, de la renunţarea la forţă şi la ameninţarea cu forţa, la politica de dictat şi la amestecul în treburile altor state. Să se respecte neabătut independenţa şi suveranitatea fiecărui popor, dreptul fiecărei naţiuni de a-şi alege calea dezvoltării pe care o doreşte, fără nici un amestec din afară !

Sînt însă probleme economice foarte grele. Situaţia ţărilor în curs de dezvoltare în acest deceniu s-a înrăutăţit an de an. În 1988 — aşa cum reiese din datele unor organisme internaţionale — din ţările în curs de dezvoltare au mers spre ţările dezvoltate cîteva zeci de miliarde de dolari în plus. Făcînd soldul — cum se spune — între ceea ce au dat ţările dezvoltate şi ceea ce a mers din ţările în curs de dezvoltare spre aceste ţări, soldul este în favoarea ţărilor dezvoltate cu cîteva zeci de miliarde.

Datoria ţărilor în curs de dezvoltare a depăşit 1.200 de miliarde dolari. Cunoaştem ce înseamnă această povară grea a datoriilor. Practic, cel puţin din Evul Mediu, Principatele române, apoi România, sub o formă sau alta, a fost datoare, a plătit tribut şi unora şi altora. Între cele două războaie mondiale, mai mult de jumătate din economia noastră era în mîinile monopolurilor străine.

Datoria ţării noastre către cercurile imperialiste a fost de asemenea natură încît a constituit o piedică foarte puternică în dezvoltarea generală a ţării noastre, chiar în condiţii capitaliste.

Şi după 23 August am avut datorii. La un moment dat, în 1980, aceste datorii au ajuns chiar la un nivel destul de mare. Va trebui, probabil, să facem bilanţul a cît a trebuit să plătim, faţă de ceea ce am împrumutat — şi vom face acest lucru — pentru a demonstra cît de nedrept şi de inechitabil este actualul sistem financiar internaţional. Însăşi în ţările dezvoltate — fără a vorbi de şomaj, de lipsa de locuinţe care există şi de toate celelalte — menţinerea unei aşa-zise situaţii de dezvoltare, este rezultatul jefuirii de către capitalul financiar, de monopoluri, a ţărilor în curs de dezvoltare. Şi noi am dat, şi în această perioadă, o contribuţie destul de însemnată la menţinerea acestei situaţii. Este necesar, într-adevăr, să lichidăm această stare de lucruri. De aceea noi sîntem ferm alături de ţările în curs de dezvoltare. Chiar dacă, realizînd programul nostru, ne vom ridica la un nivel mai înalt de dezvoltare economico-socială, vom rămîne împreună şi vom acţiona întotdeauna împreună cu ţările în curs de dezvoltare ! Aceasta constituie obligaţia noastră, şi de ţară socialistă şi de comunişti, de revoluţionari — de a fi întotdeauna împreună cu cei care luptă pentru independenţă, pentru bunăstarea lor economică şi socială. **(Aplauze puternice, prelungite).**

Vom lichida datoria externă pe care am avut-o, sîntem hotărîţi să acţionăm cu toată hotărîrea în direcţia aceasta. Dar, considerăm că în nici un fel nu mai trebuie să acceptăm ca ţara noastră să depindă în vreo măsură de aceasta sau, pe asemenea cale, să exportăm o parte a venitului naţional.

Sîntem pentru o largă colaborare şi cooperare internaţională, nu pentru izolare. Dar sîntem împotriva politicii de jaf şi asuprire din partea monopolurilor şi capitalului financiar. Vrem relaţii economice de egalitate, de cooperare reciproc avantajoasă — şi vom acţiona cu toată hotărîrea în direcţia aceasta. Sîntem hotărîţi să extindem această colaborare cu toate statele. Desigur, ne gîndim să acordăm o atenţie mai mare colaborării cu vecinii noştri, cu ţările socialiste. Ţinînd seama de dezvoltarea generală a României, consider că ne putem angaja să realizăm o colaborare mai largă cu ţările socialiste vecine, cu alţi vecini ai noştri şi cu alte ţări din Europa şi, desigur, să ne angajăm într-o largă cooperare cu ţările în curs de dezvoltare.

Colaborarea şi cooperarea în producţie pe principii de egalitate, de avantaj reciproc, constituie un factor obiectiv, o necesitate, şi noi vom acţiona şi vom dezvolta această colaborare. Ceea ce criticăm şi ceea ce nu vom admite este realizarea unei cooperări inechitabile, care să ducă la subordonarea economiei româneşti altor state sau diferitelor monopoluri străine. Aşa cum şi în cooperarea noastră cu alte ţări vom merge pe aceleaşi principii de egalitate, de avantaj reciproc. Trebuie să acţionăm pentru realizarea realmente în lume a unor relaţii noi, de colaborare între state, între popoare, în dezvoltarea lor economico-socială, pentru că fără o colaborare nu este posibil să fie lichidată subdezvoltarea şi asigurat progresul. Dar, noi concepem această colaborare pe principii noi, de deplină egalitate — şi consider că va trebui să ne angajăm cu toată hotărîrea în direcţia aceasta

Este necesar să întărim colaborarea cu partidele comuniste şi muncitoreşti. să întărim colaborarea cu partidele socialiste, social-democrate, cu alte partide progresiste, democratice de pretutindeni, pornind, desigur, de la poziţiile comune în diferite probleme şi, mai cu seamă, de la necesitatea luptei pentru dezarmare. pentru eliminarea armelor de distrugere în masă, pentru o lume a dreptăţii, a echităţii, în care fiecare naţiune să se dezvolte independent şi liber.

Avem ferma convingere — şi doresc să afirm acest lucru şi în acest cadru — că, în rîndul tuturor popoarelor, clasa muncitoare continuă să reprezinte forţa hotărîtoare. Iar recentele evenimente din cîteva ţări au demonstrat ce forţă reprezintă clasa muncitoare atunci cînd acţionează unită! Greşesc deci cei care privesc cu neîncredere clasa muncitoare ! Clasa muncitoare a fost, este şi va rămîne factorul hotărîtor al progresului economico-social, al victoriei în lupta pentru dezarmare, pentru o lume mai dreaptă şi mai bună ! **(Aplauze puternice).**

Au apărut, desigur, forţe noi. Intelectualitatea a devenit o forţă foarte importantă şi conştientă, care-şi dă seama că nu mai trebuie să-i slujească pe producătorii de tunuri şi de arme nucleare şi trebuie să acţioneze împreună cu ceilalţi oameni ai muncii pentru pace, pentru progresul şi independenţa popoarelor. Unite, clasa muncitoare, intelectualitatea, ţărănimea, popoarele reprezintă singura forţă care va asigura triumful raţiunii, realizarea păcii, făurirea unei lumi mai drepte şi mai bune pe planeta noastră! **(Aplauze puternice).**

Cu aceste gînduri, doresc, încă o dată, să vă exprim mulţumiri pentru aprecierile la adresa activităţii mele, şi pe care le consider o apreciere a activităţii generale a partidului nostru, a conducerii partidului, a muncii poporului nostru.

Aş dori să asigur conducerea partidului, a statului, întregul activ de partid şi de stat, clasa muncitoare, ţărănimea, intelectualitatea, pe toţi oamenii muncii — fără deosebire de naţionalitate —, întregul nostru popor că voi face totul şi în viitor, îndeplinind încrederea ce mi s-a acordat, pentru a asigura înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială, a Programului partidului nostru de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi de înaintare spre comunism. Voi acţiona, întotdeauna, cu toate forţele, în interesul clasei muncitoare, al ţărănimii şi intelectualităţii, al întregului nostru popor. Voi porni necontenit — şi vă rog pe toţi să ţineţi seama de aceasta — de la faptul că prima obligaţie a fiecărui comunist, a fiecărui activist de partid şi de stat este de a asigura condiţii de muncă şi de viaţă cît mai bune pentru clasa muncitoare — şi împreună cu ea şi pentru ţărănime şi intelectualitate, pentru întregul popor. Dar repet, clasa noastră muncitoare trebuie să aibă condiţii dintre cele mai bune de muncă şi viaţă. Nu ne putem gîndi nici un moment la măsuri care să diminueze posibilitatea de muncă, de dezvoltare a clasei muncitoare ! Dimpotrivă, trebuie să ne gîndim la dezvoltarea forţelor de producţie, la crearea de noi şi noi locuri de muncă, care să asigure condiţiile necesare pentru ca fiecare cetăţean al ţării noastre, într-un domeniu sau altul, şi în primul rînd, întregul tineret, să aibă asigurat locul de muncă şi să participe la muncă, să obţină venituri corespunzătoare prin muncă pentru o viaţă demnă şi civilizată. **(Aplauze puternice).**

Sînt conştient că avem multe de făcut, dar am realizat asemenea transformări în patria noastră, am parcurs un asemenea drum încît putem să privim cu deplină încredere viitorul.

Drumul pe care îl mai avem de urcat, deşi mai are multe obstacole, este incomparabil mai uşor decît drumul pe care l-am parcurs pînă acum.

Tot ceea ce am realizat, am realizat cu poporul, pentru popor, sub conducerea partidului. Vom străbate, deci, noile căi spre piscurile înalte ale comunismului — în strînsă unitate, sub conducerea partidului, cu poporul şi pentru popor !

Cît timp vom acţiona în acest fel vom fi de neînvins !

Cît timp vom acţiona în acest fel vom asigura bunăstarea, dezvoltarea continuă a naţiunii noastre !

Să facem totul pentru aceasta ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Doresc, la rîndul meu, să vă adresez vouă, tuturor, odată cu mulţumirile mele, cele mai bune urări de succes în întreaga voastră activitate. Vă adresez, totodată, chemarea de a face totul — fiecare la locul său de muncă, într-o deplină unitate în cadrul organelor în care fiecare îşi desfăşoară activitatea şi, totodată, în cadrul general al ţării — pentru a asigura înfăptuirea neabătută a programelor, a năzuinţelor poporului nostru.

Să facem totul pentru a întări continuu forţa materială şi spirituală, independenţa şi suveranitatea României ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

Adresez, de asemenea, întregului nostru popor, cele mai bune urări, odată cu mulţumirile pentru sentimentele manifestate, în aceste zile, faţă de mine — şi pe care, repet, le consider o apreciere faţă de partid — împreună cu cele mai bune urări de succes, de realizare a tuturor dorinţelor şi năzuinţelor de mai bine, de bunăstare şi fericire ! **(Aplauze îndelungate).**

Vă urez tuturor, întregului nostru popor, multă sănătate şi fericire ! **(Aplauze puternice, prelungite).**

MARELUI CTITOR AL ROMÂNIEI SOCIALISTE —

Cu poporul — pentru popor!

Omagiului vibrant al întregului popor adus secretarului general al partidului, președintele țării, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, i se alătură firesc omagiul cineaștilor, omagiu materializat în filme cu adînc răsunet în inima și mintea spectatorilor.

Un asemenea film este **Cu poporul — pentru popor !**, realizat de regizorul **Gheorghe Vitanidis**, în colaborare cu **Pantelie Țuțuleasa** la Casa de filme cinci, avînd drept inspirat comentariu textul poetului și publicistului **Nicolae Dragoș**, căruia cinematografia nostră îi datorează multe alte pagini de intensă vibrație și rezonanță patriotică.

Conturul decisiv și pregnant a ceea ce înseamnă pentru prezent și viitor portretul României contemporane se împlinește prin oameni și faptele lor. Imaginile acestora deschid, într-un dinamic flux poematic, pelicula care, drept elocvent laitmotiv, propune deviza marelui fiu al partidului și al națiunii — **„cu poporul — pentru popor !"** — deviză ce încorporează semnificativ crezul și cauza unei exemplare vieți de patriot revoluționar. Postulatul politic fundamental datorat genialei gîndiri vizionare a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, **cu poporul — pentru popor !**, conferă autenticele dimensiuni ale operei de construcție socialistă, conturată de Congresul al IX-lea al partidului — eveniment politic care a deschis calea unor opțiuni îndrăznețe, unor soluții înnoitoare, originale, definind, departe de dogme și rețete împrumutate, drumul propriu spre edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate.

Adevărul expresiei sintetice a prezentului patriei, istorica realitate a societății noastre contemporane este grăitor argumentată de imaginile ample și diverse ce surprind vasta activitate politico-organizatorică de făurire a unui eficient și original sistem de afirmare a democrației socialiste prin care întreg poporul participă la dezbaterea și adoptarea deciziilor ce privesc viitorul, destinele țării. Profund edificatoare sînt imaginile ce demonstrează creșterile spectaculoase ale industriei românești, înfăptuiri în care se află încorporată contribuția hotărîtoare a tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU, savant de recunoscută reputație mondială, avînd un excepțional aport la afirmarea științei românești, la creșterea prestigiului ei în întreaga lume. Prodigioasele premiere ale industriei românești după 1965, grăitor valorificate în imagini : autoturisme, avioane de pasageri, mașini-unelte cu comandă numerică, calculatoare, noi tipuri de mașini și unelte agricole, sînt elocvent montate alături de secvențe mobilizatoare ce fizează exigentele analize ale secretarului general al partidului, desfășurate cu prilejul vizitelor de lucru ce vădesc permanenta și patriotica preocupare pentru înfăptuirea programelor adoptate cu deplină și înaltă responsabilitate comunistă.

Nu mai puțin semnificative sînt și imaginile dedicate satului românesc de astăzi, vatra hărniciei și competenței oamenilor ogoarelor, a recoltelor bogate ce materializează, pe temeiul analizei științifice a dezvoltării economice a țării, conceptul de **nouă revoluție agrară**, cadrul optim de afirmare a iscusinței țărănimii muncitoare, a angajării pentru valorificarea superioară a condițiilor de care dispune astăzi agricultura românească.

Inspirat filmate rămîn și cadrele dedicate semnelor de statornicie și vocație pentru frumos, splendidelor opere arhitectonice ridicate la scara întregii țări, opere ce vorbesc de la sine despre voința de mai bine, despre năzuințele și certitudinile unui popor ce trăiește și muncește în spațiul de autentică civilizație.

Printre imaginile-mărturii ale prezentului rămîn reprezentative acelea ce imortalizează tradiționala prezență a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, a tovarășei ELENA CEAUȘESCU la inaugurarea fiecărui an de învățămînt, argumentînd semnificativ grija deosebită acordată pregătirii tinerei generații prin muncă și învățătură, pentru muncă și viață. Devenind firesc temelia performanțelor construcției socialiste, școala românească, surprinsă în diversele și multiplele ei activități, rămîne pentru mai mult de un sfert din populația țării lăcașul formării competențelor ce vor contribui la opera de înălțare a patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

Grandioasa ctitorie spirituală „Cîntarea României" este conturată în multiplele ei fațete, de la activitatea artistică și culturală, la întrecerea minților iscoditoare care afirmă vocația înzestrării pentru știință și tehnică într-o mobilizatoare întrecere a iscusințelor profesionale.

Mesajul păcii și prieteniei între popoare este elocvent subliniat de inițiativele secretarului general al partidului, inițiative prețuite în întreaga lume pentru fermitatea și realismul lor, pentru înalta responsabilitate asumată față de destinele contemporaneității. Impresionantul prestigiu de care se bucură marele om politic, marele fiu al poporului român este ilustrat de amplele dovezi de dragoste, respect și aleasă prețuire, reverberate de pe cele mai diverse meridiane ale planetei pentru spiritul constructiv al politicii externe românești, magistral elaborate și consecvent promovate de președintele țării.

Imaginile istoricelor realizări ce definesc timpul unui înalt eroism se contopesc organic cu cele mai recente imagini ale omagiului pe care cu legitimă mîndrie și bucurie, partidul și poporul îl aduc la început de ianuarie tovarășei ELENA CEAUȘESCU, participant activ la opera de transformare socialistă a patriei, strălucit om politic și ilustru savant de amplă recunoaștere internațională, „Erou al Republicii Socialiste România", cu prilejul zilei de naștere și îndelungatei sale activități revoluționare.

Peliculă omagială, **Cu poporul — pentru popor !** conferă noi dimensiuni filmice neobositei activități a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și a tovarășei ELENA CEAUȘESCU, comuniști revoluționari, luptători sub steagul partidului din cei mai tineri ani, pentru binele și propășirea României, constituind un ales prinos pentru mărețele împliniri din istoria patriei, semnificativ întipărite în memoria de celuloid în anul celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, în anul celui de-al XIV-lea Congres al partidului.

Călin Stănculescu

Sub arcul strălucirii epocale

Sub arcul strălucirii epocale
printre atîtea căi ce se deschid
e-o singură și cea mai dreaptă cale :
— Calea de dor deschisă de partid
pe care, -naintăm, popor și țară
într-un elan de viață creator
spre culmea unde, mindre, se-nălțară
superbe ctitorii de viitor.

Se-ncorporează visurile-n faptă
și faptele într-un mai mare vis
pe calea comunismului cea dreaptă
care prin noi și pentru noi s-a-nscris
în marea carte-a patriei, plenară
ca-ntr-o legendă care va trăi
cu slava ei revoluționară
care din veac în veacuri va grăi :

— Tot ce e-n țară dor de împlinire
tot ce e treaptă nouă spre înalt
e-un soclu luminos pentru unire
cioplit din al istoriei bazalt
pe care timpul viu o să așeze
statuia țării ca-ntr-un vis suprem
precum pe scutul faptelor viteze
stă azi, stăpîn, poporul peste vremi !

Atunci vor fi statuile de pace
încolonate-alături de noi
s-or împezi oglinzile opace
din comuniste fapte de eroi
și patria cu tot ce azi există
săltînd în spațiu aripi pentru zbor
va fi o România comunistă
în frunte cu al ei Conducător !

Heraldica din veac

Am semănat pe-acest pămînt de țară
grîu nou din gușă de privighetoare
să cînte, vara, în genunchi sub seceri
și codrul să vegheze la hotare
așa precum mi-am semănat în glie
părinții germinînd prin generații
să stea și ei de veghe în viforniți
așa cum stau de neclintit Carpații...

De cînd ne știm așa am fost în țară
mărețul codru, spic de grîu și munte
precum am fost Rovine, Albe Iulii
și punte zămislind o altă punte
heraldica din veac în veac trecută
purtînd solia vrerilor, profunde
și întrebarea vîrstelor de țară
la care glasul timpului răspunde !

Obîrșia victoriilor, cîte
pe-orbita lor de sus se pot distinge
e flacăra gîndirii comuniste
care, oricît ar arde, nu se stinge
Partidu-n noi i-a semănat dogoarea
din simburul ideilor lucide
stegarul păcii și conducătorul
ce calea dreaptă singur și-o decide !

Semănătorul grîului de aur
al grîului de astăzi și de mîine
el vede profilîndu-se pe zare
mirabile arhitecturi de pîine
Statornicit deplin în fiecare
pe soclul năzuințelor mărețe
asemeni răsăritului de soare
e tinerețe fără bătrînețe !

În noua măsură a timpului

În noua măsură a timpului
iedera clipei se urcă pe trunchiul altui copac
care poartă-n frunzișuri constelații albastre
Edificii mai pure tresar sub cumpăna unui cuvînt
și poemul luminii descinde-n incinta rotundă
ca Hora Unirii din tabloul lui Theodor Aman...

În noua măsură a timpului
pămîntul țării devine un caiet de matematică
în care se transcriu problemele încă nerezolvate
ecuații cu mai multe necunoscute :
— ora de grație a sentimentelor fundamentale
— primăvara înregistrată în cristalele pure
— creuzetul mirabil al Eroicei tinere
— pacea ca o coloană infinită a timpului...

În noua măsură a timpului
clipa devine punct cardinal într-un spațiu de dor
Vîrful cu dor al unui munte : Memoria patriei
peste care trec doar vulturii-n zbor
ai romantismului revoluționar
colonada de simboluri din cîmpia Țării Românești
cu voievodale vestigii la fiecare pas
amintind de luptele care s-au dat
din margine-n margine
din fluviu lucid în fluviu lucid
fluviul României contemporane
cu obîrșia în arca de vis Alba Iulia
atunci, în Decembrie, întîiul decembrie
una mie nouă sute optsprezece
netărmurită statornicie românească
primordială deschidere de ogivă albastră
Memorandum al istoriei pluriseculare
condiția umană a patriei
în noua măsură a timpului...

Ion Potopin

„Omagiu" de Eugen Palade și Cristian Bedivan

ARGUMENTELE MUNCII PENTRU ȚARĂ

La Goștinari, pe Argeș, am ajuns spre seară. Se lăsase deja bine întunericul cînd, după vreo șase sute de kilometri, în care a probat din plin experiența șantierelor și cea de șofer de cursă lungă, Toma Filip ne-a debarcat pe un fel de plajă pustie. Ba nu, uite că se zăresc căsuțele-rulotă, corturile, baraca montată pe jumătate, pînă la acoperiș. Sub lumina rece și neprimitoare a lunii, supărată parcă pe vîntul prevestind o iarnă timpurie, organizarea de șantier prinde contururi fantastice pe tărmul străin și ostil. Mai ales că în jur, nici țipenie de om. Unde-or fi acum, duminică seara ? Pînă și generatorul electric, uitat, părăsit, și-a neglijat misiunea de a da lumină. Doar lumina lunii vălurind pe nisipul în care pasul se afundă brusc, în necunoștință de cauză. Și contururile fantaste ale coloniei muncitorești, fără țipenie de constructori.

— Toată lumea e la dig — ne lămurește, în sfîrșit, umbra încotoșmănită a unui paznic, răsărind parcă din nisip, ca o fata morgana.

— Și inginerul Pîrvulescu ?

— Și. E necaz mare acolo. Se rupe digul...

Instantaneu o iau în direcția arătată de paznic, încercînd să mă țin, gîfîind, împiedicîndu-mă, în urma lui Dan Tudor care, cu statura și antrenamentul lui, parcă ar merge într-un continuu triplusalt. Nisipul îmi intră în pantofii de stradă. Vîntul se-mpiedică și el în aripile larg desfăcute ale trenciului. Vederea abia își revine după violenta lumină a cîte unui far de mașină spălînd țărmul din sensul opus.

Deodată, după o cotitură, o vînzoleală greu de înțeles și de descris. Fără vreun cuvînt, Dan Tudor dispare, mergînd parcă pe apă spre locul unde forfota-i mai mare. Buldozere ambalînd și înaintînd anevoie prin apă și fum inecăcios, în urma cîte unui val de nisip, pe care-l împing mereu înainte, în sus. Brațul zvelt al draglinelor, afundîndu-se și ridicîndu-se neobosit înspre dig. Buldozere, dragline, oameni, lucrînd la lumina lunii și a farurilor. Scrîșnet, plescăit, uruit și freamăt. Muncă îndîrjită aici, la km 49—50 al Argeșului. La digul care desparte și unește, în același timp, simbolic, pe alte cordonate, Reșița și Hunedoara. La digul care amenință să se rupă, punînd în pericol munca de cîteva luni a constructorilor din cele două județe. Constructori care, la chemarea secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au venit să pună umărul și sufletul la o nouă ctitorie a României socialiste. Pe Argeș în jos, un timp glorios... Goștinari, km. 49—50 al Canalului Dunăre — București. Unul din cei 83 de kilometri ai Canalului. Porțiune purtînd în final semnătura Caraș-Severinului. Lîngă Hunedoara, cu care conlucrează, se ajută, tradiționalul lor dialog al focului devenind aici un dialog al apelor, pe o nouă magistrală albastră a patriei.

În fond ce s-a întîmplat în chiar duminica sosirii noastre pe marele șantier ? Pe la ora 18, nivelul Argeșului a crescut brusc, amenințînd să rupă digul canalului pilot și să distrugă o parte din realizările de pînă acum ale constructorilor din cele două județe. Salvador Stîngaciu, șeful brigăzi Hunedoara, era îmbrăcat de oraș, pregătit să tragă o fugă pînă la Ploiești, să-și vadă familia. Ion Costin, inginerul mecanic, reșițean, cu mustăcioară și cu antecedente poetice, făcuse baie și se pregătea să lasă puțin în sat, la discoteca tinerilor de aici. Cum vine așa de la brigada Hunedoarei, trecînd pe lîngă dig, vede porțiunea mai umedă, acolo unde apa încerca să se strecoare cu parșivenie, să facă o breșă. Și, din acest moment, duminica a luat o cu totul altă turnură.

— Într-un sfert de oră, cu toții, oameni și utilaje în stare de funcționare, am fost pe dig. Ca și în luna august, cînd am trecut printr-o încercare asemănătoare, am fost mai puternici, reușind să ne apărăm munca, porțiunea de canal ce revine județului Caraș-Severin, unde am obținut cîteva succese de la deschiderea șantierului, — îmi spune mai tîrziu șeful de brigadă, Petre Pîrvulescu, schimbîndu-și cizmele pline de apă rece ca gheața.

Prin căsuțe prind să se aprindă luminile. Semn că generatorul a fost repus în funcțiune și că, terminîndu-și treaba, constructorii încep a se întoarce de pe digul în afara oricărui pericol. Mai rămîne, vreo oră-două, doar Ion Nicola cu draglina lui. Pînă și pe gestionarul Florin Burciu trebuie să-l așteptăm, pentru o gustare, să se întoarcă tot de la dig, unde a lucrat pe un buldozer.

— La începutul lunii octombrie, am avut o săptămînă record, în care am excavat în medie 10 000 metri cubi pe zi — întrerupe tăcerea de după momentul de tensiune Dan Tudor, adjunctul șefului de brigadă a Caraș-Severinului.

După care adaugă iar inginerul Pîrvulescu :

— Planul pe trimestrul al treilea a fost realizat în procent de 178 la sută. Astfel, la sfîrșitul lunii septembrie avea deja depășite sarcinile anuale. Am terminat, cu o lună înainte de termen, digul canalului pilot și canalul dre-

Nicolae Sârbu

Continuare în pag. a 6-a

ANTOLOGIA «LUCEAFĂRUL»

Ctitorul

Cu visuri îndrăzneți și-a scris copilăria
în cartea înțeleaptă a comunistei căi
Și din fîntîna țării și-a tras mereu tăria,
Ca să-i răsfrîngă dorul și soarta-n ochii săi.

Și dacă, prin obîrșii el vine de departe —
Din prima rădăcină de sînge voinicesc —
Era sortit cu firea mereu să țină parte
Celor ce sînt ai țării și-n țară veșnicesc.

Călătorindu-și vîrsta prin sevele iubirii
El s-a clădit în lupte și-a devenit bărbat
Și-un neam întreg de inimi cu harul nemuririi
în pieptul său de ctitor s-au contopit și bat.

Născut să-ntruchipeze lumina libertății
Pe temelii străbune aici lîngă Carpați
S-a logodit prin fapte spre binele cetății.
Cu soarta legendară a bravilor bărbați.

La cîrma vieții noastre aflat cu neodihnă
Printr-un destin romantic de comunist și om
El știe să cuprindă și-ntreaga țării tihnă
Și rostul viu, de floare, al fiecărui pom.

El singur ni-e oglinda curată pentru visuri
Și-așa cum peste lume rostește un apel
Să nu se prăbușească pămîntul în abisuri
Înalță în demnitate un românesc drapel.

Măsura noastră-n toate și dragoste supremă
Și arhitect al păcii deschizător de zări
El lumii-ntregi vorbește prin românească stemă
Și-o face prețuită, ca țară între țări.

Reașezînd în drepturi și cinstea și dreptatea
La mîndra ctitorie a României noi,
El, Omul — Ceaușescu, veghează libertatea,
Și definindu-i viața ne definim pe noi.

George Țărnea

Fiul cel mai iubit al patriei

Patria se sprijină pe umerii noștri.
Patria este pămîntul strălucitor
Cetățile dacilor
Cetățile sufletului nostru.
Construim ziua de mîine
Precis trasată
Pe hărțile patriei.

În acest ianuarie, plin de zăpadă și grîu,
Îl sărbătorim pe Fiul cel mai iubit al Patriei,
Cel care veghează asupra destinului nostru de aur.
Nici un munte nu are măreția monumentului
Pe care i l-am închinat
În sufletul nostru.

Mara Nicoară

NOROC BUN, DIN TOATĂ INIMA!

După munții Apuseni și Anina, marcați de timp, bazinul cu cea mai mare bogăție subterană, varta cea mai dinamizatoare pentru industria noastră, este Valea de sub Paring, Vîlcan și Retezat, Valea Jiului, ca leagăn al luptei clasei muncitoare pentru muncă, viață omenească, pîine și demnitate, ocupă, începînd din 1840 și pînă la evenimentele petrecute în '29 la Lupeni, primul loc, dacă raportăm sacrificiile făcute de mineri în anii de marasm, dacă stabilim, cu alte cuvinte, densitatea de sacrificiu pe metru pătrat, frecvența dîrzeniei în numărul de locuitori. În centrul urbei, în frumoasa vatră a Lupenilor, pentru a da expresie trecutului zbuciumat, constructorii au înălțat soclul pentru grupul statuar „Eroii", operă de adîncă rezonanță a luptei clasei noastre muncitoare. Această sculptură de mari proporții va adăuga un plus de frumusețe și măreție noilor deschideri arhitecturale din anii de după Eliberare, întreținînd astfel intim trecutul cu istoria nouă, contemporană, a așezărilor de pe Jiuri.

Peste tot plutește duhul cărbunelui, fiindcă duhul lui, uriaș ca și munții din preajmă, ocupă totul, oriunde ar fi. În Valea Jiului, ca și în Parisul comunarzilor, s-ar putea pune la fiecare răspîntie o placă de marmură cu inscripția : „Și aici totul a izvodit din cărbune și pentru cărbune". Nu, nu s-au pus și nu se vor pune astfel de plăci, ar însemna să plachezi întreaga priveliște, anulîndu-i cea de-a treia dimensiune printr-un unic și uriaș perete (de marmură sau de stampă), răpindu-i astfel tocmai „gigantismul", acel abur fantastic, acele depărtări de trecut, acele pulberi și picle roșii ce scînteiază zările și reverberează înnoirile, amăgînd privirile și percepția reală a hotarelor dintre vechi și nou, împingîndu-le în infinit. Nu s-au pus și nu se vor pune acele plăci, nu-i nevoie de ele, fiindcă lumea cărbunelui, de pe Jiurile de astăzi, e admirabil marcată și potențată prin ceea ce minerii numesc, simplu : „Citadela modernă a meritului românesc". Nu mai există Colonile muncitorești, „Lopstain", „Sărumina", „Ștefan", „Optzeci de case", „Praga", „Cocoșului", cu străzile lor sordide și mizere ; Valea Jiului e o frumoasă așezare (pentru că aici cinci așezări urbane și două rurale se leagă între ele printr-un bulevard lung de 42 de kilometri, unic în țară și în lume), cu arhitectură modernă, masivă dar și plină de grație, în rînd cu Epoca în care trăim și din care își trage măreția. Nu mai există nici „Codrul de vis al Uricanilor și Cîmpului", străvechii lui arbori au pierit demult sub topoare și grabă, dar, iată, în douăzeci și trei de ani buni, s-a „înălțat" aici un mare oraș, cu blocuri și case-vilă, parcuri și așezăminte de cultură impodobite cu chipurile minerilor de la Uricani, Valea de Brazi, Cîmpu lui Neag, Cariera de cuarț, și cea mai modernă uzină de innobilare a cărbunelui din țară și din Europa, cu o capacitate de 3,5 milioane de tone anual, cu cabane (toate ale minerilor) și cu arborii tineri care vor deveni străvechi. Totul reclădește lumea meritului de demult, confundată cu amintirile meritului de oricînd, într-o topografie a locului neschimbat, populată cu mirările vîrstei de ieri, de azi și de totdeauna. Petroșanii, transformat în urmă cu 40 de ani în cadru universitar al meritului național, rămîne axul spiritual al Văii Jiului, cu veritabilele sale ctitorii ale „Epocii Nicolae Ceaușescu".

Ca pentru întreaga țară, și pentru Valea Jiului cea mai rodnică etapă de dezvoltare, în mărețe împliniri sociale a fost inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, cînd secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : **„Este necesar să se acorde toată atenția extracției în minele existente și, în același timp, deschiderii minelor noi, la termenele stabilite. Se va ridica gradul de mecanizare a lucrărilor miniere, mai ales a celor din subteran, se vor îmbogăți organizarea, protecția și securitatea muncii".** În 7 octombrie 1986 are loc prima vizită de lucru în Valea Jiului a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Asemenea dialoguri între conducătorul partidului și statului și mineri, hotărîtoare pentru creșterea producției de cărbune, pentru introducerea masivă a mecanizării și modernizării minelor, pentru creșterea siguranței muncii și calității vieții minerilor, au avut loc frecvent de-a lungul anilor — în 1968, 1972, 1977, 1979, 1982... De fiecare dată secretarul general al partidului a fost întîmpinat cu vibrante manifestări de adîncă stimă și prețuire, cu tradiționalul „Noroc bun" mineresc.

— O cronică la zi a Văii Jiului — ne spune inginerul Aurel Nicola, secretar al comitetului municipal de partid — n-o poți cunoaște fără o participare directă la momentele cruciale prin care trec, în acești ani, minerul și meritul de pe cele două Jiuri. Saltul spre civilizație și realizările noastre își au izvorul în desele vizite de lucru ale **Minerului nostru de Onoare**, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care ne-a îmbărbătat și îndemnat mereu : **„Să facem din Valea Jiului nu numai un centru minier puternic, ci și un centru muncitoresc în care condițiile de viață și de muncă să fie exemplare".** În ultimii douăzeci și trei de ani, înfățișarea meritului și munca minerului au căpătat noi valențe. Dacă în 1972 se introducera primul complex mecanizat de tăiere, susținere și transport, acum se află în minele noastre peste 43, și 36 de combine, adevărate uzine care au înlocuit uneltele clasice, rudimentare, fiecare abataj dispunînd de o putere instalată de 625 kW de energie electrică și o putere hidraulică de 30 000 de tone forță. În localitățile ce se înșiră pe firul văii, ca mărgelele într-o frumoasă salbă, vechile „colonii" au cedat locul noilor construcții de locuințe. Din 1965 și pînă în prezent s-au edificat peste 49 000 de apartamente, o creștere de 32 la sută față de cele construite pînă atunci. Dar localitățile noastre nu sînt simple dormitoare. Nu e simplu să construiești 10 creșe și 51 de grădinițe, în care sînt îngrijiți și educați 8 500 de copii, 127 de școli cu peste 1 300 săli de clasă, un institut de învățămînt superior, unde se pregătesc aproape 5 000 de studenți, numai în ultimii douăzeci și trei de ani au fost tipărite pe plan național 123 de volume aparținînd autorilor — cadre didactice ale Institutului de mine și alte 85 pe plan local, cîndirea științifică minră petroșenană, a devenit, un adevărat tezaur de valori în peste 33 de biblioteci de notorietate internațională atrăgînd atenția vitalității școlii românești de minerit, a prestigiului său în lume.

Imaginea Văii Jiului, o veritabilă stampă de arhitectură modernă, ca mai toate așezările românești, n-a stat și nu stă pe loc, își rescrie conturul sub semnul civilizației, al marii evoluții industriale (moderne fabrici de mobile la Petrila, tricotaje la Petroșani, confecții și mătase la Vulcan și Lupeni, o uzină construcțiile de mașini și utilaje miniere, competitivă în țară și peste hotare, noi mine la Iscroni, Petrila-sud, Lonea-Pilier și Cîmpu lui Neag, etc.) și al arhitecturilor de aleasă ținută (un teatru profesionist modern, hoteluri ?). Noul oraș Uricani, edificiile construite (cartierele „Bucura", „Bărbăteni", „Coroieești", „Petroșani-Nord", „Prundului", „8 Martie", în care se înmănunchează numai în ultimii ani, peste 18 500 de apartamente), zidite cu ochii spre nou, spre modernitate, dar și cu un ochi lăuntric, nu mai puțin atent, atîntit spre valorile și spiritul locului, au căpătat, ca și cele vechi, cetățenie în peisaj, par aici de cînd lumea, într-o relație de reciprocă și subtilă valorificare în chenarul aceleiași epoci. Minerul Gheorghe Văsii de la Uricani, un miner de faimă în vale, ne spunea :

— Dacă cineva mi-ar fi spus acum douăzeci și trei de ani, cînd coboram pentru prima oară în mină și locuiam în barăci de șantier, că eu, minerul, eu, Gheorghe Văsii voi fi martor, dar și ctitor al unui oraș, că voi asista la dispariția totală a uneltelor miniere primitive, înlocuindu-le cu mașini ultra-moderne, de la complex și combina cu combustie internă la cea cu laseri, de la trasportorul cu cai la transportorul cu benzi și microprocesoare, le-as fi crezut un vis. Dar visul a devenit realitate, o realitate ce n-are nevoie de vorbe, inima nu-i atît de încăpătoare și privirea atît de largă ca să cuprindă întreaga realitate fără precedent în istorie. Tehnica cea mai modernă cunoscută de arta meritului pe plan mondial este de-acum cunoscută și stăpînită de noi, ctitorii de azi și de ieri care, pînă în 1966 nu cutezam s-o rupem cu tradiția. Marele salt început atunci, în acel octombrie, continuă și astăzi, făcînd lumii cea mai splendidă demonstrație despre ceea ce se poate întîmpla atunci cînd într-un domeniu de activitate se face simțită gîndirea revoluționară. Totul se datorește Minerului nostru de Onoare, căruia îi purtăm mult respect și stimă și, căruia îi urăm din toată inima, Noroc bun !

Astfel că Valea Jiului, cîndva un loc în care era obiceiul să-ți arunci ochii doar spre cărbune, a început să privească, în acești douăzeci și trei de ani, cu claritate spre viitor. În această metropolă a cărbunelui și metropolă-șantier a noului, a început în octombrie 1966, și continuă, fără să se isprăvească, ceva esențial în ființa românească — Epoca fertilă și de înaltă cutezanță revoluționară, Epoca Nicolae Ceaușescu.

Dumitru Dem. Ionașcu

Cînstim întîiul președinte

Se naște gîndul ca un curcubeu sub soare
Din care aleg cuvintele înflorite —
Și roșu e înalta mea culoare
Ca să-l cinstesc pe Întîiul Președinte !

Din inimă urîndu-i : La mulți ani !
Celui mai brav și curajos erou,
Ce ne conduce către culmea comunistă
Și către piscul vieții cel mai nou !

Cinstindu-l azi pe el : noi preamărim
Drum-înainte spre împliniri solare,
Urmînd îndemnul său, noi bravi muncim
Ca să-nflorească frumusețea-n fiecare !

Eroul păcii-n lume lăudat
Și luptător pentru lumină și dreptate,
Cum țara-aceasta doar eroi a dat,
În lupta dreaptă pentru libertate !

Ion C. Ștefan

La ceas de sărbătoare

Însemn al bucuriei dinspre grădini de dor,
Seninul își revarsă prea-plinul peste Țară ;
Prin porțile de suflet sculptate în viitor
Un cîntec se înalță la zi aniversară.

Un cîntec pentru Omul strălumînînd destinul
Acestui neam ce-și scrie istoria prin faptă.
La ceas de sărbătoare ne împletim seninul
Din inimă în stemă, într-o cîntare dreaptă,

Și-nveșmîntați în vise, cu El contemporani,
Ne înflorim pe frunte cununile de soare,
Și-n strămușească noastră urare
LA MULȚI ANI !
Noi punem și iubire și zboruri și visare.

Ilie Bătcă

PRINOS DE RECUNOȘTINȚĂ ȘI IUBIRE

Laudă omului — laudă eroului

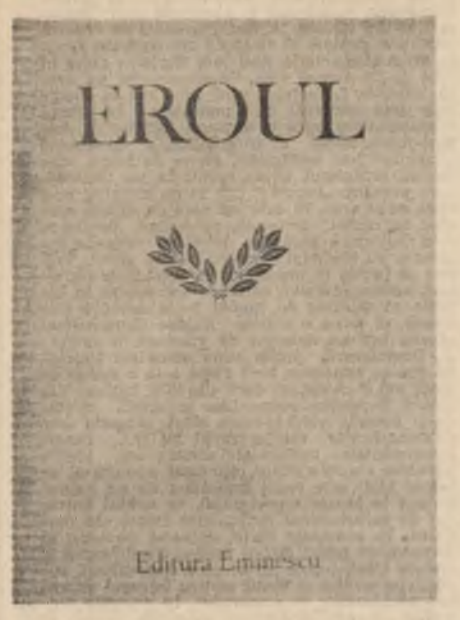

Dintre cărțile care au văzut lumina tiparului în aceste prime zile ale anului 1989, an ce se anunță atît de bogat în evenimente pentru toți românii, un loc deosebit prin valoarea sa de excepție, ca mărturie a unei epoci, îl ocupă și antologia intitulată sugestiv : **„EROUL"** scoasă de Editura „Eminescu" sub egida Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Antologia este subintitulată : „DIN INIMILE ȚĂRII FIERBINTE OMAGIU TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU" și reunește, în cele 300 de pagini ale sale, aproape 100 de semnături care aparțin unor personalități ale zilelor noastre, cu precădere poeți, prozatori, critici și istorici literari, personalități ale vieții social-politice dar și muzicieni, esteticieni, filozofi ai culturii, istorici, medici, lucrători în cinematografie, presă, radio sau în alte domenii. Lectura unei astfel de antologii oferă o seamă de secvențe semnificative ale spiritualității românești din acești ani, secvențe ce fac parte din marea frescă a socialismului românesc, surprins în deplina sa ascensiune. Antologia este armonios alcătuită, structurată exemplar și putem afirma că acest florilegiu alcătuit cu ocazia zilei de naștere a unui Erou contemporan al poporului nostru este reprezentativ pentru epoca aceasta care-i poartă numele, o epocă a înfloririi generale a patriei strămoșești.

În succintul eseu intitulat „Cinstire" Eugen Teodoru exprimă motivația fundamentală a întregii antologii ; „Cel căruia îi sărbătorim, la 26 ianuarie al fiecărui an, ziua de naștere, secretarul general al Partidului Comunist Român și președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu, se bucură din partea întregului nostru popor de un neasemuit respect și, pe măsură ce opera de construire a socialismului în România a atins culmi nebănuite, în aceeași măsură prestigiul său a crescut și s-a consolidat, marele Bărbat de stat dobîndind în ochii națiunii revelația unui conducător de excepție.

Directivele și îndrumările sale au fost realiste și au urmărit în mod consecvent **îmbunătățirea calității vieții, modernizarea spațiului național**, creșterea gradului de civilizație și progres în perimetrul istorico-geografic în care ne aflăm de mii de ani. Bilanțul realizărilor este impresionant, chipul țării în toate județele, orașele și satele s-a schimbat radical, pulsația noului este vizibilă pretutindeni, marile succese obținute în cadrul acestui uriaș proces, petrecut la scara întregii societăți românești, reflectă în prezent o realitate istorică impresionantă și de netăgăduit, ale cărei însemnătate și proporții sînt indisolubil legate de personalitatea, gîndirea și acțiunea Secretarului general al partidului".

Dintre numeroasele semnături care dau prestanță antologiei amintim pe cele ale lui Dumitru Radu Popescu, Eugen Barbu, Șerban Cioculescu, Alexandru Ba.aci, Alexandru Andrițoiu, Nicolae Dragoș, Ion Brad, Ion Dodu Bălan, Nicolae Croitoru, Nicolae Stoian, Corneliu Leu, Platon Pardău, Al. Tănase și alții.

Nu întîmplător am subliniat cuvintele referitoare la îmbunătățirea calității vieții și modernizarea spațiului național din eseul semnat de Eugen Teodoru. Acestea revin ca un lait motiv sub pana majorității semnatarilor consemnați în această antologie. Iată, de exemplu, ce ne spune în ritm sacadat, cineastul documentarist Nicolae Cabel : „Spațiul românesc. Marcat și remarcat prin performanța vieții economice. Prin efortul de a intra în spațiul inefabil al conștiinței. Între creatorii acestor „spații", instrument peren, filmul documentar. Mai mult decît un „martor", mai mult decît un „cronicar". El „operează" în suflet, în conștiințe nu numai cu probe. Ci, mai ales, cu „laserul" omenescului, cu însăși credibilitatea, emoția mărturiei sale. Parte fierbinte, parte organică din nesfîrșite „mărturii" ale frescei. Fresca socialismului românesc. Realitate pregnantă a lumii contemporane. În efigia sa — un nume, un portret. O personalitate. Puternică și unitară. Președintele Nicolae Ceaușescu».

În poemul intitulat : **„Eroul"**, de unde și denumirea antologiei, Ilarie Hinoveanu surprinde tocmai trăsăturile caracteristice ale acestui erou : „Durînd drum spre veșnicii, / El, arhitect vizionar, / Ctitor atîtor măreții, / Viteazul revoluționar, / Corolă caldă omenii, / E păcii lumilor stegar. / El, fiul mîndrei României."

Într-un la fel de succint și revelator poem, intitulat **„Lauda omului"**, Rózsa Gizella spune : „Laudă Omului, / Laudă conducătorului înnăscut spre a cunoaște și a reînălța / Cumpănilor — / Timpul devenit istorie "

Tocmai la acest timp românesc devenit istorie se referă și Corneliu Leu în cronica sa intitulată : „Simbol al căilor noastre socialiste". „Dar peste toate acestea, ca o esență a esențelor, ca o certitudine a certitudinilor în cea mai concretă și mai evidentă formă a ei, avem chipul realist al țării de azi, așa cum arată ea. Chipul unei țări care depune mari eforturi de modernizare, chipul unei țări care, fără hazard și cu mînia asumată a legilor dezvoltării în toată sobrietatea rugului lor, a făcut în două decenii mari urmași, pînă la imaginea de astăzi a județelor și localităților ei, mari de progres concretizat în construcțiile ce stau mărturie prezentului, fără posibilitate de echivoc".

Ion Tănase, în cronica intitulată : „Pentru măreția noastră azi și în viitor", contemporanei cîteva trăsături de bază ale acestei epoci pe care o edificăm : „Amploarea innoirilor în construcția teoretică, prin care se îmbogățește practic patrimoniul mondial al ideologiei revoluționare, poartă inconfundabila pecete a modului creator și profund dialectic de a privi procesul făuririi socialismului românesc multilateral dezvoltat.

Cîștigul esențial al acestui timp este că toți oamenii țării au locuri de muncă și munca cinstită este răsplătită. Cîștigul esențial este că democrația socialistă a devenit autenticul motor al prezentului nostru".

Referindu-se la evoluția literaturii noastre după istoricul Congres al IX-lea, criticul literar **Aurel Martin**, într-un articol, menționează : „Trecutul se înălțișează viitorului ca un sfat de taină al înțelepților". Alternînd cu bucățile de proză, poezia este bine reprezentată în antologie și prin numele unor cunoscuți poeți cum sînt : Violeta Zamfirescu, Aurel Rău, Radu Cârneci, George Țărnea, Florentin Popescu, Ion Potopin și alții. Într-un poem precum cel intitulat : „LAUS MAGNA", Smaranda Cosmin, o poetă aparținînd generațiilor afirmate tocmai în acești ani ai Epocii Nicolae Ceaușescu, reușește să ne înfioare prin forța verbului său : „Laudă Celui care, iubind, ne ocrotește, / Deci laudă Gîndirii, atotocrotitoare ! / Laudă Faptei scrise bărbătește / În spiritele pururi roditoare ! / Laudă celor Buni, Făuritorii / Patriei, livada noastră sfîntă ! / Bărbatului ferm ce prezăitește Zorii, / Celor ce urcă, celor care cîntă !". Antologia prezentă este și un prinos al spiritelor ce s-au împlinit în această epocă.

Vasile Bardan

Omagiul scriitorilor

Urmare din pag. a 2-a

[illegible]ei României poartă — strălucitoarea [illegible]emă — un nume de om, iscălitura faptei [illegible] va înfrunta eternitatea : NICOLAE [illegible]AUȘESCU, revoluționarul comunist, pa[illegible]tul întruchipînd visuri și lupte de veacuri [illegible]e a fi liberi în casa noastră, spre a ne da [illegible]reaga măsură a energiei creatoare, spre [illegible] ne afirma, prin geniul poporului, între po[illegible]oarele lumii !". (Prefața).

Sub aceste înflăcărate cuvinte rostite din inimă, scriitorii își dezvăluie gînduri și sentimente despre oameni și locuri, despre prefacerile înnoitoare ale acestui spațiu-timp al devenirii noastre în istoria contemporană a României.

Volumul își deschide primele file cu reportaje și însemnări dedicate Capitalei patriei noastre, mărețelor ctitorii care i-au schimbat înfățișarea transformînd-o într-o metropolă modernă. Sînt evocate momente semnificative ale construcției Metroului, ale amenajării rîului Dîmbovița și, mai recent, lucrărilor la Canalul București — Dunăre. Sînt mărturii de suflet ale unor scriitori că : Traian Coșovei, Ilie Tănăsache, Dinu Săraru, Ion Horea ș.a., pătrunse de lirism și sinceritate, de nostalgice amintiri.

Eforturile constructorilor de hidrocentrale, aceste „cascade ale luminii" dobîndesc, sub pana scriitorilor, o rezonanță liric-sentimentală, în care poezia muncii respiră atmosfera marilor împliniri socialiste. Despre oamenii șantierelor, despre transformările care au loc în geografia patriei, grăiesc scriitorii noștri, preocupați de descoperirea frumuseții muncii eroice a constructorilor. Despre Porțile de Fier I și II, despre noile peisaje care le „propun" astăzi aproape toate rîurile țării, de la Bistrița la Lotru și Olt, de la Argeș la Mureș și Someș, scriitorii români au avut răgazul să ne relateze, uneori „în direct", minunîndu-ne adesea de miraculoasele prefaceri ale reliefului geografic, dar și de frumusețea morală a constructorilor. Reținem, pentru imaginile sale memorabile, un fragment din reportajul lui Ilie Purcaru dedicat Dunării : „Dunărea, arborele nostru de viață, trunchiul vital al istoriei și al vieții noastre, devine un arbore de lumină — unul din cei mai grandioși ai acestei lumi — răsfirîndu-și auritele crengi peste cerul țării românilor".

Evocarea magistralelor albastre : Canalul Dunăre — Marea Neagră, Canalul Poarta Albă — Midia-Năvodari, a cetăților chimiei și siderurgiei românești, a marilor platforme industriale de pe întreg cuprinsul patriei, reprezintă pentru : Nicolae Țic, Victor Vântu, Vasile Băran, Mihai Stoian, Pavel Perfil, Toma George Maiorescu, Mihai Negulescu, Mircea Șerbănescu, Nicolae Iliescu, Eugen Teodoru ș.a., mărturisiri de inimă și suflet pentru vocația de constructor a poporului nostru, pentru proiectele și planurile îndrăznețe care — îndeosebi după Congresul al IX-lea al partidului — au devenit certitudinile și împlinirile evului nostru socialist.

Scriitorii sînt preocupați în egală măsură și de transformările petrecute în lumea satului românesc. În reportajele și însemnările lor regăsim atît chipul nou al prefacerilor din lumea de azi a satului, cît și valori și frumuseți morale păstrate nealterate de-a lungul vremurilor în comunitățile sătești. Reținem, în acest context, mărturisirea de credință a lui Fănuș Neagu : „Dăruindu-ne de două mii de ani fructele pămîntului, țăranii ne-au dăruit și limba ce-o vorbim, fără de moarte în inimile tuturora. Acolo unde sînt țăranii României va fi mereu și aroma casei mele".

Istoria patriei este plină de evenimente memorabile, pe care scriitorii le evocă în pagini străbătute de patos și patriotism. Sub pana inspirată a unor scriitori ca : Dumitru Radu Popescu, Petre Sălcudeanu, Constantin Țoiu, Al. Balaci, Ion Brad, Ion Dodu Bălan ș.a. evenimentele istorice ale Unirii din 1859, ale constituirii statului național unitar român la 1 Decembrie 1918, ale luptelor pentru eliberarea socială și națională, antifascistă și antiimperialistă dusă de poporul nostru în urmă cu 45 de ani, se constituie în adevărate pagini de epopee, în care eroismul devine emblema întregii națiuni, mărturisirea de credință pentru păstrarea și transmiterea către înaintași a patrimoniului spiritual.

Volumul dedicat operei și personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu reprezintă dovada elocventă a dragostei și recunoștinței pe care scriitorii noștri le poartă secretarului general al partidului, a patriotismului și responsabilității lor de a transmite urmașilor mărturii ale acestui timp eroic, de mari prefaceri revoluționare.

*) **OMAGIU. File din cronica acestui timp eroic**, Uniunea Scriitorilor din România, Editura „Cartea Românească", 1989.

Manifestări omagiale

Alăturîndu-și glasul vibrației întregii națiuni, slujitorii Eutherpei au omagiat personalitatea și îndelungata activitate revoluționară a secretarului general al Partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin ample concerte și spectacole desfășurate în ziua de 26 ianuarie, zi în care țara își sărbătorește eroul la ceas aniversar.

În Capitală, trei scene reprezentative pentru arta interpretativă românească — Opera Română, Ateneul Român și Sala Radiodifuziunii Române — au găzduit concerte festive la care și-au dat concursul formații și soliști de frunte, înălțînd, prin vers și cînt, un imn de slavă epocii pe care o trăim și ctitorului ei.

În concertul din Sala Radiodifuziunii au răsunat pagini vocal-simfonice de amplă rezonanță patriotică, închinate eroului țării, comandantului suprem : lucrări semnate de Sergiu Eremia, Emilian Ursu, Sergiu Sarchizov, Marin Constantin, Cătălin Ursu ș.a. au fost tălmăcite de corul și orchestra Radio, corul Filarmonicii „George Enescu" și corul Operei Române, reunite sub conducerea dirijorilor Cristian Brincuși și Sergiu Eremia, precum și de corul „Madrigal" dirijat de Marin Constantin ; soliști Sanda Șandru, Ionel Voineag, Florin Diaconescu, Dorin Teodorescu, Angela Burlacu, Lucian Marinescu, Dan Zancu, Ecaterina Tuțu, Nicolae Urziceanu, Adriana Alexandru ș.a. Prinos de recunoștință și mîndrie patriotică, paginile de înflăcărată cinstire au răsunat cu ardență, purtînd mesajul de credință al muzicienilor români, al întregului popor.

Anca Florea

Continuare în pag. a 7-a

Onor ostășesc

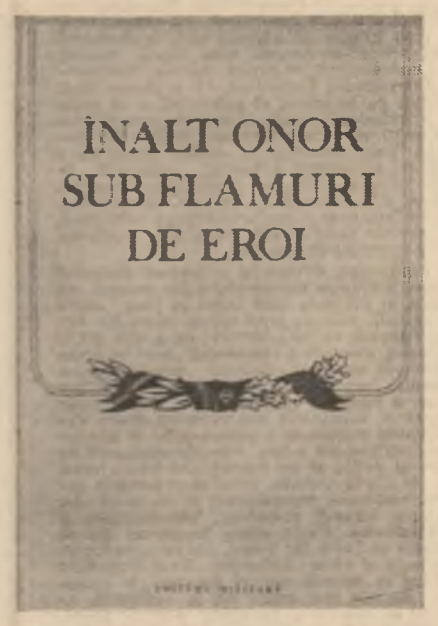

A apărut de curînd volumul de versuri „ÎNALT ONOR SUB FLAMURI DE EROI" (Editura Militară, București, 1989). Pagina de gardă oferă o destăinuire clară a cărții : „Poeziile din acest volum omagial au fost selecționate din creațiile cele mai reprezentative ale membrilor cenaclurilor literare de pe lîngă casele armatei, unitățile și instituțiile militare de învățămînt (...) Autorii lor sînt ostași cu și fără uniformă, reuniți sub semnul poeziei și al dragostei de țară".

Realizat în condiții grafice excelente, „Înalt onor sub flamuri de eroi" cuprinde 117 poezii, grupate în trei cicluri cu titluri, elocvente : „Înalt onor sub flamuri de eroi", „Partidului, în ev de împlinire", și „Ostașul poartă țara în suflet și-n privire". Mulți din autorii antologați aici sînt deja cunoscuți publicului cititor, fie prin intermediul Festivalului național „Cîntarea României", printr-o activitate regulată în paginile revistelor literare.

Dar volumul ambiționează să statornicească o noțiune în literatura română : noțiunea de „poet-ostaș". Definiția lirică a conceptului e dată de Narcis Zărnescu : „Noi sîntem pulsul liric al acestor clipe, / unghi drept între azur și gurile de rai ; / e poima noastră, cu de florar risipe / doinim neosteniți pe fluiere de nai // În noi avut-au loc mai multe revoluții, / prin noi un veac s-a prefirat sonor / întemeind prin vreme evoluții : / spirala luptei și-a poemului înălțător".

Temele fundamentale ale acestor poeți-oșteni sînt dragostea de patrie și dragostea față de Partid și față de conducători.

Deosebit de pregnant, patriotismul este aici de natură eroică, este iubirea celui care veghează și care știe să lupte : „De pe umărul tău drept răsare luna / Razele coboară în spice una cîte una, / Pe un bulgăre de stea liniștit mă asez : / Noapte bună, țară ! Eu te veghez !" (locotenent Gheorghe Tenea). De aceea va rezulta o profundă identificare cu ilustrele figuri ale neamului, în special cu marii eroi jertfiți pe altarele Ardealului, invocați de maiorul Mihai Marciuc sau de Claudia Muntele, într-o frumos ritmată **Istorie** : „A trecut Horea, / A trecut Iancu... / Gorunii se zbat, / Buciumul sună, / Apele învolburate / Adună munții, / Clopotele / Au multe să spună. // A trecut Horea, / A trecut Iancu... / În zori, curcubeu tricolor / Va trece dealul / Pe urmele lor, / Doinele / Umplu Ardealul..."

Desigur însă, acești autori nu sînt defel niște paseiști. Istoria e rădăcina ființei lor, dar chipul le stă permanent întors spre viitor. Spre roșul viitor al comunismului. Patriotismul lor este o înaltă componentă partinică, bine exprimată de maiorul Constantin Butunoiu : „Cuvîntul partid e scris pe flamuri, / Cuvîntul partid e floare pe ramuri, / Cuvîntul partid e cînt de armindeni, / Cuvîntul partid e-n noi și pretutindeni // Cuvîntul partid cu inima se-nvață, / Cuvîntul partid e demnă povață, / Cuvîntul partid e flacără vie, / Cuvîntul partid e însuși poezie !".

La îngemănarea cuvîntului partid cu cuvîntul patrie se ridică, strălucitoare, puternică, mereu călăuzitoare, emblema Conducătorilor noștri, cuprinsă într-o foarte sugestivă metaforă de locotenentul major Sorin Grecu : „Doi luceferi / Strălucind etern // Pe bolta senină a țării, / Întruchipare vie / A iubirii de patrie".

Apărut în acest ianuarie aniversar, măreață sărbătoare a națiunii, volumul omagiază cu căldură și cu asiduitate ilustrele personalități a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu și a Președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

O sensibilă imagine a purității și a dragostei îi dedică Viorica Bucur tovarășei Elena Ceaușescu : „Nufărul ce-a înflorit, ce înflorește / Și va înflori în ianuarie / Elena Ceaușescu, prima fiică a țării". Iar căpitanul Carolina Orza adaugă acestei imagini vibrante dimensiune spirituală : „Ești cuget de lumină dînd dimineții trup / Și floare ești, înfiptă-n trupul gliei, / Ești flacără de luptă arzînd necontenit / Lîngă cel care este mîndria României".

Figura tovarășului Nicolae Ceaușescu a devenit demult sinonimă cu timpurile pe care le trăim și cu noua Românie. Actul de ctitorie al Președintelui a fost atît de implicat, încît i-a pus irevocabil pecetea în ființa țării. Mai ales lucrul acesta l-au simțit deosebit de acut poeții-ostași, și s-au străduit să-l cînte, dimpreună cu bucuria de a fi contemporanii marelui bărbat de stat. Iată-l, de pildă, în exprimarea locotenentului major Emil Almășan : „Am să te cînt cu dorul acesta din cuvinte, / cu cel mai drag din ele, ce-și leagănă firescul / atunci cînd mi-este fruntea de dragoste fierbinte / și-ascest cuvînt-lumină înseamnă Ceaușescu ! / Erou prin fapta cărui ni-i tot mai liber zborul, / și nu cunoaștem teama de piedici și de greu, / căci Țara, Tricolorul, Partidul și Poporul / le știm cu limpezire cuprinse-n gîndul său".

Dar, poate cea mai frumoasă poezie omagială îi aparține locotenent colonelului Constantin Atomii și se numește „Aniversare". O cităm în întregime, pentru că este un vibrant dar sufletesc, demn de valoarea înaltei aniversări pe care o invocă : „E înflorirea gliilor în toi / Se-mpodobește iar cu steaguri țara / E ziua Celui ce trăiește-n noi / Unindu-ne pe veci cu primăvara // Blînzi trandafiri deschid boboci de jar, / Surid miresme-n cupe de lalele / E ziua Celui ce-a-mbrăcat cu har / Pămîntul dacic în grădini de stele / La porți de suflet liliecii ard / Garoafele în brațe se oferă / E ziua Celui ce ni-i azi stindard / În zbor solar spre comunista eră".

Dinu Coman

Mărturii de epocă

Culegerea de eseuri, reportaje și rememorări pe care ne-o propune recent Editura Militară *) are ca laitmotiv întrebarea : ce lasă epoca noastră mostenire mileniului trei ? Reverberațiile acestei întrebări ating coarde sensibile ale sufletului românesc, mîndria de a fi trăitori ai acestui timp și ai acestui spațiu, de a ne legitima cu marile cutonii ale prezentului, indeosebi — firesc — la asaltul viitorului.

În cele mai multe dintre însemnările volumului (care adună între paginile lui pe Dumitru Radu Popescu, Petre Bucșa, Vasile Băran, Mircea Bunea, Mihai Caranfil, Florea Ceaușescu, Romulus Diaconescu, Elena Gronov-Marinescu, Constantin Dumitru, Ion Horea, N. Grigore-Mărăsanu, Anica Florescu, Platon Pardău, Traian Iancu, Viorel Săliștean, Mircea Ionescu, Ilie Tănăsache, Constantin Mustață, Nicolae Stoian, Ion Gh. Pană, Ion Potopin, Nicolae Prelipceanu, Corneliu Sturzu, Dionisie Simcan, Constantin Zamfir) viitorul se naște simplu ca o creștere organică, liniștită în ceea ce este atîngător de esențe. „Cît rezistă un asemenea baraj ?" — întreabă reporterul pe unul dintre constructori (în însemnarea lui Platon Pardău : „Oltul, Lotrul...") — „— Un secol" — i se răspunde și, crezînd că primește replica în măsură temporală exactă, reporterul revine : „— Și după un secol ?" — „— Dacă-i bun, mai rezistă un secol, a spus același om care era unul dintre specialiști avînd în răspundere întreținerea, veghea, lucrul centralelor de pe Olt și Lotru." (p. 230). Pentru asemenea oameni lucrurile nu se măsoară cu unități de timp, ci cu rivna pusă în ele, cu „certificatul" de „bun" care le pecetluiește dinspre conștiința umană și profesională.

Desigur, scriitorii nu sînt „specialiști" în descifrarea timpului care va să vie, nici „profeți" ai întîmplărilor ce urmează : înveșmîntați în haina cuvîntului, ei vorbesc despre om cu simplitatea cu care omul își trăiește viața, gîndesc destinul poporului lor din interiorul acestui destin care se face : ei nu oferă — așa-zicînd — soluții tehnice viitorului, ci soluții umane și — acolo unde sînt istoria — soluții istorice.

Patria este aceasta, cu uzinele, fabricile și oamenii ei, cu șantierele, orașele și oamenii ei, cu minele, centralele electrice și oamenii ei — mai ales cu oamenii, așadar, care sînt viul memoriei, care pășesc în viitor cu ceea ce țin minte — nu ca amintire, sau nu numai ca amintire, ci ca fapt demn de memorat, de ținut în mod obligatoriu în atenția mereu trează. Într-o emoționantă evocare a lui Petre Bucșa despre Clujul de dinainte de Diktatul de la Viena, tatăl îi spune fiului cînd ajung sus, pe dealul Feleacului : „Pe drumul ăsta ce se prăvale pe coastă a trecut cîndva și Avrămuț Iancu cu carăle lui, năcăjit foc pe boțul de împărat care-l mințise fără de rușine, așa cum au mințit și mint mereu toți împărații lumii... Și pe asta s-o ții tu minte, băiete, că ți-a prinde bine-n viață !" (p. 26). Iată „zestrea" pe care secolul trecut a lăsat-o acestuia, de acum, pe care acesta o păstrează, atît de vie, pentru viitor. Clujul de astăzi în descrierea lui Petre Bucșa este o cetadelă a industriei și a culturii — dar oamenii lui rămîn acei purtători ai amintirilor vii din secolul trecut și din celelalte secole trecute, din vremea odioasei ocupații horthyste mai ales. O inscripție pe un monument al eroilor sună astfel : „Nu vărsați lacrămi pe mormintele eroilor, ci mai curînd slăviți-i în cîntece, așa ca faima lor să rămînă ca un ecou prin legenda veacurilor". Comentează Ion Potopin : „Dar faima eroilor este faima țării, a unui popor întreg. Așadar, cîntecul cel dintîi trebuie să fie un cîntec pentru țară." (p. 250).

Impresionant rămîne acest eseu despre patrie ca entitate cosmică, semnat de Ion Horea : „...Ceea ce rămîne este lucrarea vieții tale, ori însăși viața, dacă încercările țării au cerut-o. Credința în jertfa înaintașilor este însăși durata națiunii. Eroii neamului ne apără, în numele lor sîntem ceea ce sîntem. Oriunde te-ai afla, în orice parte de lume, te leagă sufletul de cei mai vii decît viața în mărginile ei. Iubirea pentru alte națiuni este iubirea pentru jertfele ei în numele adevărului și dreptății. Înseși legile lumii, raportul juridic al convietuirii și al echilibrului, sînt, ori ar trebui să fie, alcătuite pe sensul și valoarea jertfelor unui popor. Ignorarea acestor condiții poate să ducă la dezechilibru și la revizuiri dureroase ale unui timp văzut cu ochii imediatului." (p. 145). Și aceasta este o idee pe care scriitorul o propune mileniului trei pentru definirea patriilor în univers : „sensul și valoarea jertfelor unui popor."

Varietatea tematică a volumului de față — cuprinzînd însemnări despre istorie, despre locurile marilor bătălii ale războiului întîi mondial ori ale celui de-al doilea (locuri care glăsuiesc astăzi prin monumente făcute să străbată timpul odată cu ele), despre munca la edificarea unor noi orașe ori despre lupta cu pămîntul și apa pentru a smulge noi bogății, despre sate și văi de rîuri care trăiesc bucuria vesniciei în atingerea cu mina mingîietoare a omului, despre oameni în general care se pregătesc a trece pragul unui mileniu cu gîndul la patrie, la apărarea și sporirea bogățiilor și frumusețile ei — îl recomandă ca una dintre cărțile solide ale acestui an editorial, apărută într-un ianuarie sărbătoresc, chezășie a înfrățirii cugetului scriitorilor cu cel al întregului popor în cîntecul țării celei noi.

Nicolae Georgescu

*) **„Inscripții pentru mileniul trei", Editura Militară, 1989.**

Unitate de gînd și acțiune

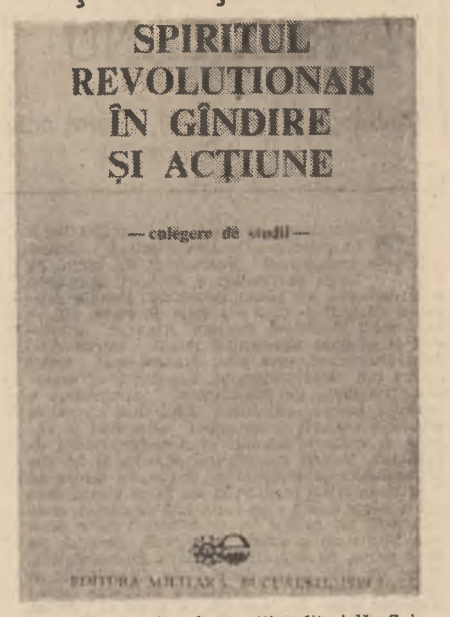

Prin admirabila apariție editorială „Spiritul revoluționar în gîndire și acțiune", o accesibilă culegere de studii asupra magistralei opere teoretice și practice a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Editura Militară ne propune o adevărată pledoarie pentru umanism și patriotism revoluționar, reușind să fundamenteze conceptul politic al marelui om de stat, caracterul complex și de durată al amploarei influenței spiritului revoluționar, educat și cultivat pînă la confundarea cu însuși destinul națiunii. Culegerea argumentează încă o dată că omul politic gîndește trăind intens realitatea obiectivă imediată și de perspectivă, printr-o colaborare directă cu ceilalți oameni, tocmai în vederea elaborării unei strategii de dezvoltare a societății din toate punctele de vedere, de creare a condițiilor pentru afirmarea unor principii sănătoase de muncă și viață, în așa fel încît experiența pozitivă să fie îmbrățișată de marea majoritate și chiar generalizată.

Viziunea profund dialectică, afirmarea tot mai puternică a valorilor și principiilor fundamentale ale socialismului, reliefează pregnant liantul dintre opțiune și acțiune generală, unitate indestructibilă de permanente prefaceri în societatea noastră.

Un amplu studiu despre „ Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu privind necesitatea creșterii spiritului revoluționar în noua etapă de dezvoltare economico-socială a României socialiste", scris de dr. Gheorghe Arădăvoaice, deschide culegerea analizînd multiplele determinări ale continuității procesului revoluționar, caracterul obiectiv necesar al afirmării permanente a spiritului revoluționar, precum și ipostaze ale manifestării acestuia. „În opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, teza continuității procesului revoluționar în edificarea noii orînduiri se corelează — arată cercetătorul — organic cu necesitatea afirmării în gîndire și acțiune a spiritului revoluționar, combativ, cu dezideratul major, obiectiv intemeiat, al promovării permanente a spiritului militant în concordanță cu cerințele specifice fiecărei etape de dezvoltare a societății". (pag. 23).

Ion Stănescu în studiul „Participarea activă, conștientă, la înfăptuirea planurilor și programelor de dezvoltare economico-socială, criteriu fundamental al manifestării spiritului revoluționar", analizînd răspunderile pentru înfăptuirea obiectivelor actuale ale dezvoltării economico-sociale, evidențiază că asemenea procese innoitoare „antrenează în mod necesar transformări semnificative în modul de a gîndi, a munci și a trăi al unor tot mai largi categorii de oameni ai muncii".

În studiul „Patriotismul socialist — dimensiune definitorie a spiritului revoluționar", Pamfil Nichițelea acordă un spațiu larg patriotismului socialist și spiritului revoluționar, cerințe obiective ale procesului neîntrerupt de construire a socialismului și comunismului, forței transformatoare ale patriotismului socialist, revoluționar. „Este meritul secretarului general al partidului de a fi făcut din cunoașterea și prețuirea istoriei patriei, subliniază autorul, o pîrghie de educație socialistă a maselor, de afirmare a simțămintelor patriotice, revoluționare și de întărire a conștiinței socialiste a oamenilor muncii, a unității întregii națiuni în edificarea socialismului și comunismului". (pag. 73).

Theodor Rădulescu în comunicarea „Ridicarea necontenită a nivelului pregătirii politico-ideologice, profesionale, tehnice și de specialitate — suport al afirmării plenare a spiritului revoluționar", accentuează revitalizarea spiritului revoluționar sub conducerea partidului, odată cu Congresul al IX-lea, subliniind: „Analiza caracterului unitar și a continuității procesului revoluționar din România, argumentate științific în opera social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, a redat spiritul revoluționar, notele sale naționale definitorii, l-a reproiectat în calitățile și perspectivele societății românești, l-a armonizat conștiinței naționale și personalității omului nou — format și călit în focul revoluției și construcției socialiste".

Doctor Alexandru Mihalcea în „Stimularea și promovarea noului, a creativității — expresie a spiritului revoluționar", studiu care analizează creativitatea, factor esențial al realizării noii calități, al creșterii capacității de luptă a armatei, subliniază: „Experiența istorică dovedește că tot ceea ce a însemnat progres, pași însemnați în procesul innoitor, al mutațiilor de substanță, a fost și rămîne indiscutabil legat de munca și eforturile creatoare ale unor oameni iubitori de dreptate și adevăr, pasionați și tenace, capabili să depășească orice dificultăți, să formuleze noi ipoteze, să experimenteze, să aibă forță morală pentru a lua de la capăt o acțiune, chiar și atunci cînd totul ar părea zadarnic, să-și consacre tot ce au mai bun în numele unei idei nobile, al unei cauze demne".

Cercetătorul dr. Ion Maier (în „Critica și autocritica, modalități importante de manifestare a spiritului revoluționar") consacră un amplu studiu criticii și autocriticii, ipostaze definitorii ale spiritului revoluționar, combativ și militant, cerințele și trăsăturile criticii și autocriticii, iar dr. Vasile Popescu (în „Spiritul revoluționar și promovarea fermă a principiilor eticii și echității socialiste") analizează prototipul uman al socialismului — profilul moral al omului nou, valorile și atitudinile etice în practica socială, educația morală ca educație practică în viziunea realistă asupra complexității procesului educativ, formativ al omului nou. Dr. Corneliu Soare (în studiul „Cultivarea încrederii nemărginite în superioritatea socialismului, în capacitatea sa de a promova progresul, de a apăra pacea în lume") subliniază încă o dată lupta revoluționară a clasei muncitoare, a maselor populare pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

Culegerea de studii vine să accentueze „...trăsăturile definitorii ale atitudinii revoluționare — subliniază autorul Cuvîntului înainte, dr. Constantin Florea, — precum: abnegație și dăruire, fermitate și cutezanță, nestrămutată încredere în justețea liniei politice a partidului, în viabilitatea și superioritatea socialismului...".

Volumul este, în întregul său, un merituos act de adeziune față de politica partidului, a secretarului său general, și constituie un omagiu adus zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, iubitul fiu al poporului român.

Ilie Olaru Delavulpești

CRONICA LITERARĂ

LIVIU REBREANU

Antologie, prefață și aparat critic de Paul Dugneanu

A cincizecea apariție (deci un jubileu !) în colecția „Biblioteca critică" (acest excepțional instrument de lucru, cu largă destinație) a Editurii Eminescu este dedicată lui Liviu Rebreanu, marele prozator, cîtorul — cum s-a spus de atîtea ori — romanului românesc modern. Autorul antologiei și al unui substanțial studiu introductiv, Paul Dugneanu, este unul din cei mai dotați critici din noua generație, beneficiar al metodelor moderne de cercetare și interpretare a textului literar, aplicate, însă, fără exces, ci selectate potrivit principiului adecvării la subiect și conform datelor unui temperament echilibrat, care-și cenzurează umorile și își supraveghează subiectivitatea. Întîlnirea dintre un încă tînăr critic modern și un mare clasic, despre a cărui operă s-au scris mii de pagini, configurează un spațiu de așteptare, chiar dacă este vorba de o antologie critică), generat, pe de o parte, de supoziția noutății interpretative, și pe de altă parte, tocmai de dificultățile și riscurile operației de selectare dintr-un uriaș material critic .În legătură cu acest al doilea aspect al chestiunii, întrebarea la îndemînă dar, prin aceasta, nu mai puțin „hamletiană" este : ceea ce rețin, față de ceea ce, fatal, las pe dinafară, are sau nu are caracter reprezentativ? Să rămînem, deocamdată, la această problemă. Scopul fiind „conturarea unei imagini panoramice a scriitorului", criticul ordonează materia tematic, în trei secțiuni, iar în cuprinsul acestora urmează criteriul cronologic. Vom avea, așadar, **Interviuri, mărturii literare** (altfel spus, un „Liviu Rebreanu par lui-meme", care știe bine ce face și de ce face așa), **Amintiri, portrete literare, evocări** (un „Liviu Rebreanu văzut de...") și **Prozatorul și dramaturgul** (un „Liviu Rebreanu interpretat de..."). Nu lipsește de aici nimic important pentru profilul literar și general uman al scriitorului. Lucruri cunoscute, dar și altele, de circulație mai restrînsă. De pildă, în secțiunea **Interviuri, mărturii** sînt „prinse" fragmente din **Amalgam**, cunoscutele interviuri ale lui Felix Aderca și Dan Petrașincu, dar și cel acordat, în 1938, lui N. Papatanasiu, cuprins în **Jurnal II** și republicat, deci, abia în 1985. Interviu important, căci aici Rebreanu comunică opiniile sale despre roman. Iată ce crede scriitorul despre romanul modern : „În clipa de față, deși nu mai avem acea ploaie de **isme**, romancierii creează, în formule felurite, ca odinioară. În vitrine, se înfățișează astfel : romane realiste, populiste, psihologice .E vorba aici, însă, numai de o banderolă exterioară. În formula interioară a romanului se statornicește o nouă obiectivitate: aceea a neorealismului, formulă care cuprinde pe toți scriitorii vremii. O ecuație care dă o nouă perspectivă asupra vieții este acest nou realism, care s-ar putea defini, oarecum, ca fiind o nouă sintetizare a vieții. Vezi, realismul copiă, sincer, fidel și fotografic — pînă la mărunte amănunte, totul. Culminînd cu Honoré de Balzac și Stendhal, decăzut în naturalism, realismul revine sintetic, fără fotografie, dar cu perspective care pătrund dincolo de scoarța realului, spre esențe". Așadar, nu un realism fotografic, ci unul sintetic, **esențializat, transfigurant, substanțial.** Asupra acestei disocieri importante, reflectată în scrisul lui Rebreanu, criticul va insista în studiul său introductiv. Sau, pentru a mai da un exemplu, secțiunea **Amintiri, portrete literare, evocări** cuprinde cunoscuta evocare din **Jurnalul** lui Tudor Vianu, cu memorabila definiție a marelui truditor care a fost Liviu Rebreanu : „Cînd se arăta în lume, Rebreanu părea ca un om beat de muncă, ieșit parcă atunci din galeriile unei mine sau din dogoarea marilor furnale. Deși firea lui nu era de loc nesociabilă, se socotea oarecum dispensat de a oferi oamenilor mai mult decît le dăruise în nopțile lui de patimă scriitoricească, la masa de lucru, alături de bucătăria unde clocotea a douăzecea ceașcă de cafea a nopții, lingă robinetul sub care își punea din cînd în cînd fruntea înfierbîntată". Dar și o mărturie, mai puțin spectaculoasă, a lui Ion Marin Sadoveanu, însă la fel de relevantă, de această dată pentru tipul de personaj în care credea Rebreanu. Același personaj pe care Schlegel îl remarca și elogia în teatrul lui Shakespeare : „Shakespeare, dimpotrivă, face din fiecare personaj principal o oglindă în care le răsfrînge pe toate celelalte, dîndu-ne astfel posibilitatea să vedem în ele ceea ce n-am putut descoperi direct".

Cea mai amplă secțiune este, firesc, cea cuprinzînd exegeza critică. Sînt aici antologați toți cei care au emis opinii critice contribuind la formarea unei imagini reflectate, complexe, a operei lui Rebreanu : de la recenzia comprehensivă a lui Topîrceanu, din 1916, la volumul de nuvele **Golanii** (prefața entuziastă și clarvăzătoare a lui Mihail Dragomirescu la același volum nu se află aici, dar este des adusă în discuție în studiul introductiv) la un text al lui Valeriu Râpeanu, din 1986, publicat în „România literară". În linii mari, 70 de ani de receptare critică a unei opere fundamentale pentru literatura română ! M-am întrebat, în legătură cu acest dosar al receptării critice, dacă nu cumva o răsturnare a cronologiei (cam la fel cu dialectica lui Hegel în viziunea lui Marx), adică așezarea la început a interpretărilor noi, pentru „a-l avea" întîi pe **contemporanul nostru** Rebreanu, nu ar fi fost mai nimerită decît procedura tradițională. În cazul lui Rebreanu, răspunsul este nu. Căci despre opera acestuia s-au spus lucrurile esențiale încă de la început (Pompiliu Constantinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu, Perpessicius, Șerban Cioculescu), ceea ce a urmat fiind ori nuanțări și redistribuiri de accente, ori deformări (critica sociologizantă din deceniul șase) și atitudini polemice, dar acestea de înțeles doar în relație cu opiniile deja exprimate.

Studiul introductiv al lui Paul Dugneanu, intitulat **Liviu Rebreanu — periplu critic** (periplu a căpătat, cum se știe, o accepție mult mai largă decît aceea dată de etimologie) este tocmai un demers metacritic pe care autorul său are dreptate să-l numească „maraton". Paul Dugneanu procedează metodic, în sensul că nu se lasă deconcertat de masivitatea bibliografiei și nici de divergența opiniilor. Dimpotrivă, în divergență el vede sensul unei personalități puternice, deplin exprimată în operă, chiar dacă prin filtrul impus de obiectivitatea de tip realist. Criticul începe cu începutul, și anume cu nuvelistica, desconsiderată, în afara lui Mihail Dragomirescu și G. Topîrceanu, de critica vremii, deși aici se aflau piese antologice ca **Proștii, Golanii, Hora morții, Ițic Șirul, dezertor.** De ce ? — se întreabă Paul Dugneanu, iar răspunsul său este concludent. În primul rînd, Rebreanu trebuia să înfrunte aici, în domeniul prozei scurte, concurența unei solide tradiții și a unor creatori de primă mărime (Sadoveanu, Agârbiceanu, Galaction). În al doilea rînd, orizontul de așteptare al publicului și al criticii nu includea formula „veristă" (Mihail Dragomirescu) pe care o ilustrau nuvelele lui Rebreanu. Dacă adăugăm la acestea faptul că o parte din nuvelistică a trecut, prelucrată, în marile romane, înlesnind părerea care conține, implicit, și o judecată de valoare, că ne aflăm doar în fața unei etape pregătitoare, precum și imperfecțiile reale de stil, avem, iată, explicația clară a circumspecției criticii.

În continuare, criticul își ordonează discursul în jurul a cîtorva puncte-cheie din dosarul receptării în perioada 1920 (anul în care apare **Ion**) și 1967, data în jurul căreia opera lui Rebreanu începe să fie „recitită" cu o altă grijă: **prioritatea absolută a romanului „Ion" în proza românească modernă, statutul protagonistului romanului, construcția personajelor, a mediilor umane, a tipurilor reprezentative** (între artificialitate și viabilitate) sau **raportul dintre exterioritatea balzaciană a personajelor și interioritatea realismului psihic, creațiile românești de planul al doilea și de fundal,** (în mediu rural și în cel citadin), **limba, stilul și procedeele narative, realismul, naturalismul** și corolarul lor în planul viziunii romanești, **obiectivitatea** și **imparțialitatea.** Toate aceste **nexus**-uri fac să graviteze în jurul lor opinii critice consonante, divergente și chiar disjuncte. Paul Dugneanu le trece în revistă, uneori (rareori) le corectează, de cele mai multe ori **le confruntă,** ajungînd la concluzia, benefică, pentru operă, că, atunci cînd nu sînt excesiv reductive (sociologismul anilor '50) sau semn al unei incompatibilități de program estetic (cazul durei și exclusivistei intervenții a lui Arghezi) ele exprimă complexitatea creației rebreniene, apte să angajeze oricînd un dialog viu cu critica. Acest dialog viu definește mai ales faza actuală (de după 1967) a receptării lui Rebreanu. Se produc acum cîteva recuperări semnificative : nuvelistica, printr-un studiu al lui G. Gană, de pildă, este considerată acum „un capitol dintre cele mai însemnate ale prozei scurte românești" ; **Adam și Eva** devine, în interpretarea lui Al. Protopopescu una dintre „cele mai complicate și spectaculoase întreprinderi românești din cîte a încercat romanul psihologic românesc", iar Mariana Ionescu acordă componenței fantastice a romanului rolul de element structurant ; Niculae Gheran readuce în circuitul editorial **Gorila,** pledînd pentru o mai dreaptă situare a romanului în contextul operei lui Rebreanu și al literaturii românești. Ion Simuț analizează **Gorila** ca un roman politic, iar Paul Dugneanu comentează cartea din unghiul procedeelor narative (tehnica „elementului focalizat") și al evoluției cuplului Toma Pahonțu-Cristiana Belcineanu ; Nicolae Manolescu abordează romanele lui Rebreanu în funcție de poziția naratorului, Nicolae Crețu contemplă arhitectura rebreniană de pe pozițiile poeticii, Elena Dragoș descifrează sistemul ficțional cu mijloacele unui structuralism matematizat etc.

Studiul lui Paul Dugneanu, minuțios, clar, profund, demonstrează, ca și, de altfel, întreaga antologie, nu numai că opera marelui scriitor suportă perfect varii și îndelungate „asedii" critice, ci și că ea permite unghiuri inedite de vedere, relevînd mereu alte fațete.

Valentin F. Mihăescu

VIAȚA CĂRȚILOR

PROZA

PROBA ROMANULUI

După ce și-a dat măsura în reportaj, (e cazul să amintim de **„Piramidele Bărăganului"**, de **„Locul de lîngă inimă"** și s-a manifestat și în poezie (**„Hiperpastoralia"** Ed. Eminescu 1986) iată-l pe Dumitru Ion Dincă, apărînd pe scena literară cu un roman.

Este vorba de romanul **„Mai mult decît dragostea"**, (Ed. Eminescu, 1988). Acțiunea se petrece în mediul muncitoresc al celor ce lucrau la căile ferate române, în perioada celui de-al doilea război mondial, mai exact între 22 martie 1944 și 25 august 1944, culminînd cu acele zile de maximă tensiune ce au urmat insurecției de la 23 August 1944. Evenimentele care se precipită galopant spre sfîrșitul cărții se desfășoară pe fundalul unei mari iubiri dintre tinerii eroi principali ai cărții. Mecanicul de cale ferată Alexandru Pătrașcu este un muncitor curajos, (fiind lăcătuș la Nicolina Iași, salvează între altele pe bătrînul profesor Tudor Atanasiu de la universitatea ieșeană, de la un act huliganic pus la cale de cițiva legionari) iubește pe Ana-Maria Necula, de loc din Oltenia, absolventă a Liceului de fete din Iași și primește ca ceferist, o seamă de misiuni politice, de încredere, în minuscula gară C. Evenimentele războiului complică existența celor doi îndepărtîndu-i unul de celălalt. Frontul se rupe la Iași. Ana-Maria, ajutată de Alexandru, este trimisă cu un tren, la o rudă din Oltenia, departe de tăvălugul frontului. Dar iremediabilul s-a produs. Cinci avioane germane bombardează trenul aflat aproape de Ploiești. Ana-Maria, naște o fetiță în aceste condiții îngrozitoare, situație care-i va fi fatală. Din garnitura de tren e dusă cu o căruță pînă la Mizil. Hemoragia o doboară și moare la nici douăzeci și doi de ani. A fost îngropată în această localitate străină. O viață de om curmată brusc pe cînd dădea viața unei alte ființe — chiar în ziua de 23 August 1944. Să fie aceasta un destin simbolic ? Nașterea unei lumi noi în condițiile unor sacrificii fără precedent ? În focul evenimentelor intră în acțiune, infiltrat în mediul muncitoresc al ceferiștilor, și un anume „Jupuitu" fost medicinist, pictor de firme, fotograf, (crupierul Gică) numit la un Cazinou. Este poreclit **„Jupuitu"** din cauza mîinilor ce-i erau ca și arse. El este cel care va sabota mașina de război germană, producînd deraierea unei puternice garnituri de 69 de vagoane încărcate cu material strategic pentru front. Trimis de partid în localitatea C., acest tînăr comunist, acționînd lucid, calculat, antrenează în dificila sa misiune nu numai pe Alexandru Pătrașcu, ci și pe o anume Helène Cantacuzino, căreia, într-un moment de efuziune îi spune : **„— Domnișoară, trăim clipe unice ale istoriei. Să fim la înălțimea lor ! Clipa asta o aștept de cinci ani !"** Acest om încă din 1939 luptase din umbră împotriva ocupanților hitleriști, riscîndu-și propria viață în orice clipă. Aceasta este și semnificația titlului cărții lui D.I. Dincă. Evenimentele tulburi ale acestor ani, viețile anonime ale ceferiștilor, eroismul anonim al acestor vieți este redat impecabil de un autor format la școala reportajului, cu ochiul antrenat în surprinderea multiplelor fațete ale realității. În economia cărții, episodul parizian al furtunoasei iubiri dintre Andrei Făgărășanul și Helena Cantacuzino mi se pare nejustificat, superficial schițat și inutil pentru întregul angrenaj problematic al romanului. În anumite momente ale cărții dialogurile sună fals, teatral, în discordanță cu atmosfera generată de evenimente.

Cu aceste cîteva observații, se poate spune că D.I. Dincă a trecut cu succes o probă a romanului de factură clasică, fără stridențe și excese constructiviste.

B. Vasile

POEZIE

ARDERE ÎN ALBASTRU

Prezent în presa literară a ultimelor două decenii cu proză scurtă, teatru și, evident, poezie, Gheorghe Daragiu apare acum cu o culegere de versuri *) revelatoare pentru etapele parcurse de autor în planul creației lirice.

Pendulațiile între vibrația erotică și cea patriotică, elegiacă sau explozivă, dau la iveală un nucleu policrom din care se detașează albastrul — un albastru irizant, creator și devorator de timp, fascinant prin zvîcnirile lui în spectrul indivizibil. La Gheorghe Daragiu „fîntînile-s durerea noastră / Cu apă limpede albastră / ..." **(De August)**, „pe buzele Anei / cad flori albastre / pierdute din ochii zeilor..." **(Pastel)**, „.... visul e albastrul ceas / pe aripile fluturilor nins..." **(Vis)**, iar „așteptarea poetului / ... vine albastru / cu brațe deschise a cîntec" **(Ninge)**. Confesiunea în albastru culminează în poezia **„Pasărea"**, din care s-a extras și titlul volumului, unde istoria, spusă cu lacrimi de suflet, curge ca o adevărată lecție despre dragoste : „E în munți o pasăre și cîntă / în Munții Carpați cîntă ea / pasărea aceea-i mirifică / albă la pene precum o stea / și o salcie cîntă la riu...", „... e în munți o pasăre și cîntă / în Munții Carpați, cîntă ea / salcia cîntă la riu / cu glas albastru de stea."

Picturalul domină întregul volum, fuziunea culorilor cu timpul și spațiul creînd de multe ori strania senzație a contactului cu o pînză semnată de Sabin Bălașa : „Am să pictez o dimineață // tremurul buzelor tale / va fi cîntecul cocoșilor / sufletul meu / zorii intrîndu-ți în umeri..." **(Poveste)**. Totuși, singură diafanitatea nu dispune de forța necesară propulsării unor imagini poetice suficient de sugestive ; abia în antiteză cu carnalitatea devoratoare ea își dezvăluie resursele nebănuite : „O să-și înfigă / dinții de flacără / toamna / ... în cîntecul păsărilor / în zborul lor / în brațele noastre / în pulpele dimineților // ... și toate se vor păta de sîngele / curs dintr-o melancolie / cu miros de crizantemă" **(Nostalgică)**.

Lupta cu timpul se definește ca o temă majoră în programul estetic propriu poetului. Accentele dramatice, specifice de regulă unor asemenea confruntări, sînt mascate printr-o tentă scientistă, ușor parodică : „Între viață și moarte / un tărîm necunoscut / visul // și totuși / toate să fie la locul lor ; / să le numeri / și să fie toate — // și visul". **(Pian alb)**. La fel, în **Recviem mamei**, unde reacția față de neantizarea ființei iubite sugerează vizualizarea unei electrocardiograme : „... n-am crezut că zarea aceasta / poate să cadă / că într-o zi / roțile lumii devin linie".

Structura unitară a discursului liric derivă la Gheorghe Daragiu dintr-o înțelegere profund dialectică a condiției artistului în societatea noastră. Poetul iubește curat și profund, descoperind în dragoste nebănuite valențe de inspirație ; atunci, însă, cînd iubește Patria, forța lui este deplină : „Știu că exist / atîta timp cît te visez / că n-am să mor / atîta timp cît timpla ta / îmi mîngîie orele / patrie-patimă"... **(Adevăr)**.

Poetului îi sînt străine crizele de identitate, tocmai datorită conștiinței asupra certitudinii descendenței sale : „strămoșii mei sînt ramuri ramuri / din codrii veacului de oseminte / ei mă privesc prin aerul dintre cuvinte..." **(Realitate)**, ca și asupra vocației demiurgice de care se simte chemat alături de contemporanii săi: „Cît sîntem lumii datori cu roua dimineții / fim acestui timp frumoșii truditori..." **(Imn unar)**.

Volumul **„Glas albastru de stea"** se impune prin vigoare și profunzime, confirmînd un poet matur ,a cărui evoluție trebuie urmărită atent în continuare.

Iorgu Grigore

*) **Gheorghe Daragiu : „Glas albastru de stea", Editura „Facla", 1988.**

CARTEA DE DEBUT

«ZBORURI LIRICE»

Sub acest titlu, Ed. „Scrisul Românesc" din Craiova tipărește un volum colectiv de debut, adunînd sub coperți eșantioane din creația a 14 debutanți. Să lansezi, simultan, atîtea nume, să recunoaștem, e un act de curaj pentru editură și juriu (alcătuit din Eugen Negrici — președinte, Marian Barbu, Marin Bețeliu, Gabriel Chifu, Romulus Cojocaru, Ovidiu Ghidirmic, Marcela Radu).

În ultimii ani, editurile ne-au obișnuit cu această formulă a debutului în grup, care formulă are avantajele și dezavantajele ei. În primul rînd, se acordă șanse mai multor virtuali scriitori (unii deja formați) să iasă din condiția ingrată a anonimatului. Pe de altă parte, însă, cititorul pare a fi cel frustrat, fiindcă asemenea culegeri, inevitabil eteroclite, dau rareori pregnante satisfacții estetice. În plus, autorii inșiși sînt dezavantajați, deoarece nu-și pot etala adevărata lor valoare la nivelul cîtorva poezii. (Că Eminescu a putut fi judecat cum se cuvine numai după trei poezii, asta e altă poveste !). Încît tot debutul, pe cont propriu, rămîne, în ultimă instanță, revelator. Totuși, în fața faptului împlinit (talentele oricum vor răzbate !), critica trebuie să-și asume riscul evaluării.

Să spunem de la bun început că semne — să le zicem **certe** — de poezie există la Vasile Sichitiu, Constantin Oprică, Anton Moraru, Ion Ciupureanu, George Roșca, ceilalți părîndu-mi-se artizi sau înegali în ceea ce oferă, fără siguranța că selecția nu i-a dezavantajat pe unii. Mai mult, nici măcar judecata asupra acestor cinci candidați la nemurire nu poate fi infailibilă, ei putînd — în viitor — să confirme sau nu subiectiva decizie a criticilor. Și, dimpotrivă, unul dintre ceilalți să fie marele nedreptățit.

Surprinzătoare prin lipsa de gust și prin bizareria expresiei sînt cîteva poeme ale lui Paul Arețu, cu o „artă poetică" izbitor de nefericită, în care poetul este, nici mai mult, nici mai puțin, un „monstru" pus să „pască păsări" și să deșarte dimineața dintr-o „putină", a nopții, bineînțeles, „zeama luminii" **(Poetul)**. Evident, și acest debutant ne poate contrazice cîndva, după cum speranțe ne putem pune și în Doina Băghină (mai ales), Monica Velican, Emilian Mirea. Ceea ce li se poate reproșa celor mai mulți dintre noii veniți este strădania (silnică, aș zice) de a părea mult mai maturi în expresie decît sînt în realitate, fapt care duce, inevitabil, la uscăciune și manierism (în sensul rău al cuvîntului). Să oferim cititorului o probă de ariditate cerebrală transferată în cuvinte, la Ioan Lascu : „Înainte de început, / după sfîrșit, / noi, noi, noi, / cuvintele / nenumind, / nemurind". **(Absciză)**. Lipsa de lirism nu e de mascat nici prin versificația clasică : „În loc de zale își puneau pe trup / Spuma luminii, dragostea de țară, / Tot sprijinind cu steagurile lor / Văzduhul zugrăvit pe dinafară". (Dan Diaconescu, **Sanctuar dacic**, II). Antologații mai au a se lupta cu mierea seducătoare a modelelor (Marin Sorescu, Bacovia, L. Blaga, Nichita Stănescu, Ion Gheorghe ș.a.) al căror timbru e contaminat conștient sau nu. Și, peste toate, e nevoie de prospețimea izvoarelor năvalnice ale marilor lirici, fără de care orice imblînzire în forme armonioase ajunge fără **obiect**, teritoriu fad al mimetismului.

Theodor Codreanu

DOI PREMERGĂTORI DIN TRANSILVANIA

Despre autorul „Luceafărului" s-a scris mai mult decît despre oricare scriitor român și se va mai scrie. Viața și opera lui Mihai Eminescu sînt o inepuizabilă sursă de informații, de posibilități pentru a-l putea privi, aprecia și judeca după criteriile cele mai diferite, fără a te putea sustrage puterii de seducție a geniului său. Admirația pentru poet e fără limită. Alexandru Vlahuță a creionat, mai bine ca oricare altul, această stare de lucruri :

„Tot mai citesc mălastra-ți carte
Deși ți-o știu pe dinafară.
Parcă urmînd șirul de slove
Ce-a tale gînduri semănară.
Mă duc tot mai adînc cu mintea
În lumile de frumuseți
Ce-au izvorît eterni luceferi
Din noaptea tristei tale vieți !"

Depășind, cam de multișor, pragul octogenatului, mi-am propus să recitesc pe Eminescu. Bucuria pentru mine a fost mare. Între altele am putut constata, cu această ocazie, că mai înainte de a fi fost influențat de romantismul german, atît de potrivit firii sale, mai înainte de a fi luat contact cu pesimismul lui Schoppenhauer sau cu cel al filozofiei lui Budha, formarea lui spirituală, ca și crezul național, Mihai Eminescu le datorează unor oameni și fapte din Transilvania, că a fost adînc influențat de corifeii Școlii Ardelene.

Parcele, care l-au urzit firul vieții în ziua de 15 ianuarie 1850, au adus la cunoștința publică hotărîrea lor printr-un ilustru reprezentant al acestei școli, care a fost Simion Bărnuțiu.

Într-adevăr, după revoluția din 1848, fostul student al universității săsești din Sibiu, dornic de a ocupa o catedră la Universitatea românească din Cluj, ce urma să funcționeze în baza punctului 13 al rezoluției din 3/15 mai, luată pe Cîmpia Libertății din Blaj, s-a înscris la Facultatea de Drept a Universității din Viena, pe care a fost curînd constrîns s-o schimbe cu cea din Pavia. În 1853, un curier diplomatic, în drum spre Franța, i-a adus de la Brașov drama istorică „Mihul" a lui Nicolae Istrate care l-a impresionat profund. El a alcătuit pentru uzul colegilor săi de la Pavia, Al. Papiu Ilarian și Iosif Hodoș, un studiu dintre cele mai interesante și mai bogate în îndrumări din cîte se scrisese pînă atunci cu privire la starea literaturii române mai cu seamă în Transilvania pe care, prin paduani, l-a trimis Gazetei din Brașov. Cu această ocazie lui Iacob Mureșanu îi atrage atenția să nu mai tipărească versuri de la Petrifalău pentru că poezia românească nu poate merge pe la Blaj. „Ar fi bine ca Gazeta să studieze și să popularizeze pe poeții din Țara Românească și din Moldova ca să-și capete astfel oarecare întremare în limba poetică pentru că limba Blajului e numai de teologie și de cîntare la morți" [1].

Simion Bărnuțiu avizează că un poet genial se va ivi curînd în sînul poporului român. Cînd va răsări acest geniu, scrie el, pe cerul Daciei Române, bătrînii ei vor întineri de bucurie, fetele vor corona cu flori pe îngerul care va cuteza a lua vălul străin ce le întunecă acum gratiile italice, feciorii îl vor purta în triumf ca pe un mare erou care a șters macula (pata) străină de pe numele românesc, poporul îi va eterniza memoria cu mormînt de neuitare care-l va înălța în inima sa recunoscătoare ca pe un restaurator al tinereților limbii sale.

Poetul acesta, considerat de Bărnuțiu o necesitate națională, se născuse cu trei ani mai înainte în Ipotești Moldovei [2]. Numele lui era Mihai Eminovici.

Ipotezelor cu privire la originea viitorului poet, considerată de G. Călinescu „fabuloasă", în ultimul timp se adaugă și una transilvăneană : „părinții lui sînt țărani români veniți poate din părțile Blajului" [3].

De fapt de necontestat că părintele spiritual al lui Mihai Eminescu a fost profesorul blăjan, Aron Pumnul (numele adevărat este Pumnea, păstrat pînă azi de urmași), fecior de plugar din Cuciulata-Oltului, jud. Brașov. Elev al lui Bărnuțiu și Barițiu, iar mai apoi coleg al lor, A. Pumnul era privit ca un adevărat „apostol al românismului", un neînfricat susținător al dreptului la cultură, alături de celelalte trei națiuni conlocuitoare ale Transilvaniei. A utilizat, în vederea acestui scop, foile lui Barițiu din Brașov și pe cele ale lui Timotei Cipariu din Blaj. Remarcabil este, în această privință, studiul „Viața năciunii române, dulceața limbei și a simțămintelor ei", publicat în 1848 în „Organul Luminării" din Blaj și îndeosebi „Lepturariul românesc cules din scriitori români" (4 vol.) [4].

La Blaj, A. Pumnul a fost profesorul cel mai iubit de elevi. Cînd, în martie 1848, o mare primejdie se abătuse peste românii din Transilvania din cauza atitudinii dușmănoase a dietei din Cluj care voia să decidă **de nobis sine nobis** (de noi, fără noi), el a lansat prima proclamație către tineret, convocîndu-l în adunare națională la Blaj spre a decide asupra soartei lui. A participat la marea adunare de la Blaj, ținută în zilele de 14/17 mai 1848 și a făcut parte din Comitetul de Pacificațiune care a căutat zadarnic ca conflictul dintre stăpîni și stăpîniți să fie soluționat prin negocieri.

După înfrîngerea armatelor revoluționare maghiare de către mareșalul Paskievici, la Albești și Șiria, Aron Pumnul s-a refugiat la București și Iași pentru ca, în cele din urmă, să se stabilească la Cernăuți unde a fost călduros primit de familia Hurmuzaki. Aici a funcționat ca primul profesor de limba română al universității germane, iar tinerimea a văzut în el un „apostol al promovării culturii românești".

După obiceiul vremii, profesorii, în vederea sporirii mijloacelor lor de trai, organizau în casele lor cîte un „cvartir" pentru elevi, plata făcîndu-se în bani sau alimente. În „cvartirul" din casa lui A. Pumnul a viețuit, în anii 1864—1866, și Mihai Eminescu.

Nu pentru rivnă la învățătură, ci pentru pasiunea lui pentru instruire prin lecturi literare și istorice, între gazdă și elev s-au stabilit, chiar de la început, relații de prietenie. Apreciindu-i rivna, lui Eminescu i s-a încredințat conducerea bibliotecii. Faptul nu e de mică importanță. O bibliotecă românească particulară, în afară de cea a familiei Hurmuzaki, nu exista la Cernăuți, iar elevilor le era interzis să aibă cărți în afară de manualele școlare. Cu profesorul Pumnul situația era alta. El poseda, fie prin donații sau cumpărături, tot ce se scrisese mai de seamă pînă atunci în limba română. În plus, în rafturile bibliotecii, noul custode a găsit, între multe alte scrieri, tratate în limba germană (teatru și mai ales filosofie), lucrări de ale mitropoliților Varlaam și Dosoftei, ca și cele istorice ale lui Gh. Șincai, Petru Maior, D. Fotino, A. T. Laurian, operele lui I. Barac, Al. Beldiman, D. Bolintineanu, V. Alecsandri, Gr. Alexandrescu, A. Mureșanu, C. Bolliac, I. Heliade Rădulescu, C. Negruzzi, Al. Donici, M. Kogălniceanu, C. Stamati, Al. Pelimon, C. D. Aricescu, precum și publicațiile **Gazeta de Transilvania, Archiva Românească, Magazin Istoric pentru Dacia, România Literară** și diverse calendare [5]. Dar lucrarea mult îndrăgită, cea mai necesară formării lui intelectuale, a fost **Lepturariul Românesc.**

Lepturariul l-a pus pe Eminescu în contact cu aproape întregul cuprins al literaturii române, unic prilej de instruire pe care el l-a folosit din plin, sub îndrumarea lui Pumnul.

Nici una din școlile pe care le-a urmat neplăcîndu-i, Eminescu a găsit în bibliotecă și în îndrumările zilnice ale lui Pumnul tot ce se potrivea firei sale. Cutez a zice că în această bibliotecă sau sub influența ei, Eminescu a pășit de la lectură pe urmele celor care aveau să-l cetească, adică spre o creație literară proprie. Faptul s-a izvodit abia în ziua de 24 ianuarie 1864 cînd prietenul său Teodor Ștefanelli căutîndu-l l-a găsit scriind pe ascunselea și corectînd cu asiduitate ceva ce s-a dovedit a fi o poezie. Cele șase strofe prin formă, stil și cursivitate nu părea cîtuși de puțin a fi ceva de început ci rezultatul unui îndelungat exercițiu. Ea a fost luată în grabă de T. Ștefanelli și publicată sub titlul „La moartea lui Aron Pumnul", care decedase chiar în acea zi. Iată prima strofă care ne înfățișează un poet de 16 ani stăpîn deja pe meșteșugul scrisului.

„Îmbracă-te în doliu, frumoasă Bucovină,
Cu cipru verde-ncinge antică fruntea ta ;
Acuma din pleiada-ți auroasă și senină
Se stinse un luceafăr, se stinse o lumină,
Se stinse-o dalbă stea !"

Corneliu Albu

[1]) **Iosif Pervain și Ioan Chindriș, Corespondența lui Alexandru Papiu Ilarian, vol. II. Scrisoarea nr. XXVIII adresată padovanilor în 24 februarie 1853, Editura Dacia, Cluj, 1972.**

[2]) **G. Călinescu : „Viața lui Mihai Eminescu". Ed. Cultura Națională, p. 7.**

[3]) **Vezi Remus Zăstroiu : „Dicționarul limbii române de la origini pînă la 1900", p. 342, col. II.**

[4]) **Lepturariu românesc cules den scriptori români, I—IV. Viena, Editura cărților școlastice, 1862—1865 (scrieri istorice și de istorie literară).**

[5]) **Vezi Leon Volovici, Dicționarul limbii române de la origină pînă la 1900, 303, col. 2.**

Argumentele muncii pentru țară

Urmare din pag. a 4-a

nor. Am atacat deja în întregime digul pe malul sting, unde în luna noiembrie vom atinge cota coronamentului, pe întreaga lungime ce ne revine.

Atunci, în seara intervenției la digul în formă de dragoste, deși era acolo, în primele rînduri, ca de obicei, n-am putut să stau de vorbă cu Constantin Musteață, tînărul excavatorist venit de la Antrepriza de Construcții Hidroenergetice „Cerna"-Mehadia. Îl prind acum, în unul din rarele momente de răgaz cînd coboară de pe excavatorul său de 2,5 metri cubi.

— Am lucrat un timp și pe celălalt mare canal, Dunăre — Marea Neagră. Eram militar și am ajuns pe șantier cam spre sfîrșit. Aici, unde am venit la început și simt că fac ceva cu mîna mea, mi se pare mai greu și mai frumos, — îmi spune tînărul Musteață, cu aerul lui aproape adolescentin, zîmbind încrezător cu ochii săi strălucitori.

Îi cheamă Musteață, dar parcă abia acum îi mijește... mustața. Are însă experiența Marelui Canal, a șantierelor hidroenergetice, iar acum se află pe cel mai mare șantier al țării, gîndindu-se că și Daniela, fata lui îndrăgită din Harghita, îl va urma de-acum înainte pe mereu alte șantiere, de care destinul său de utecist constructor se simte pentru totdeauna legat.

Ilie Pîrghie este de fel din Vicovul de Jos, „din satul Sofiei Vicoveanca", așa cum precizează cu mîndrie.

— Sînt în a cincea lună de detașare de la Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare din Caraș-Severin. Rămîn aici atîta cît e nevoie de mine. Cîtă vreme buldozerul meu nu stă o clipă defect și nu ne facem unul pe altul de rușine. Mare lucrare și multă treabă de făcut aici. Dar și cîștigu-i pe măsură.

Și parcă însuși numele lui, Pîrghie, e menit să țină aici, la Goștinari, pe Argeș, digul în echilibru. El și șoferi ca Tilică Leucă, care tare cu greu coboară de la volan — „Două lucruri am mereu în gînd : mașina și cei trei copii de la Oțelu Roșu". — și toți ca ei, veniți din toate colțurile țării să zămislească nouă ctitorie, într-o nouă Românie, dragoste, mîndrie, pentru veșnicie.

Romantism revoluționar ? Gîndul că este așteptat pe șantier l-a ajutat pe Dan Tudor să învingă boala, să vină aici, unde îi e acum locul. El, bucureșteanul care a părăsit proiectarea, pentru a face lucrări de îmbunătățiri funciare în Caraș-Severin. Pentru ca acum să participe la construirea acestui mare canal. După ce a construit un baraj, la Poiana Mărului, și o magistrală de gaz, la Anina, tînărul inginer Petre Pîrvulescu a primit această sarcină de mare răspundere, pe cel mai mare șantier al țării, să conducă brigada reprezentînd constructorii dintr-un întreg județ.

POȘTA REDACȚIEI

MARCEL LUCACIU, Cluj-Napoca : Între avîntul romantic (vezi titlul : **Din Scrisorile imaginare către Isolda**) și frecvența (mai puțin convingătoare, ținînd probabil de un „romantism" al vîrstei, dar alunecînd în manieră în planul expresiei) a stărilor sumbre („noaptea își taie venele / în apă rece", „zorile se ascund / în carul cu / îngeri murdari / în vreme ce / soarele șchiop / aleargă pe boltă" ș.a.) — se reușesc și notații frumoase, rotunde : „mă aflu mereu / într-o gară pustie / cu mîinile-mi slabe împing / o mare cantitate de zori / pe șinele ruginite...", sau „au început să mă doară / pînă și gîndurile / șuieră umbra falangele / albe pline de viat / pe catedrala din centru / s-a așezat ludwig van / urmează o rupere de nori / la pian...". Forța lor de impresionare este însă redusă, lipsește planul care dă profunzime.

VIRGIL MIHĂILESCU, București : Poșta redacției vă inspiră un sentiment „confuz", se vede că sînteți supărat, îmi trimiteți cîteva „poesii" în speranța unui „dialog". Din cîte înteleg, „dialogul" l-ați dori în genul celor conținute de textele dv. Pentru a nu mă acuza de lipsă de generozitate, ofer cîteva mostre : „Se stropșea îngerul la mine / gunoindu-mă : / Ce face, bă, Marin Preda / cînd o fată, cînd o ouă ? / Aș !, îngere. Se ființează" **(Marin Preda (I) sau sentimentul ființării)** și „Se plimba Lucian Blaga, filosoful / cu îngerul ce șoptea Miorița / pînă l-a întîlnit pe Marin Preda / stucnind un bolovan. / Îngerul a ridicat palma / făcînd să dispară bolovanul / de pe tăpșanul neted al raiului. / Atunci Marin Preda și Lucian Blaga dumiriți : / Înger scopit ! Înger scopit !" **(Marin Preda (II) sau sentimentul tragic la români).** Regret, în aceste condiții „dialogul" nu este posibil ; mă întreb însă, mai puțin cu indignare, cît cu un sentiment de oboseală lunecînd a lehamite : atîta lucru ați înțeles din lecția de **limbă** a lui Nichita ? din lecția de **existență** a lui Marin Preda și a lui Blaga ? — și anume, că libertatea dv. de a folosi cuvintele limbii române vă dă dreptul să le manipulați oricum, într-un context oricît de batjocoritor și inept ?...

Poate chiar tu...

Totdeauna, în
textele vechi,
întîlniri de soartă se-ntîmplă
în locuri anume : piatra
muntelui fulgerată,
vreun drum în deșert,
o fîntînă unde
îngerul e o fată...

Prin zumzet urban,
în orice punct presimt,
ca pe-o punte de navă,
relația gravă —
marea foșnind într-un vers,
o văzătoare dimineață,
poate chiar tu
schimbare la față.

Precum

Cîine purtîndu-l pe orb,
intuiție fidelă.
În jur scormonitoare lentile,
în memorie, toiege logice
învățate numai
cu drumuri de piatră.

Aici un hățiș
cald de guri
întrebătoare.
Mă las dus,
în după-amiaza aceasta,
precum cel ce
pare a-și aminti
codul
unei poteci scufundate...

Și acolo

Toate par acum parapete,
un somn le izbește, nimeni n-aude :
scrinul mamei se apără vibrînd fin,
pupila șoimului ține
azurul în năruire...

Roata rolului e un dig,
petala rozei de-asemeni.
Nici tu melancolie nu
te reazemi de bare de bronz
ci de bare de bură...

Acum peste turnite-orologii m-aplec
și acolo rîul lui Heraclit
viu, fără vuiet.-.

Paul Gon

GEORGE MARIA GRIGORESCU, Deva : „Vă mulțumesc că a-ți avut amabilitatea de **a citii** rîndurile mele". Las fără comentarii ortografia dv. ; „rîndurile", într-adevăr, le-am citit și nu mi-a părut chiar rău. Sînt multe locuri comune („fruntea îmi era arsă / de sărutul dimineții" etc.), lipsește o concepție specifică despre poezie ,dar unele texte au un aer de sinceritate și o plinătate a trăirii, chiar dacă nu originală, care le face menționabile („ascultați / ce tăcut se lovește / de naștere / roata timpului / doar moartea și-a mai lăsat / o rezervă / ce trăiește în noi / zgomotos de clar // are loc schimbul de provincii / se schimbă ecusoanele / și pasărea își așează gîndul / pe erupția zborului, / ascultați cîntecul roților / ce alunecă în tunelul / unei umbre hipnotizate").

PAUL GON, Turda : Vă mulțumesc pentru poeme, rareori mi-a fost dat să aud un sunet atît de pur, rareori o asemenea certitudine a miracolului (indescriptibil) al poeziei. Aceasta va fi fost senzația celor care întîlneau, pe neprevenite, primele poeme ale lui Blaga. Să fie într-un ceas bun ! Acum, mai ales că ați și debutat în „Convorbiri literare", locul dv. nu mai e, desigur, în „chenar". Totuși, nu rezist tentației de a mai oferi o bucurie prietenilor acestei rubrici. Urmează pe curînd grupajul (îl aștept cu texte, în același sens, și pe poetul FRAGA, dat... dispărut).

AUTORI de manuscrise : PAUL PLOPEANU **(Barricade împotriva neantului)** și GINNO DUMITRESCU **(Epitaph) :** Fiind vorba de compoziții unitare și extrem de interesante, merițînd o discuție specială, îmi fac datoria de a comunica deocamdată că am luat act de existența lor. Mai pe larg, în numerele viitoare. Aceeași promisiune pentru NICOLAE ZĂRNESCU, din a cărui corespondență s-a rotunjit o producție impresionantă.

Gabriela Negreanu

REMEMORĂRI

Selecții din corespondență

1.

A apărut, recent, (decembrie anul care a trecut) un supliment al revistei, „Luceafărul copiilor", avînd, ca să zic așa, o mică tradiție și o foarte mare căutare în rîndul micilor cititori. Dovadă cele 1011 (o mie unsprezece !) scrisori primite pînă acum pe adresa redacției. Și fiindcă nu putem răspunde la toți prin poștă și fiindcă nu putem răspunde la chiar toate scrisorile, și fiindcă sîntem convinși că sînt părinți care citesc „Luceafărul" **mare**, pînă la următoarea ediție a suplimentului vom încerca să răspundem în rubrica de față.

Ne substituim, deci, Poștașului Zburlici încercînd să fim la înălțime.

2.

Hertug Ana din Focșani, elevă în clasa a cincea, trimite o scurtă poezie din care reproducem următoarele versuri : „Am visat un vis frumos / se făcea că mergînd pe jos / Întîlneam în calea mea / balerini și balerine / fulgi de nea... / Afară totul era acoperit / cu petale de cireș înflorit". Așa se întîmplă cînd mergi pe jos. Noi care circulăm mai mult cu metroul am cam uitat cum arată fulgii de nea.

Niță Valentin din București : „Dragă Zburlici, știu că ești un pasionat filatelist. Îți trimit cîteva timbre în schimbul cărora te-aș ruga să-mi trimiți o coliță neștampilată." Recunoaștem că **schimbul** este bine gîndit dar nu știm în ce măsură este reciproc avantajos !

Niță Monica, tot din București, probabil sora corespondentului de mai sus (au aceeași adresă) ne trimite o poezie și cîteva glume. Iată poezia : „Porumbel de spumă lin / Somnul vine și te fură. / Îți așterne praf de crin / Peste ochi și peste gură, / Și te ia în zborul lui, / Sub aripa caldă, fină, / Într-o țară unde nu-i / Decît floare și lumină". Frumos ! Dar am vrea (și jur că rămîne între noi) s-o întreb pe Monica de unde **s-a inspirat** cînd **a re-scris** această poezie ?

Ștefănescu Silvia — Brașov : Socotește că „Luceafărul copiilor" este prea **subțire** și că apare prea rar. Ne dă și sugestii în acest sens. Vom vedea ce se poate face.

Sălăgean Dragoș, elev în clasa a patra la un liceu din Timișoara, **fascinat** de Aventurile lui Zburlici îi dedică o poezie și un desen. „Puiul denumit Zburlici / Simpatic și cu aripi mici / cu ochii privind smecher / cu ciocul ca un echer, / împreună cu Kuk-Ale / zburau într-un ibric pe mare / Și vor ajunge departe / pe Venus sau chiar pe Marte / și cînd îi vom uita în gînd / se vor întoarce pe pămînt / și vor istorisi peripeții / în almanahul pentru copii." Are dreptate, Zburlici și Kuk-Ale sînt în drum spre Marte înghesuiți într-un ibric cu... apă rece.

Manea Călin — Baia-Mare : Ne întreabă dacă își poate construi o mașină care merge cu... apă. Urmează desenul și descrierea modului de funcționare : „Mașina cu apă va fi prevăzută cu un volan, un schimbător de viteză și un motor. Motorul are forma unei moriști. Apa cade cu presiune, care poate fi modificată cu ajutorul schimbătorului de viteză asupra moriștii. Morișca se învîrtește punînd în mișcare roțile din spate. Roata din față servește la direcție. Apa este colectată într-un rezervor și transmisă din nou asupra moriștii. Mașina fiind construită din plastic și sticlă (fără apă) nu va cîntări mai mult de 30 kilograme." Ingenioasă propunere ! Abia așteptăm s-o vedem realizată, mai ales că ne-a promis să trimită prototipul la dispoziția lui Zburlici. Călin nu ne-a precizat cum facem cu semnalizarea și claxonul !

Buruiană Mariana — Galați : „Aș dori să știu cîți ani are Zburlici ? Dar Kuk-Ale ? Cînd e ziua lor ? Cînd s-au întîlnit ? Ați putea să-i filmați la televizor ? Știu să scrie ca să-mi trimită un autograf ?" Vîrsta celor doi n-o putem deconspira. Este secretă ! Zburlici știe să scrie. Pe Kuk-Ale o să-l întrebăm cînd se va întoarce din lunga-i călătorie.

Surke Ana Monica — Cluj-Napoca : Selectăm una din glumele trimise : „Un pictor se adresează unui cioban : Bade, mă lași să-ți pictez oile ?" „Da, numai să le lași așa albe cum sînt"... **Viața** lui Elvis Presley n-o putem **publica** din lipsă de spațiu.

Cristea Claudia — București : În legătură cu „ghicitoarea" trimisă. „Ce nu poți să pui / să stea în cui ?" încercăm să dezlegăm misterul. Una din glumele **presonale** o reproducem : „Un copil desenează flori și pune în jurul petalelor puncte. — Ce sînt punctele acelea ? Albine ? întreabă mama. — Nu, mirosul florilor"...

Lerințiu Ciprian — Botoșani : „Stimată redacție mă numesc Lerințiu Ciprian și sînt în clasa a treia, m-am gîndit să vă scriu și dumneavoastră"...

Și scrisoarea continuă cu cîteva glume. „Copii, centaurii erau ființe legendare. Jumătate cai, jumătate oameni". „Bine, dar atunci, ei unde dormeau ? În grajd sau în pat ?" Iată o întrebare la care vom medita.

Donilet Cristi — Suceava : „Redacție, Kuk-Ale și Zburlici / Vă urez tocmai de-aici / Fericire, viață nouă / În anul optzeci și nouă !" și în continuare, „Nu s-ar putea ca suplimentul să apară la intervale mai scurte și să fie mai **grosuț** ?".

Bogdan Teodorescu din Roșiori : „Am șapte ani dragă Zburlici și doresc drept amintire o pană din codița ta". Grea treabă, dar o să încercăm să rezolvăm dorința. Foarte mulți corespondenți doresc o asemenea **amintire** și ne e frică să nu rămînă Zburlici fără coadă...

În numerele viitoare, în limitele spațiului vom continua să răspundem micilor noștri corespondenți.

Mircea Micu

CUMPĂNĂ

Dunăreană

Dorm femeile pe rîu
înecate pînă'n briu
și cum curg ele pe spate
se fac Dunările late.
Arunca-m-aș somnoros
unde-i valul mai virtos,
peștele mai lunecos.
Și să ies lîngă vărsare
cu tot rîul în spinare,
să mă uit : în depărtare
dorm femeile pe mare
și-n atîta clătinare
numai somnul lor mă doare.

George Alboiu

CENACLUL REVISTEI „LUCEAFĂRUL"

● Marți, 31 ianuarie 1989, orele 16,30, va avea loc la Muzeul Literaturii Române ședința lunară a cenaclului revistei „Luceafărul". Invitațiile se ridică de la redacția revistei, luni și marți între orele 12—14.

CONFABULE

* * *

Adu-mi cuvintele mai aproape
atingîndu-le abia să le aud
cum sună
fără înțelesuri anume
cum alunecă
pe gheața lacului care ne înconjoară
fără a se întîlni niciodată
singure ele cuvintele
în lumina care se îndepărtează de noi

Iulian Neacșu

Romanul mișcării unioniste

Sub titlul simbolic **Speranța** romancierul Mihail Diaconescu și-a afirmat într-o manieră cu totul aparte temerara tentativă de a realiza ceea ce el însuși a numit adesea „o fenomenologie narativă a spiritualității române". Am remarcat cu alt prilej faptul că pentru fiecare din amplele sale reconstituiri narative, dominate de un larg suflu epopeic, scriitorul și-a ales ca personaje focalizante, figuri de cărturari — artiști sau eruditi — de condiție socială medie, ale căror destine simbolizează perenitatea geniului creator autohton. **Speranța** face, într-un fel, excepție de la această **preferință** a autorului pentru un anume tip de erou principal, în sensul că, deși alături de sutele de prezențe secundare, ferm integrate construcției epice, apar figuri de prim plan ale culturii noastre de la mijlocul veacului trecut, se poate spune că personajul principal în roman nu este un individ sau altul ci o idee forță incorporată în atitudini profund semnificative. Este „speranța", idealul sublim al unirii românilor într-un singur stat. Aceasta — pe de o parte. Pe de alta — permanența sentimentului unității naționale și consacrarea lui politică solemnă apar în roman ca o expresie firească a spiritualității noastre, ca o mărturie, între multe altele, a geniului creator românesc.

Fapt semnificativ — **Speranța** nu este, propriu zis, o evocare a actului Unirii Principatelor în 1859 sau a perioadei imediat următoare, la care se referă concentrat, doar **Epilogul** romanului. **Speranța** urmărește, într-un interval de timp de numai trei ani — 1854—1857, cu dese incursiuni în ascendența și în posteritatea fenomenului — persistența și evoluția luptei politice pentru Unire, luptă care acumulează energiile tuturor patrioților români. Ecoul tot mai puternic al acestei lupte pătrunde năvalnic, neliniștind și determinînd luări de poziție precum și modificări importante în raporturile de forțe la curțile domnitoare și în cancelariile marilor puteri europene. Personajul simbolic ales că „intemedieze" accesul scriitorului la înțelegerea modului în care un ideal și o luptă politică, desfășurate la scara întregii națiuni, decid și răstoarnă destinele individuale este Grigore Alexandru Ghica al X-lea, principe domnitor al Moldovei în anii premergători Unirii. Evoluția sa dramatică în cele trei mari secțiuni ale romanului, intitulate în conformitate cu cîteva teme romantice adeseori reluate — **Visul, Noaptea, Singurătatea** — semnifică un destin și o epocă.

Faptul că evoluția lui Grigore Alexandru Ghica apare doar ca o parte a unui proces politic și social general trebuie considerat ca un merit al romanului. Remarcabilă întru totul este integralitatea viziunii epice și istorice a autorului. În fluviul narațiunii sînt angrenate dramatic toate categoriile sociale din Principate, numeroase personalități politice și culturale ale epocii iar — pe un plan mai larg — o bună parte din conducătorii statelor europene. Epoca este privită prin oameni, prin actele lor semnificative — iar documentele — o cantitate imensă, bine studiate și admirabil valorificate epic — sînt transferate, respectîndu-se spiritul lor autentic, în zona esteticului, a dramelor sufletești și de conștiință generate de infinitele relații interumane. În pofida acestei imense cantități de date documentare, romanul este lipsit de tezism, de aer demonstrativ sau didactic. Ambiționînd — și reușind — o vastă frească politică și de moravuri de factură modernă, avînd vocația sintezei narative și simbolice și, mai ales, nepierzînd nici o clipă din vedere sensul general-istoric al evenimentelor, Mihail Diaconescu ingemănează restituirea strict documentară, în cazul de față — restituirea unei personalități reprezentative în deplinătatea adevărului ei etic — cu proza analitică, densă ; dinamismul consecvent al narațiunii cu dezbaterile de idei ; comentariul eseistic cu rafinamentele recompunerii minuțioase a atmosferei de epocă. Rezultatul este un discurs epic deopotrivă instructiv și acaparant în care voința stăruitoare de a păstra precizia documentară nu anulează niciodată misterul și indeosebi tensiunea dramatică a întîmplărilor. Mai presus de toate se cere a fi subliniată însă credibilitatea umană a personajelor. Mihail Diaconescu recreează o lume tensionată, nebănuită, și totuși perfect verosimilă, cu numeroase personaje identificabile istoricește dar și cu numeroase altele — inventate. Substanța sufletească vie, bogată, a eroilor săi — buni, răi, lineari sau contradictorii — surprinși în confruntări violente, adeseori ireductibile, trăirile lor concrete și sondarea profunzimilor sufletești, pulsul uman al luptei pentru realizarea unui ideal politic străvechi, palpită pe fiecare pagină. O galerie imensă de portrete literare, alcătuită cu o memorabilă finețe psihologică, vine să capteze interesul lectorului și să confirme capacitatea scriitorului în descifrarea enigmelor de conștiință.

Dacă istoria e tratată cu respect față de adevărul obiectiv, față de cronologie și cauzalitatea faptelor indeosebi, autorul își permite în schimb îndreptățite libertăți în construirea unor conflicte eterne umane. Evenimentele reale apar adesea absorbite în scene imaginate, fantastice chiar, capabile să semnifice însă în mod simbolic spiritul vremii. Autorul este atras în mod special de efortul de a descîlci încurcatele ițe din jocul diplomației europene un adevărat război permanent al inteligențelor, al cauzelor oneste dar și al ipocriziilor de tot felul. Țesătura de intrigi și de interese legate de starea politică de la Dunărea de Jos afectează și curtea imperială a lui Napoleon al III-lea al Franței, și curtea reginei Victoria a Angliei, și pe cea a prințului moștenitor Wilhelm de Prusia, și pe alți monarhi, în afară de cele trei mari puteri învecinate cu Principatele Române — Rusia țaristă, Imperiul Otoman și Austria habsburgică.

Romanul se impune prin clocotul social, epopeic, semnificat în paginile sale, prin viața intensă, de un crud realism, a eroilor angajați în conflict, prin buna cunoaștere a resorturilor adînci care au întreținut „speranța" Unirii, speranța românilor de a-și făuri propriul lor destin, fără ingerințele unor mari puteri opresoare. Sentimentul unității naționale asociat unui moment crucial din istoria poporului nostru este tratat epic de Mihail Diaconescu prin restituirea prioritară a semnificațiilor sale morale și printr-o meditație gravă, profundă, asupra fenomenului românesc. În acest sens autorul evită definițiile facile, rezolvările simple. Sentimentul unității naționale se asociază firesc cu rigoarea viziunii și construcției narative și, indeosebi, cu unele coordonate ale ethosului românesc, ale unui ethos rațional, profund umanist, cu numeroase alte elemente care determină conștiința de sine a poporului nostru.

Cărți despre un mod specific de ființare etnică, despre imperativele acelui trecut căruia îi datorăm, în mare parte, ceea ce sîntem, romanele lui Mihail Diaconescu, între care **Speranța**, se detașează, valoric, răspund, dealtfel, acelui sens înalt al literaturii — de a fi o parte esențială din substanța vie a propriei noastre istorii.

Rodica Florea

Manifestări omagiale

Urmare din pag. a 5-a

Spectacolul de la Opera Română a realizat o inspirată îmbinare a capodoperelor enesciene cu secvențe de aleasă frumusețe din opere românești, purtînd prin vreme, în forme de elevată gîndire componistică, frumusețea și bogăția melosului popular, izvor peren de inspirație pentru creatorii noștri. Cîntece patriotice și revoluționare au încununat spectacolul într-o apoteoză a muzicii, a dragostei de țară, de partid. Alături de orchestra Operei Române dirijată de Carol Litvin și-au dat concursul Maria Slătinaru-Nistor, Florin Georgescu, Pompei Hărășteanu, Bianca Ionescu, Eleonora Enăchescu, Florin Farcaș, ș.a. soliști instrumentiști și cvartetul „Contrast".

Florilegiu de cîntec românesc, sublimat în nemuritoare pagini simfonice și vocale, concertul susținut la Ateneul Român de Orchestra Filarmonicii „George Enescu", sub bagheta dirijorului Remus Georgescu, a derulat într-o succesiune caleidoscopică, lucrări aflate sub semnul de străveche sorginte al doinei, baladei și jocului popular. Filonul folcloric, asemeni unui fir călăuzitor, a străbătut, viu și emoționant, creații de Ciprian Porumbescu sau Tiberiu Brediceanu, George Enescu sau Marțian Negrea, Tiberiu Olah sau Remus Georgescu, dovedind, încă o dată, vitalitatea și infinita capacitate inspiratoare a etosului românesc, prezent în creația înaintașilor și contemporanilor deopotrivă, fie sub forma rapsodică a citatului, fie în forme elevat stilizate.

După ritmurile incisive, stenice, ale jocului popular, alternînd cu suprafețe narative, cu ecouri de cîntec doinit din Suita I „Almăjana" de Remus Georgescu, „Balada" de Ciprian Porumbescu, în viziunea violonistei Cristina Anghelescu, a răsunat în tonuri calde, rotunde, de largă respirație. Dansurile românești de Tiberiu Brediceanu au readus sonoritățile strălucitoare, debordînd de optimism și vitalitate ale jocului popular, aria din opereta „Lăsați-mă să cînt" de Gherase Dendrino constituind, apoi, un moment liric interpretat de Ioan Suciu.

O celebră lucrare simfonică — „Izbuc" din Suita „Munții Apuseni" de Marțian Negrea — a relevat coloritul divers, bogat, cu crescendo-uri ample, pe care orchestra le-a realizat la un înalt nivel interpretativ, asemeni suitei din muzica filmului „Mihai Viteazul" de Tiberiu Olah, generoasă în melodia cantabilă din debut, alertă și impresionantă în cavalcada luptelor redînd sugestiv momente din marea epopee națională.

Concertul s-a încheiat în sunetele Rapsodiei I de George Enescu, tălmăcită admirabil de dirijorul Remus Georgescu, a cărui gestică riguroasă, economică și eficientă, a imprimat întregului program o ținută deosebită. Orchestra s-a întrecut pe sine, intervențiile solistice și evoluția de ansamblu conturîndu-se cu precizie, în nuanțe delicate sau exuberante, totul într-o admirabilă sincronie îndelung aplaudată de public.

Unirea Principatelor Române — moment important al istoriei naționale

Cabinetele diplomatice și politice ale continentului, ca și opinia publică, au urmărit cu atenție chestiunea românească din momentul în care aceasta, mai ales după 1855, a devenit un element de care depindea, într-o măsură determinantă, rezolvarea conflictului european. Redeschiderea problemei orientale, facilitată de războiul Crimeii, în timpul căreia negocierile n-au încetat deloc, a adus în primul plan al discuției situația Principatelor Române. Interesul manifestat de Puterile europene s-a concretizat, în cadrul conferinței de la Viena, atît prin faptul că la punctul întîi al dialogului pentru încheierea păcii se află schimbarea statutului juridico-politic al Principatelor Române (înlăturarea protectoratului țarist, menținerea suzeranității otomane și instituirea sistemului de garanție europeană), cît și prin declarația pe care reprezentantul Franței a făcut-o, la 26 martie 1855, cînd a propus unirea celor două principate sub un prinț ereditar, străin sau român.

Conferința de la Viena a luat sfîrșit fără a aduce pacea așteptată, dar în ceea ce-i privește pe români, marile Puteri au luat act de dorința lor pentru unire și acest lucru poate fi considerat un bun cîștigat. În anul următor, la 25 februarie 1856, la Paris, s-au deschis lucrările Congresului, în cursul căruia problema românească nu și-a pierdut deloc importanța și acest lucru se poate constata din prevederile tratatului încheiat cu acest prilej. Cele două Principate au fost puse sub suzeranitatea Porții, dar și sub garanția Puterilor, erau apărate de „vreun drept particular de amestec în treburile interne", li se garantau „o administrație independentă și națională, ca și o deplină libertate de cult, de legislație, de comerț și de navigație" și se stabilea că nici o intervenție armată să nu poată avea loc „fără un acord prealabil între Puteri". Împărțite în două tabere, Franța, Rusia, Prusia și Sardinia pe de o parte, Turcia, Austria și Anglia de cealaltă parte, Puterile Europei au hotărît să trimită în Principate o Comisie de informare și să asculte doleanțele românilor ce trebuiau exprimate cu prilejul convocării Adunărilor ad-hoc. Aceste doleanțe, analizate de Comisia europeană, urmau să fie prezentate unei conferințe la Paris a celor șapte Puteri, a cărei menire era să se ocupe de organizarea viitoare a Principatelor.

Congresul de pace din 1856, pe lîngă faptul că a luat în discuție situația Principatelor ca o componentă foarte importantă a crizei orientale, a relevat și o nouă dispunere în cadrul sistemului de alianțe constituit în perioada războiului. Cele două tabere amintite mai înainte, unionistă și antiunionistă, s-au format nu pe baza opțiunilor afective pentru ideea Unirii, devenită, datorită românilor o problemă internațională, cît mai ales pe jocul de interese care guverna aceste Puteri în anii ce au urmat încheierii conflictului militar. Deosebirile de păreri și interese care s-au manifestat în timpul Congresului față de „principiul Unirii" vor continua după încheierea lucrărilor atît fățiș, în cadrul dezbaterilor Comisiei europene de la București, cît și în culise, cu prilejul alegerilor pentru Adunările ad-hoc. La 12 iunie 1857, Ch. Mourny, ambasadorul Franței în Rusia, după o discuție avută cu cancelarul Gorceakov, referitoare la modul în care membrii Comisiei europene interpretează litera și spiritul Tratatului de la Paris, îi comunica ministrului de externe Walewski o serie de date deosebit de semnificative despre atitudinea guvernului austriac față de problema românească, date obținute prin intermediul reprezentantului Rusiei la Viena, Budberg. Acesta din urmă, după o întrevedere cu contele Boul, semnala interesul nedisimulat al cabinetului austriac față de subiectul la ordinea zilei, ministrul de externe recunoscînd că „chestiunea Principatelor este de o importanță foarte directă pentru Austria, este pentru ea o afacere de existență". Sensul real al acestui interes în viziunea diplomatului austriac se baza pe „faptul că Principatele nu concep Unirea fără un prinț străin și fără o independență absolută față de Poartă". Îngrijorați fiind că în preajma frontierelor proprii ia naștere un stat național independent, punct de atracție pentru românii aflați în imperiu și exemplu molipsitor pentru mișcările de emancipare națională, austriecii au fost adversarii cei mai periculoși ai Unirii. Uneltirile lor au fost hotărîtoare în realizarea acelui adevărat complot internațional antiunionist care a dus la falsificarea alegerilor pentru Adunarea ad-hoc din Moldova. Faptul în sine era previzibil dacă se avea în vedere, printre altele, și amenințarea făcută de același ministru de externe austriac. „I-am spus domnului Bourqueney — a afirmat Boul — că dacă domnul conte Walewski dorește să-mi promită că se abține, și că nu va lua o poziție atît de netă în problema Unirii, eu însumi mă angajez să nu iau poziție, dar dacă el continuă să încerce să influențeze populația, contrar spiritului Tratatului de la Paris, mă voi considera îndreptățit să combat această influență prin aceleași mijloace. *Austria are aici prea mult interes pentru a rămîne o spectatoare pasivă* (s.n.).

Noile alegeri care au avut loc în Moldova s-au încheiat, după cum era de așteptat, cu o victorie zdrobitoare a unioniștilor. Lucrările celor două Adunări ad-hoc s-au deschis la 4 și, respectiv, 19 octombrie 1857, ambele adoptînd aceleași doleanțe: autonomie, unire, principe străin, guvern reprezentativ și neutralitatea Principatelor. Intensitatea și puterea mișcării de masă în favoarea Unirii, efect al participării întregului popor, a constituit pentru lumea europeană o adevărată surpriză. Adoptarea moțiunilor unioniste de către cele două adunări naționale a însemnat un prim fapt împlinit de care guvernele Europei au trebuit să ia cunoștință. Referindu-se la alegerile pentru Adunările ad-hoc din Moldova și Muntenia, în raportul din 12 octombrie 1857 trimis lui Buteniev, ambasadorul țarului la Constantinopol, Basily, reprezentantul Rusiei în Comisia europeană, sublinia rolul revoluționarilor de la 1848 în aceste alegeri și remarca faptul că „divanul valah este în totalitatea membrilor săi compus dintre exilați pașoptiști". Mai mult, diplomatul rus aprecia că evenimentele desfășurate în Principate „oferă o analogie cu cele întîmplate la 1789 în Franța".

În lunile mai—august 1858, la Paris s-au desfășurat lucrările Conferinței, care, conform Tratatului de pace din 1856, trebuia să analizeze atît doleanțele Principatelor Române exprimate în Adunările ad-hoc, cît și propunerile Comisiei europene, iar în final să decidă asupra „problemei românești". Dezbaterile, minate de interese contradictorii, au alunecat pe panta compromisurilor, rezultatele obținute neflind cele așteptate de români, marile Puteri încercînd, în fapt, o soluționare decentă, care să nu le afecteze prestigiul și interesele. Convenția din 19 august, fructul Conferinței de la Paris, a stabilit, lucru cunoscut de altfel, că cele două Principate vor avea cîte un domnitor și cîte o adunare pentru fiecare, o comisie centrală la Focșani pentru legiferări de interes comun, o curte de casație comună, armatele sub comanda unui singur șef, menținerea suzeranității otomane, garanția colectivă a marilor Puteri și denumirea de Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei. Așa după cum bine s-a observat, Convenția suferea de un defect fundamental, acela că „nu stabilea nici Unirea, nici separația Principatelor".

Documentul elaborat la Paris avea pretenția de a fi „definitivat" organizarea politică și administrativă a Principatelor Române, el fiind, în accepția creatorilor, legea fundamentală a țării, în realitate reprezentînd doar rezultatul eforturilor pe care Europa le făcuse din dorința de a oferi ceva națiunii române. Și acel ceva era un act plin de anomalii, ce instituia un regim hibrid, de acest păcat dîndu-și seama chiar cei care contribuiseră la aducerea lui pe lume. Venise momentul ca românii însiși să hotărască asupra propriului destin, în sensul propriilor aspirații, și aceasta avea să se întîmple prin soluția dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza, alegere care punea Europa în fața altui fapt împlinit, a unui act politic ce nu mai putea fi schimbat.

Cum era de așteptat, dubla alegere a lui Al. I. Cuza în exterior o puternică reacție. Prima intenție a Puterilor antiunioniste a fost de a nu recunoaște voința românilor, considerînd opțiunea acestora ca o încălcare a prevederilor Convenției de la Paris. Austria, al cărui ministru de externe pronosticase că alesul unuia din Principate avea să fie și alesul celuilalt, dorea o intervenție armată, punct de vedere la care și Turcia se simțea atrasă. În tabăra unionistă efectul provocat de surpriza românească n-a fost mai mic, dar se poate spune că locul îngrijorării inițiale a fost ocupat rapid de un calm constructiv (Franța, Rusia), îmbinat cu accentuate note de optimism (Sardinia). O telegramă cifrată plecată de la Paris în ziua de 24 ianuarie 1859, din partea Ministerului Afacerilor Străine al Franței, cerea reprezentantului ei la Petersburg să consulte guvernul rus asupra legalității alegerii lui Cuza și în Țara Românească. Răspunsul nu s-a lăsat prea mult așteptat. A doua zi, folosind același gen de corespondența, însărcinatul cu afaceri interimar, Chateaurenard, își informa superiorii că dubla alegere nu va întîmpina opoziția cabinetului rus. Dorind să ofere mai multe amănunte, 24 de ore mai tîrziu, același Chateaurenard îi scria lui Walewski că Rusia era mulțumită de rezultatul alegerilor.

Conferința și-a deschis lucrările la Paris în ziua de 7 aprilie, dar nu s-au desfășurat decît două ședințe, interesul Europei fiind îndreptat acum spre previzibila dispută franco-austriacă în chestiunea italiană. Cuza primise, din partea consulilor, noi îndemnuri spre prudență ca domnitor al Valahiei și sfatul de a aștepta decizia Puterilor garante, dar situația domnitorului nu era deloc de invidiat. Confruntat cu numeroase probleme, din care realizarea unirii politice și organizarea internă a Principatelor nu erau cele mai lipsite de importanță, se vedea obligat la inactivitate. Mai mult, inițiativa sa de a stringe întreaga armată în tabăra de Floreți, avertisment util la adresa Puterilor antiunioniste care nu se grăbeau să legitimeze situația din Principate și căutau argumente pentru o intervenție militară, a provocat îngrijorare și reacții foarte diferite. Consulul Austriei la București, Eder, comunica omologului rus, Giers, la 30 aprilie 1859, că „prințul Cuza nu vizează nimic altceva decît să profite de circumstanțele critice în care se află Austria, pentru a încuraja pretențiile populației românești din Transilvania și Bucovina". Pare curios că și cabinetul rus a fost derutat de inițiativa lui Cuza, dînd o interpretare eronată atitudinii sale care, deși foarte fermă, nu avea un scop de agresiune și nici de susținere a mișcărilor de eliberare națională. „Prințul Gorceakov — era informat la 19 mai Walewski de către Chateaurenard — este foarte preocupat de agitația spiritelor din provinciile creștine ale Imperiului otoman și de proiectele temerare ale colonelului Cuza".

La 6 septembrie 1859, Conferința își redeschise lucrările și în singura ședință care avu loc, Puterile confirmară pe Al. I. Cuza ca „domnitor al Moldovei și Valahiei". Din acest moment, cea mai importantă problemă care stătea în fața noului stat, după recunoașterea dublei alegeri, era realizarea unirii depline a celor două principate, toate eforturile românești pe plan extern fiind subordonate acestui scop. „Ceea ce caracterizează noua etapă este faptul că de data aceasta apărarea intereselor românești revine *statului român însuși*, exponentul politicii sale externe fiind în primul rînd domnitorul", care, împreună cu colaboratorii săi politici, îndeosebi cu C. Negri, trimisul său la Constantinopol, a înțeles că pentru a realiza unirea deplină trebuie făcută o pregătire metodică.

Convenția de la Paris din august 1859 impusese Principatelor, așa după cum am văzut, un sistem de administrație greoi, cu două guverne, două camere și o comisie centrală la Focșani. Proiectele de legi elaborate de această comisie trebuiau cercetate de ambele guverne, votate de ambele camere, sancționate și promulgate separat de Cuza. Împotriva acestei situații s-au ridicat unele personalități politice române, care doreau să fie încălcată Convenția și să nu se ia în considerare hotărîrile Puterilor garante. Domnitorul, dînd dovadă de mult simț politic, dîndu-și seama de implicațiile unui asemenea gest necugetat, a ales calea negocierilor. În acest sens, Cuza a alcătuit, în iunie 1860, un proiect de memoriu, destinat Porții și reprezentanților la Constantinopol ai Puterilor garante, în care se demonstra necesitatea unirii instituționale. Pentru a cîștiga adeziunea Porții, domnitorul a hotărît să facă o vizită sultanului, vizită stabilită cu mult înainte dar amînată, urmînd ca acest prilej să fie folosit și pentru remiterea memoriului. Călătoria a avut loc la sfîrșitul lui septembrie 1860, iar primirea fastuoasă de care s-a bucurat Cuza nu amintea prin nimic vechile relații. Recunoașterea unirii depline, în fapt a statului național român, nu s-a făcut ușor, iar pînă cînd marile Puteri au luat în discuție propunerile lui Cuza, atenția opiniei publice internaționale a fost atrasă de alte evenimente ce aduceau în prim plan Principatele Unite.

D. Ivănescu

POȘTA REDACȚIEI

MARCEL LUCACIU, Cluj-Napoca : Între avîntul romantic (vezi titlul : **Din Scrisorile imaginare către Isolda**) și frecventa (mai puțin convingătoare, ținînd probabil de un „romantism" al virstei, dar alunecînd în manieră în planul expresiei) a stărilor sumbre („noaptea își taie venele / în apă rece", „zorile se ascund / în cărul cu / îngeri murdari / în vreme ce / soarele șchiop / aleargă pe boltă" ș.a.) — se reușesc și notații frumoase, rotunde : „mă aflu mereu / într-o gară pustie / cu mîinile-mi slabe împing / o mare cantitate de zori / pe șinele ruginite..." sau „au început să mă doară / pînă și gîndurile / șuieră umbra falangele / albe pline de vînt / pe catedrala din centru / s-a așezat ludwig van / urmează o rupere de nori / la pian...". Forța lor de impresionare este însă redusă, lipsește planul care dă profunzime.

VIRGIL MIHĂILESCU, București : Poșta redacției vă inspiră un sentiment „confuz", se vede că sînteți supărat, îmi trimiteți cîteva „poesii" în speranța unui „dialog". Din cîte înteleg, „dialogul" l-ați dori în genul celor conținute de textele dv. Pentru a nu mă acuza de lipsă de generozitate, ofer cîteva mostre : „Se stropsea îngerul la mine / gunoindu-mă : / Ce face, bă, Marin Preda / cînd o fată, cînd o ouă ? / Aș !, îngere, Se **ființează" (Marin Preda (I) sau sentimentul ființării)** și „Se plimba Lucian Blaga, filosoful / cu îngerul ce șoptea Miorița / pînă l-a întîlnit pe Marin Preda / stuchind un bolovan. / Îngerul a ridicat palma / făcînd să dispară bolovanul / de pe tăpșanul neted al raiului. / Atunci Marin Preda și Lucian Blaga dumiriți : / Înger scopit ! Înger scopit !" **(Marin Preda (II) sau sentimentul tragic la români).** Regret, în aceste condiții „dialogul" nu este posibil ; mă întreb însă, mai puțin cu indignare, cît cu un sentiment de oboseală lunecînd a lehamite : atîta lucru ați înțeles din lecția de **limbă** a lui Nichita ? din lecția de **existență** a lui Marin Preda și a lui Blaga ? — și anume, că libertatea dv. de a folosi cuvintele limbii române vă dă dreptul să le manipulați oricum, într-un context oricît de batjocoritor și inept ?...

Poate chiar tu...

Totdeauna, în
textele vechi,
întîlniri de soartă se-ntîmplă
în locuri anume : piatra
muntelui fulgerată,
vreun drum în deșert,
o fîntînă unde
îngerul e o fată...

Prin zumzet urban,
în orice punct presimt,
ca pe-o punte de navă,
relația gravă —
marea foșnind într-un vers,
o văzătoare dimineață,
poate chiar tu
schimbare la față.

Precum

Cîine purtîndu-l pe orb,
intuiția fidelă.
În jur scormonitoare lentile,
în memorie, toiege logice
învățate numai
cu drumuri de piatră.

Aici un hățiș
cald de guri
întrebătoare.
Mă las dus,
în după-amiaza aceasta,
precum cel ce
pare a-și aminti
codul
unei poteci scufundate...

Și acolo

Toate par acum parapete,
un somn le izbește. nimeni n-aude :
scrînul mamei se apără vibrînd fin,
pupila soimului ține
azurul în năruire...

Roata roiului e un dig,
petala rozei de-asemeni.
Nici tu melancolie nu
te reazemi de bare de bronz
ci de bare de bură...
Acum peste turtite-orologii m-aplec
și acolo rîul lui Heraclit
viu, fără vuiet...

Paul Gon

GEORGE MARIA GRIGORESCU, Deva : „Vă mulțumesc că a-ți avut amabilitatea de **a citii** rîndurile mele". Las fără comentarii ortografia dv. ; „rîndurile", într-adevăr, le-am citit și nu mi-a părut chiar rău. Sînt multe locuri comune („fruntea îmi era arsă / de sărutul dimineții" etc.), lipsește o concepție specifică despre poezie ,dar unele texte au un aer de sinceritate și o plinătate a trăirii, chiar dacă nu originală, care le face menționabile („ascultați / ce tăcut se lovește / de naștere / roata timpului / doar moartea și-a mai lăsat / o rezervă / ce trăiește în noi / zgomotos de clar // are loc schimbul de provincii / se schimbă ecusoanele / și pasărea își așează gîndul / pe erupția zborului, / ascultați cîntecul roților / ce alunecă în tunelul / unei umbre hipnotizate").

PAUL GON, Turda : Vă mulțumesc pentru poeme, rareori mi-a fost dat să aud un sunet atît de pur, rareori o asemenea certitudine a miracolului (indescriptibil) al poeziei. Aceasta va fi fost senzația celor care întîlneau, pe neprevenite, primele poeme ale lui Blaga. Să fie într-un ceas bun ! Acum, mai ales că ați și debutat în „Convorbiri literare", locul dv. nu mai e, desigur, în „chenar". Totuși, nu rezist tentației de a mai oferi o bucurie prietenilor acestei rubrici. Urmează pe curînd grupajul (îl aștept cu texte, în același sens, și pe poetul FRAGA, dat... dispărut).

AUTORI de manuscrise : PAUL PLOPEANU **(Baricade împotriva neantului)** și GINNO DUMITRESCU **(Epitaph) :** Fiind vorba de compoziții unitare și extrem de interesante, meritînd o discuție specială, îmi fac datoria de a comunica deocamdată că am luat act de existența lor. Mai pe larg, în numerele viitoare. Aceeași promisiune pentru NICOLAE ZĂRNESCU, din a cărui corespondență s-a rotunjit o producție impresionantă.

Gabriela Negreanu

REMEMORĂRI

Selecții din corespondență

1.

a apărut, recent, (decembrie anul care a trecut) un supliment al revistei, „Luceafărul copiilor", avînd, ca să zic așa, o mică tradiție și o foarte mare căutare în rîndul micilor cititori. Dovadă cele 1011 (o mie unsprezece !) scrisori primite pînă acum pe adresa redacției. Și fiindcă nu putem răspunde la toți prin poștă și fiindcă nu putem răspunde la chiar toate scrisorile, și fiindcă sîntem convinși că sînt părinți care citesc „Luceafărul" **mare**, pînă la următoarea ediție a suplimentului vom încerca să răspundem în rubrica de față.

Ne substituim, deci, Poștașului Zburlici încercînd să fim la înălțime.

2.

Herțug Ana din Focșani, elevă în clasa a cincea, trimite o scurtă poezie din care reproducem următoarele versuri : „Am visat un vis frumos / se făcea că mergînd pe jos / Întîlneam în calea mea / balerini și balerine / fulgi de nea... / Afară totul era acoperit / cu petale de cireș înflorit". Așa se întîmplă cînd mergi pe jos. Noi care circulăm mai mult cu metroul am cam uitat cum arată fulgii de nea.

Niță Valentin din București : „Dragă Zburlici, știu că ești un pasionat filatelist. Îți trimit cîteva timbre în schimbul cărora te-aș ruga să-mi trimiți o colță neștampilată." Recunoaștem că **schimbul** este bine gîndit dar nu știm în ce măsură este reciproc avantajos !

Niță Monica, tot din București, probabil sora corespondentului de mai sus (au aceeași adresă) ne trimite o poezie și cîteva glume. Iată poezia : „Porumbel de spumă lin / Somnul vine și te fură, / Îți așterne praf de crin / Peste ochi și peste gură. / Și te ia în zborul lui, / Sub aripa caldă, fină, / Într-o țară unde nu-i / Decît floare și lumină". Frumos ! Dar am vrea (și jur că rămîne între noi) s-o întreb pe Monica de unde **s-a inspirat** cînd a **re-scris** această poezie ?

Ștefănescu Silvia — Brașov : Socotește că „Luceafărul copiilor" este prea **subțire** și că apare prea rar. Ne dă și sugestii în acest sens. Vom vedea ce se poate face.

Sălăgean Dragoș, elev în clasa a patra la un liceu din Timișoara, **fascinat** de Aventurile lui Zburlici îi dedică o poezie și un desen. „Puiul denumit Zburlici / Simpatic și cu aripi mici / cu ochii privind șmecher / cu ciocul ca un echer, / împreună cu Kuk-Ale / zburau într-un ibric pe mare / Și vor ajunge departe / pe Venus sau chiar pe Marte / și cînd li vom uita în gînd / se vor întoarce pe pămînt / și vor istorisi peripeții / în almanahul pentru copii." Are dreptate. Zburlici și Kuk-Ale sînt în drum spre Marte înghesuiți într-un ibric cu... apă rece.

Manea Călin — Baia-Mare : Ne întreabă dacă își poate construi o mașină care merge cu... apă. Urmează desenul și descrierea modului de funcționare : „Mașina cu apă va fi prevăzută cu un volan, un schimbător de viteză și un motor. Motorul are forma unei moriști. Apa cade cu presiune, care poate fi modificată cu ajutorul schimbătorului de viteză asupra morișiii. Morișca se învîrtește punînd în mișcare roțile din spate. Roata din față servește la direcție. Apa este colectată într-un rezervor și transmisă din nou asupra morișiii. Mașina fiind construită din plastic și sticlă (fără apă) nu va cîntări mai mult de 30 kilograme." Ingenioasă propunere ! Abia așteptăm s-o vedem realizată, mai ales că ne-a promis să trimită prototipul la dispoziția lui Zburlici. Călin nu ne-a precizat cum facem cu semnalizarea și claxonul !

Buruiană Mariana — Galați : „Aș dori să știu cîți ani are Zburlici ? Dar Kuk-Ale ? Cînd e ziua lor ? Cînd s-au întîlnit ? Ați putea să-i filmați la televizor ? Știu să scrie ca să-mi trimită un autograf ?" Vîrsta celor doi n-o putem deconspira. Este secretă ! Zburlici știe să scrie. Pe Kuk-Ale o să-l întrebăm cînd se va întoarce din lunga-i călătorie.

Surke Ana Monica — Cluj-Napoca : Selectăm una din glumele trimise : „Un pictor se adresează unui cioban : Bade, mă lași să-ți pictez oile ?" „Da, numai să le lași așa albe cum sînt"... **Viața** lui Elvis Presley n-o putem **publica** din lipsă de spațiu.

Cristea Claudia — București : În legătură cu „ghicitoarea" trimisă. „Ce nu poți să pui / să stea în cui ?" încercăm să dezlegăm misterul. Una din glumele **presonale** o reproducem : „Un copil desenează flori și pune în jurul petalelor puncte. — Ce sînt punctele acelea ? Albine ? întreabă mama. — Nu, mirosul florilor"...

Lerințiu Ciprian — Botoșani : „Stimată redacție mă numesc Lerințiu Ciprian și sînt în clasa a treia, m-am gîndit să vă scriu și dumneavoastră"...

Și scrisoarea continuă cu cîteva glume. „Copii, centaurii erau ființe legendare. Jumătate cai, jumătate oameni". „Bine, dar atunci, ei unde dormeau ? În grajd sau în pat ?" Iată o întrebare la care vom medita.

Donileț Cristi — Suceava : „Redacție, Kuk-Ale și Zburlici / Vă urez tocmai de-aici / Fericire, viață nouă / În anul optzeci și nouă !" și în continuare. „Nu s-ar putea ca suplimentul să apară la intervale mai scurte și să fie mai **grosuț ?".**

Bogdan Teodorescu din Roșiori : „Am șapte ani dragă Zburlici și doresc drept amintire o pană din codita ta". Grea treabă, dar o să încercăm să rezolvăm dorința. Foarte mulți corespondenți doresc o asemenea **amintire** și ne e frică să nu rămînă Zburlici fără coadă...

În numerele viitoare, în limitele spațiului vom continua să răspundem micilor noștri corespondenți.

Mircea Micu

CUMPĂNĂ

Dunăreană

Dorm femeile pe rîu
înecate pînă'n briu
și cum curg ele pe spate
se fac Dunările late.
Arunca-m-aș somnoros
unde-i valul mai virtos,
peștele mai lunecos.
Și să ies lîngă vărsare
cu tot rîul în spinare,
să mă uit : în depărtare
dorm femeile pe mare
și-n atîta clătinare
numai somnul lor mă doare.

George Alboiu

CENACLUL REVISTEI „LUCEAFĂRUL"

● Marți, 31 ianuarie 1989, orele 16,30, va avea loc la Muzeul Literaturii Române ședința lunară a cenaclului revistei „Luceafărul". Invitațiile se ridică de la redacția revistei, luni și marți între orele 12—14.

CONFABULE

* * *

Adu-mi cuvintele mai aproape
atingîndu-le abia să le aud
cum sună
fără înțelesuri anume
cum alunecă
pe gheața lacului care ne inconjoară
fără a se întîlni niciodată
singure ele cuvintele
în lumina care se îndepărtează de noi

Iulian Neacșu

Romanul mișcării unioniste

Sub titlul simbolic **Speranța** romancierul Mihail Diaconescu și-a afirmat într-o manieră cu totul aparte temerara tentativă de a realiza ceea ce el însuși a numit adesea „o fenomenologie narativă a spiritualității române". Am remarcat cu alt prilej faptul că pentru fiecare din amplele sale reconstituiri narative, dominate de un larg suflu epopeic, scriitorul și-a ales ca personaje focalizante, figuri de cărturari — artiști sau eruditi — de condiție socială medie, ale căror destine simbolizează perenitatea geniului creator autohton. **Speranța** face, într-un fel, excepție de la această preferință a autorului pentru un anume tip de erou principal, în sensul că, deși alături de sutele de prezențe secundare, ferm integrate construcției epice, apar figuri de prim plan ale culturii noastre de la mijlocul veacului trecut, se poate spune că personajul principal în roman nu este un individ sau altul ci o idee forță încorporată în atitudini profund semnificative. Este „speranța", idealul sublim al unirii românilor într-un singur stat. Aceasta — pe de o parte. Pe de alta — permanența sentimentului unității naționale și consacrarea lui politică solemnă apar în roman ca o expresie firească a spiritualității noastre, ca o mărturie, între multe altele, a geniului creator românesc.

Fapt semnificativ — **Speranța** nu este, propriu zis, o evocare a actului Unirii Principatelor în 1859 sau a perioadei imediat următoare, la care se referă concentrat, doar **Epilogul** romanului. **Speranța** urmărește, într-un interval de timp de numai trei ani — 1854—1857, cu dese incursiuni în ascendența și în posteritatea fenomenului — persistența și evoluția luptei politice pentru Unire, luptă care acumulează energiile tuturor patrioților români. Ecoul tot mai puternic al acestei lupte pătrunde năvalnic, neliniștind și determinînd luări de poziție precum și modificări importante în raporturile de forțe la curțile domnitoare și în cancelariile marilor puteri europene. Personajul simbolic ales că „intemedieze" accesul scriitorului la înțelegerea modului în care un ideal și o luptă politică, desfășurate la scara întregii națiuni, decid și răstoarnă destinele individuale este Grigore Alexandru Ghica al X-lea, principe domnitor al Moldovei în anii premergători Unirii. Evoluția sa dramatică în cele trei mari secțiuni ale romanului, intitulate în conformitate cu cîteva teme romantice adeseori reluate — **Visul, Noaptea, Singurătatea** — semnifică un destin și o epocă.

Faptul că evoluția lui Grigore Alexandru Ghica apare doar ca o parte a unui proces politic și social general trebuie considerat ca un merit al romanului. Remarcabilă întru totul este integralitatea viziunii epice și istorice a autorului. În fluviul narațiunii sînt angrenate dramatic toate categoriile sociale din Principate, numeroase personalități politice și culturale ale epocii iar — pe un plan mai larg — o bună parte din conducătorii statelor europene. Epoca este privită prin oameni, prin actele lor semnificative — iar documentele — o cantitate imensă, bine studiate și admirabil valorificate epic — sînt transferate, respectîndu-se spiritul lor autentic, în zona esteticului, a dramelor sufletești și de conștiință generate de infinitele relații interumane. În pofida acestei imense cantități de date documentare, romanul este lipsit de tezism, de aer demonstrativ sau didactic. Ambiționînd — și reușind — o vastă frească politică și de moravuri de factură modernă, avînd vocația sintezei narative și simbolice și, mai ales, nepierzînd nici o clipă din vedere sensul general-istoric al evenimentelor, Mihail Diaconescu ingemănează restituirea strict documentară, în cazul de față — restituirea unei personalități reprezentative în deplinătatea adevărului ei etic — cu proza analitică, densă ; dinamismul consecvent al narațiunii cu dezbaterile de idei ; comentariul eseistic cu rafinamentele recompunerii minuțioase a atmosferei de epocă. Rezultatul este un discurs epic deopotrivă instructiv și acaparant în care voința stăruitoare de a păstra precizia documentară nu anulează niciodată misterul și indeosebi tensiunea dramatică a întîmplărilor. Mai presus de toate se cere a fi subliniată însă credibilitatea umană a personajelor. Mihail Diaconescu recreează o lume tensionată, nebănuită, și totuși perfect verosimilă, cu numeroase personaje identificabile istoricește dar și cu numeroase altele — inventate. Substanța sufletească vie, bogată, a eroilor săi — buni, răi, lineari sau contradictorii — surprinși în confruntări violente, adeseori ireductibile, trăirile lor concrete și sondarea profunzimilor sufletești, pulsul uman al luptei pentru realizarea unui ideal politic străvechi, palpită pe fiecare pagină. O galerie imensă de portrete literare, alcătuită cu o memorabilă finețe psihologică, vine să capteze interesul lectorului și să confirme capacitatea scriitorului în descifrarea enigmelor de conștiință.

Dacă istoria e tratată cu respect față de adevărul obiectiv, față de cronologie și cauzalitatea faptelor indeosebi, autorul își permite în schimb îndreptățite libertăți în construirea unor conflicte eterne umane. Evenimentele reale apar adesea absorbite în scene imaginate, fantastice chiar, capabile să semnifice însă în mod simbolic spiritul vremii. Autorul este atras în mod special de efortul de a descîlci încurcatele ițe din jocul diplomației europene un adevărat război permanent al inteligențelor, al cauzelor oneste dar și al ipocriziilor de tot felul. Țesătura de intrigi și de interese legate de starea politică de la Dunărea de Jos afectează și curtea imperială a lui Napoleon al III-lea al Franței, și curtea reginei Victoria a Angliei, și pe cea a prințului moștenitor Wilhelm de Prusia, și pe alți monarhi, în afară de cele trei mari puteri învecinate cu Principatele Române — Rusia țaristă, Imperiul Otoman și Austria habsburgică.

Romanul se impune prin clocotul social, epopeic, semnificat în paginile sale, prin viața intensă, de un crud realism, a eroilor angajați în conflict, prin buna cunoaștere a resorturilor adînci care au întreținut „speranța" Unirii, speranța românilor de a-și făuri propriul lor destin, fără ingerințele unor mari puteri opresoare. Sentimentul unității naționale asociat unui moment crucial din istoria poporului nostru este tratat epic de Mihail Diaconescu prin restituirea prioritară a semnificațiilor sale morale și printr-o meditație gravă, profundă, asupra fenomenului românesc. În acest sens autorul evită definițiile facile, rezolvările simple. Sentimentul unității naționale se asociază firesc cu rigoarea viziunii și construcției narative și, îndeosebi, cu unele coordonate ale ethosului românesc, ale unui ethos rațional, profund umanist, cu numeroase alte elemente care determină conștiința de sine a poporului nostru.

Cărți despre un mod specific de ființare etnică, despre imperativele acelui trecut cărui îi datorăm, în mare parte, ceea ce sîntem, romanele lui Mihail Diaconescu, între care **Speranța**, se detașează, valoric, răspund, dealtfel, acelui sens înalt al literaturii — de a fi o parte esențială din substanța vie a propriei noastre istorii.

Rodica Florea

Manifestări omagiale

Urmare din pag. a 5-a

Spectacolul de la Opera Română a realizat o inspirată îmbinare a capodoperelor enesciene cu secvențe de aleasă frumusețe din opere românești, purtînd prin vreme, în forme de elevată gîndire componistică, frumusețea și bogăția melosului popular, izvor peren de inspirație pentru creatorii noștri. Cîntece patriotice și revoluționare au încununat spectacolul într-o apoteoză a muzicii, a dragostei de țară, de partid. Alături de orchestra Operei Române dirijată de Carol Litvin și-au dat concursul Maria Slătinaru-Nistor, Florin Georgescu, Pompei Hărășteanu, Bianca Ionescu, Eleonora Enăchescu, Florin Farcaș, ș.a. soliști instrumentiști și cvartetul „Contrast".

Florilegiu de cîntec românesc, sublimat în nemuritoare pagini simfonice și vocale, concertul susținut la Ateneul Român de Orchestra Filarmonicii „George Enescu", sub bagheta dirijorului Remus Georgescu, a derulat într-o succesiune caleidoscopică, lucrări aflate sub semnul de străveche sorginte al doinei, baladei și jocului popular. Filonul folcloric, asemeni unui fir călăuzitor, a străbătut, viu și emoționant, creații de Ciprian Porumbescu sau Tiberiu Brediceanu, George Enescu sau Marțian Negrea, Tiberiu Olah sau Remus Georgescu, dovedind, încă o dată, vitalitatea și infinita capacitate inspiratoare a etosului românesc, prezent în creația înaintașilor și contemporanilor deopotrivă, fie sub forma rapsodică a citatului, fie în forme elevat stilizate.

După ritmurile incisive, stenice, ale jocului popular, alternînd cu suprafețe narative, cu ecouri de cîntec doinit din Suita I „Almăjana" de Remus Georgescu, „Balada" de Ciprian Porumbescu, în viziunea violonistei Cristina Anghelescu, a răsunat în tonuri calde, rotunde, de largă respirație. Dansurile românești de Tiberiu Brediceanu au readus sonoritățile strălucitoare, debordînd de optimism și vitalitate ale jocului popular, aria din opereta „Lăsați-mă să cînt" de Gherase Dendrino constituind, apoi, un moment liric interpretat de Ioan Suciu.

O celebră lucrare simfonică — „Izbuc" din Suita „Munții Apuseni" de Marțian Negrea — a relevat coloritul divers, bogat, cu crescendo-uri ample, pe care orchestra le-a realizat la un înalt nivel interpretativ, asemeni suitei din muzica filmului „Mihai Viteazul" de Tiberiu Olah, generoasă în melodia cantabilă din debut, alertă și impresionantă în cavalcada luptelor redînd sugestiv momente din marea epopee națională.

Concertul s-a încheiat în sunetele Rapsodiei I de George Enescu, tălmăcită admirabil de dirijorul Remus Georgescu, a cărui gestică riguroasă, economică și eficientă, a imprimat întregului program o ținută deosebită. Orchestra s-a întrecut pe sine, intervențiile solistice și evoluția de ansamblu conturîndu-se cu precizie, în nuanțe delicate sau exuberante, totul într-o admirabilă sincronie îndelung aplaudată de public.

Unirea Principatelor Române — moment important al istoriei naționale

Cabinetele diplomatice și politice ale continentului, ca și opinia publică, au urmărit cu atenție chestiunea românească din momentul în care aceasta, mai ales după 1853, a devenit un element de care depindea, într-o măsură determinantă, rezolvarea conflictului european. Redeschiderea problemei orientale, facilitată de războiul Crimeii, în timpul căreia negocierile n-au încetat deloc, a adus în primul plan al discuției situația Principatelor Române. Interesul manifestat de Puterile europene s-a concretizat, în cadrul conferinței de la Viena, atît prin faptul că la punctul întîi al dialogului pentru încheierea păcii se află schimbarea statutului juridico-politic al Principatelor Române (înlăturarea protectoratului țarist, menținerea suzeranității otomane și instituirea sistemului de garanție europeană), cît și prin declarația pe care reprezentantul Franței a făcut-o, la 26 martie 1855, cînd a propus unirea celor două principate sub un prinț ereditar, străin sau român.

Conferința de la Viena a luat sfîrșit fără a aduce pacea așteptată, dar în ceea ce-i privește pe români, marile Puteri au luat act de dorința lor pentru unire și acest lucru poate fi considerat un bun cîștigat. În anul următor, la 25 februarie 1856, la Paris, s-au deschis lucrările Congresului, în cursul căruia problema românească nu și-a pierdut deloc importanța și acest lucru se poate constata din prevederile tratatului încheiat cu acest prilej. Cele două Principate au fost puse sub suzeranitatea Porții, dar și sub garanția Puterilor, erau apărate de „vreun drept particular de amestec în treburile interne", li se garantau „o administrație independentă și națională, ca și o deplină libertate de cult, de legislație, de comerț și de navigație" și se stabilea că nici o intervenție armată să nu poată avea loc „fără un acord prealabil între Puteri". Împărțite în două tabere, Franța, Rusia, Prusia și Sardinia pe de o parte, Turcia, Austria și Anglia de cealaltă parte, Puterile Europei au hotărît să trimită în Principate o Comisie de informare și să asculte doleanțele românilor ce trebuiau exprimate cu prilejul convocării Adunărilor ad-hoc. Aceste doleanțe, analizate de Comisia europeană, urmau să fie prezentate unei conferințe la Paris a celor șapte Puteri, a cărei menire era să se ocupe de organizarea viitoare a Principatelor.

Congresul de pace din 1856, pe lîngă faptul că a luat în discuție situația Principatelor ca o componentă foarte importantă a crizei orientale, a relevat și o nouă dispunere în cadrul sistemului de alianțe constituit în perioada războiului. Cele două tabere amintite mai înainte, unionistă și antiunionistă, s-au format nu pe baza opțiunilor afective pentru ideea Unirii, devenită, datorită românilor o problemă internațională, cît mai ales pe jocul de interese care guverna aceste Puteri în anii ce au urmat încheierii conflictului militar. Deosebirile de păreri și interese care s-au manifestat în timpul Congresului față de „principiul Unirii" vor continua după încheierea lucrărilor atît față, în cadrul dezbaterilor Comisiei europene de la București, cît și în culise, cu prilejul alegerilor pentru Adunările ad-hoc. La 12 iunie 1857, Ch. Mourny, ambasadorul Franței în Rusia, după o discuție avută cu cancelarul Gorceakov, referitoare la modul în care membrii Comisiei europene interpretează litera și spiritul Tratatului de la Paris, îi comunica ministrului de externe Walewski o serie de date deosebit de semnificative despre atitudinea guvernului austriac față de problema românească, date obținute prin intermediul reprezentantului Rusiei la Viena, Budberg. Acesta din urmă, după o întrevedere cu contele Boul, semnala interesul nedisimulat al cabinetului austriac față de subiectul la ordinea zilei, ministrul de externe recunoscînd că „chestiunea Principatelor este de o importanță foarte directă pentru Austria, este pentru ea o afacere de existență". Sensul real al acestui interes în viziunea diplomatului austriac se baza pe „faptul că Principatele nu concep Unirea fără un prinț străin și fără o independență absolută față de Poartă". Îngrijorați fiind că în preajma frontierelor proprii ia naștere un stat național independent, punct de atracție pentru românii aflați în imperiu și exemplu molipsitor pentru mișcările de emancipare națională, austriecii au fost adversarii cei mai periculoși ai Unirii. Uneltirile lor au fost hotărîtoare în realizarea acelui adevărat complot internațional antiunionist care a dus la falsificarea alegerilor pentru Adunarea ad-hoc din Moldova. Faptul în sine era previzibil dacă se avea în vedere, printre altele, și amenințarea făcută de același ministru de externe austriac. „I-am spus domnului Bourqueney — a afirmat Boul — că dacă domnul conte Walewski dorește să-mi promită că se abține, și că nu va lua o poziție atît de netă în problema Unirii, eu însumi mă angajez să nu iau poziție, dar dacă el continuă să încerce să influențeze populația, contrar spiritului Tratatului de la Paris, mă voi considera îndreptățit să combat această influență prin aceleași mijloace. *Austria are aici prea mult interes pentru a rămîne o spectatoare pasivă* (s.n.).

Noile alegeri care au avut loc în Moldova s-au încheiat, după cum era de așteptat, cu o victorie zdrobitoare a unioniștilor. Lucrările celor două Adunări ad-hoc s-au deschis la 4 și, respectiv, 19 octombrie 1857, ambele adoptînd aceleași doleanțe: autonomie, unire, principe străin, guvern reprezentativ și neutralitatea Principatelor. Intensitatea și puterea mișcării de masă în favoarea Unirii, efect al participării întregului popor, a constituit pentru lumea europeană o adevărată surpriză. Adoptarea moțiunilor unioniste de către cele două adunări naționale a însemnat un prim fapt împlinit de care guvernele Europei au trebuit să ia cunoștință. Referindu-se la alegerile pentru Adunările ad-hoc din Moldova și Muntenia, în raportul din 12 octombrie 1857 trimis lui Buteniev, ambasadorul țarului la Constantinopol, Basily, reprezentantul Rusiei în Comisia europeană, sublinia rolul revoluționarilor de la 1848 în aceste alegeri și remarca faptul că „divanul valah este în totalitatea membrilor săi compus dintre exilați pașoptiști". Mai mult, diplomatul rus aprecia că evenimentele desfășurate în Principate „oferă o analogie cu cele întîmplate la 1789 în Franța".

În lunile mai—august 1858, la Paris s-au desfășurat lucrările Conferinței, care, conform Tratatului de pace din 1856, trebuia să analizeze atît doleanțele Principatelor Române exprimate în Adunările ad-hoc, cît și propunerile Comisiei europene, iar în final să decidă asupra „problemei românești". Dezbaterile, minate de interese contradictorii, au alunecat pe panta compromisurilor, rezultatele obținute nefiind cele așteptate de români, marile Puteri încercînd, în fapt, o soluționare decentă, care să nu le afecteze prestigiul și interesele. Convenția din 19 august, fructul Conferinței de la Paris, a stabilit, lucru cunoscut de altfel, că cele două Principate vor avea cîte un domnitor și cîte o adunare pentru fiecare, o comisie centrală la Focșani pentru legiferări de interes comun, o curte de casație comună, armatele sub comanda unui singur șef, menținerea suzeranității otomane, garanția colectivă a marilor Puteri și denumirea de Principatele Unite ale Moldovei și Valahiei. Așa după cum bine s-a observat, Convenția suferea de un defect fundamental, acela că „nu stabilea nici Unirea, nici separația Principatelor".

Documentul elaborat la Paris avea pretenția de a fi „definitivat" organizarea politică și administrativă a Principatelor Române, ci fiind, în accepția creatorilor, legea fundamentală a țării, în realitate reprezentînd doar rezultatul eforturilor pe care Europa le făcuse din dorința de a oferi ceva națiunii române. Și acel ceva era un act plin de anomalii, ce instituia un regim hibrid, de acest păcat dîndu-și seama chiar cei care contribuiseră la aducerea lui pe lume. Venise momentul ca românii înșiși să hotărască asupra propriului destin, în sensul propriilor aspirații, și aceasta avea să se împlinească prin soluția dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza, alegere care punea Europa în fața altui fapt împlinit, a unui act politic ce nu mai putea fi schimbat.

Cum era de așteptat, dubla alegere a lui Al. I. Cuza a provocat în exterior o puternică reacție. Prima intenție a Puterilor antiunioniste a fost de a nu recunoaște voința românilor, considerînd opțiunea acestora ca o încălcare a prevederilor Convenției de la Paris. Austria, al cărui ministru de externe pronosticase că alesul unuia din Principate avea să fie și alesul celuilalt, dorea o intervenție armată, punct de vedere la care și Turcia se simțea atrasă. În tabăra unionistă efectul provocat de surpriza românească n-a fost mai mic, dar se poate spune că locul îngrijorării inițiale a fost ocupat rapid de un calm constructiv (Franța, Rusia), îmbinat cu accentuate note de optimism (Sardinia). O telegramă cifrată plecată de la Paris în ziua de 24 ianuarie 1859, din partea Ministerului Afacerilor Străine al Franței, cerea reprezentantului ei la Petersburg să consulte guvernul rus asupra legalității alegerii lui Cuza și în Țara Românească. Răspunsul nu s-a lăsat prea mult așteptat. A doua zi, folosind același gen de corespondență, însărcinatul cu afaceri interimar, Chateaurenard, își informa superiorii că dubla alegere nu va întîmpina opoziția cabinetului rus. Dorind să oferе mai multe amănunte, 24 de ore mai tîrziu, același Chateaurenard îi scria lui Walewski că Rusia era mulțumită de rezultatul alegerilor.

Conferința și-a deschis lucrările la Paris în ziua de 7 aprilie, dar nu s-au desfășurat decît două ședințe, interesul Europei fiind îndreptat acum spre previzibila dispută franco-austriacă în chestiunea italiană. Cuza primise, din partea consulilor, noi îndemnuri spre prudență ca domnitor al Valahiei și sfatul de a aștepta decizia Puterilor garante, dar situația domnitorului nu era deloc de invidiat. Confruntat cu numeroase probleme, din care realizarea unirii politice și organizarea internă a Principatelor nu erau cele mai lipsite de importanță, se vedea obligat la inactivitate. Mai mult, inițiativa sa de a strînge întreaga armată în tabăra de Floreşti, avertisment util la adresa Puterilor antiunioniste care nu se grăbeau să legitimeze situația din Principate și căutau argumente pentru o intervenție militară, a provocat îngrijorare și reacții foarte diferite. Consulul Austriei la București, Eder, comunica omologului rus, Giers, la 30 aprilie 1859, că „prințul Cuza nu vizează nimic altceva decît să profite de circumstanțele critice în care se află Austria, pentru a încuraja pretențiile populației românești din Transilvania și Bucovina". Pare curios că și cabinetul rus a fost derutat de inițiativa lui Cuza, dînd o interpretare eronată atitudinii sale care, deși foarte fermă, nu avea un scop de agresiune și nici de susținere a mișcărilor de eliberare națională. „Prințul Gorceakov — era informat la 19 mai Walewski de către Chateaurenard — este foarte preocupat de agitația spiritelor din provinciile creștine ale Imperiului otoman și de proiectele temerare ale colonelului Cuza".

La 6 septembrie 1859, Conferința își redeschise lucrările și în singura ședință care avu loc, Puterile confirmară pe Al. I. Cuza ca „domnitor al Moldovei și Valahiei". Din acest moment, cea mai importantă problemă care stătea în fața noului stat, după recunoașterea dublei alegeri, era realizarea unirii depline a celor două principate, toate eforturile românești pe plan extern fiind subordonate acestui scop. „Ceea ce caracterizează noua etapă este faptul că de data aceasta apărarea intereselor românești revine *statului român însuși*, exponentul politicii sale externe fiind în primul rînd domnitorul", care, împreună cu colaboratorii săi politici, îndeosebi cu C. Negri, trimisul său la Constantinopol, a înțeles că pentru a realiza unirea deplină trebuie făcută o pregătire metodică.

Convenția de la Paris din august 1859 impusese Principatelor, așa după cum am văzut, un sistem de administrație greoi, cu două guverne, două camere și o comisie centrală la Focșani. Proiectele de legi elaborate de această comisie trebuiau cercetate de ambele guverne, votate de ambele camere, sancționate și promulgate separat de Cuza. Împotriva acestei situații s-au ridicat unele personalități politice române, care doreau să fie încălcată Convenția și să nu se ia în considerare hotărîrile Puterilor garante. Domnitorul, dînd dovadă de mult simț politic, dîndu-și seama de implicațiile unui asemenea gest necugetat, a ales calea negocierilor. În acest sens, Cuza a alcătuit, în iunie 1860, un proiect de memoriu, destinat Porții și reprezentanților la Constantinopol ai Puterilor garante, în care se demonstra necesitatea unirii instituționale. Pentru a cîștiga adeziunea Porții, domnitorul a hotărît să facă o vizită sultanului, vizită stabilită cu mult înainte dar amînată, urmînd ca acest prilej să fie folosit și pentru remiterea memoriului. Călătoria a avut loc la sfîrșitul lui septembrie 1860, iar primirea fastuoasă de care s-a bucurat Cuza nu amintea prin nimic vechile relații. Recunoașterea unirii depline, în fapt a statului național român, nu s-a făcut ușor, iar pînă cînd marile Puteri au luat în discuție propunerile lui Cuza, atenția opiniei publice internaționale a fost atrasă de alte evenimente ce aduceau în prim plan Principatele Unite.

D. Ivănescu